

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ.411.002.01.2023

Pan
Krzysztof Woś
Prezes
Państwowego Gospodarstwa Wodnego
Wody Polskie

ul. Żelazna 59a
00-848 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

D/23/502 Realizacja zadań organu regulacyjnego w zakresie zatwierdzania taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie ¹ Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie ² ul. Tama Pomorzańska 13A, 70-030 Szczecin.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Krzysztof Woś Prezes PGW WP ³ od 31 sierpnia 2022 r., od 17 do 30 sierpnia 2022 r. pełniący obowiązki Prezesa. W okresie od 17 stycznia 2018 r. do 16 sierpnia 2022 r. funkcję Prezesa pełnił Przemysław Dac ⁴ .
Zakres przedmiotowy kontroli	Przygotowanie i realizacja przez organ regulacyjny zadań w zakresie zatwierdzania taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2022 z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie oraz danych za 2020 r., jako danych porównawczych.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Artykuł 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁵ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie.
Kontrolerzy	1. Marzanna Wierzbicka, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LSZ/34/2023 z 23 lutego 2023 r. 2. Mirela Zając, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LSZ/35/2023 z 28 lutego 2023 r. 3. Monika Ratowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/71/2023 z 9 maja 2023 r. 4. Adam Milczarek, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/60/2023 z 12 kwietnia 2023 r.

(akta kontroli str.1-7, 986, 1116-1120)

II. Ocena ogólna⁶ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia realizację przez organ regulacyjny zadań w zakresie zatwierdzania taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków ⁷ .
Uzasadnienie oceny ogólnej	Przewlekłe prowadzonych było 73% sprawdzonych postępowań o zatwierdzenie taryf w trybie art. 24b ustawy z.z.w.o.ś., a w 20% z nich przekroczony został określony w art. 24c ust. 1 ww. ustawy 45 dniowy termin na rozpatrzenie wniosków o zatwierdzenie taryf. W tych przypadkach organ regulacyjny wydał decyzje zatwierdzające lub odmawiające zatwierdzenia taryf, gdy nie był już do tego uprawniony, ponieważ taryfy weszły w życie z mocy prawa na podstawie art. 24f ust. 2 ustawy z.z.w.o.ś. Ustawowy termin został także przekroczony w 82% sprawdzonych postępowań prowadzonych w trybie art. 24j tej ustawy. Nie przeprowadzono rzetelnej weryfikacji kompletności i prawidłowości dziewięciu wniosków o zatwierdzenie taryf i skrócenie okresu obowiązywania taryf lub ich uzasadnienia.

¹ Dalej: PGW WP lub Wody Polskie.

² Dalej: RZGW.

³ Dalej: Prezes.

⁴ Dyrektorem RZGW od 26 kwietnia jest Marta Kobrzyńska-Chudzik. Od 14 maja 2019 r. do 25 kwietnia 2023 r. Dyrektorem był Marek Duklanowski.

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

⁶ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁷ Zestawienie ogłoszonych publicznie cen i stawek opłat za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków oraz warunki ich stosowania dalej: taryfy (art. 2 pkt 12 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków Dz. U. z 2023 r. poz. 537, dalej: ustawa z.z.w.o.ś.).

Nierzetelnie sporządzono również dwa zawiadomienia o zakończeniu postępowań w zakresie przesłanek zależnych od strony, których niespełnienie mogło skutkować wydaniem decyzji o odmowie zatwierdzenia taryfy. Organ regulacyjny zatwierdził taryfę za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków dla przedsiębiorstwa, które nie posiadało na terenie części gmin wymaganych zezwoleń na prowadzenie takiej działalności. W co najmniej jednej sprawie nie podjęto działań w celu określenia dla przedsiębiorstwa taryfy tymczasowej, pomimo wystąpienia przesłanek, o których mowa w art. 24c ust. 4 ustawy z.z.w.o.ś. Stwierdzono przypadki nieprzestrzegania podczas prowadzonych postępowań przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁸. Polegały one na nieprowadzeniu metryk spraw, niezawiadomieniu stron w dwóch postępowaniach o zakończeniu gromadzenia materiału dowodowego oraz o przesłankach, które mogły skutkować wydaniem decyzji o odmowie zatwierdzenia taryfy, nieprzytoczeniu w uzasadnieniach prawnych siedmiu decyzji przepisów prawa. W trzech decyzjach zatwierdzających taryfy podano nieprawidłową podstawę prawną. W jednej sprawie⁹ organ wydał decyzję o skróceniu okresu obowiązywania taryfy i zatwierdził nową, pomimo że przedsiębiorstwo nie przedłożyło wymaganych wezwaniem organu dokumentów. W jednej sprawie decyzja odmawiająca skrócenia okresu obowiązywania taryfy i zatwierdzenia nowej zawierała lakoniczne uzasadnienie, co stanowiło naruszenie art. 107 § 3 Kpa. Na błędy w prowadzonych postępowaniach wskazują także rozstrzygnięcia organu II instancji dotyczące odwołań przedsiębiorstw wniesionych od decyzji organu regulacyjnego¹⁰.

Nie było realizowane zadanie organu regulacyjnego określone w art. 27a ust. 3 pkt 6 ustawy z.z.w.o.ś. Ponadto stwierdzono, że rekrutacja pracowników do RZT nie była prowadzona i dokumentowana zgodnie z obowiązującymi w Wodach Polskich zasadami oraz nie przestrzegano określonych w Regulaminie organizacyjnym i instrukcji kancelaryjnej zasad potwierdzania sporządzenia i weryfikacji projektów pism i decyzji. Nie zapewniono również aktualizacji informacji dla przedsiębiorstw i wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf zamieszczonych na stronie internetowej RZGW oraz ujęcia w prowadzonym rejestrze upoważnień, wydanych przez ówczesnego Dyrektora jego zastępcom do prowadzenia postępowań administracyjnych w sprawach taryf.

Prawidłowo zaksięgowano opłaty za wydanie decyzji zatwierdzających taryfy, ale nie zapewniono ujęcia w księgach rachunkowych należności z tego tytułu niezwłocznie po ich powstaniu. Nie prowadzono działań windykacyjnych w dwóch objętych badaniem przypadkach niedokonania przez przedsiębiorstwo opłaty w terminie i w związku z nieterminową opłatą pobrano odsetki podatkowe, a nie ustawowe. Przestrzegano obowiązku ogłaszania zatwierdzonych taryf na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej¹¹ PGW WP, przy czym dwie z 12 objętych badaniem taryf opublikowano z opóźnieniem. Do powstania stwierdzonych nieprawidłowości przyczyniły się występujące w kontrolowanym okresie niedobory pracowników w Wydziale Taryf¹² i fluktuacja kadr, nieprawidłowa organizacja pracy RZT zlokalizowanego poza siedzibą RZGW, w tym obiegu dokumentów i przepływu informacji. System kontroli zarządczej w RZGW nie był w pełni skuteczny, nie zapewniał bowiem realizacji w wielu przypadkach zadań w sposób zgodny z prawem, rzetelny i terminowy.

Prezes Wód Polskich uwzględnił w strukturze organizacyjnej jednostki i komórki organizacyjne, którym powierzył realizację zadań związanych z zatwierdzaniem taryf. Zadania organu regulacyjnego uwzględniono również w planie działalności i wdrożono mechanizmy ich monitorowania. Dyrektor oraz Kierownik RZT określił w formie pisemnej zakresy obowiązków pracowników Wydziału Taryf. Organ regulacyjny weryfikował, czy zaproponowany w taryfie wzrost cen wynikał z przedłożonych w ramach postępowania dokumentów. Zatwierdzanie i odmowa zatwierdzenia taryf następowała w drodze decyzji. W decyzjach o odmowie zatwierdzenia taryf, organ regulacyjny nałożył na przedsiębiorstwa obowiązek przedłożenia we wskazanym terminie poprawionego projektu taryfy i poprawionego uzasadnienia, wskazując elementy projektu taryfy i uzasadnienia wymagające poprawienia.

⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 775, ze zm.; dalej: Kpa.

⁹ Z sześciu objętych badaniem decyzji skracających okres obowiązywania taryfy i zatwierdzających nową taryfę.

¹⁰ Wydanych trybie art. 24b i 24j ustawy z.z.w.o.ś.

¹¹ Dalej: BIP.

¹² Dalej: Wydział Taryf lub RZT.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego.

OBSZAR **Przygotowanie i realizacja przez organ regulacyjny zadań w zakresie zatwierdzania taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.**

Opis stanu faktycznego

1. W okresie objętym kontrolą RZGW wykonywał zadanie określone w art. 240 ust. 3 pkt 27 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne¹³, tj. pełnił funkcję organu regulacyjnego, o którym mowa w art. 27a ust. 1 ustawy z.z.w.o.ś.

W ramach projektowania systemu kontroli zarządczej została uwzględniona zhierarchizowana struktura organizacyjna PGW WP, składająca się z czterech poziomów¹⁴. Za identyfikację ryzyk, opracowanie celów strategicznych i operacyjnych oraz ich aktualizację w zakresie zadań organu regulacyjnego odpowiadali kierownicy komórek organizacyjnych KZGW właściwi dla zatwierdzania taryf, tj. w 2021 r. Dyrektor Departamentu Zarządzania Środowiskiem Wodnym¹⁵, a od 2022 r. Dyrektor Departamentu Gospodarki Wodno-Ściekowej¹⁶. Dla celu „Wypełnianie zadań organu regulacyjnego, określonych w ustawie z.z.w.o.ś.” zidentyfikowano w 2021 r. i 2022 r. ryzyko nieterminowego rozpatrywania spraw.

(akta kontroli str. 281, 309-316)

Zarządzeniem 91/2021 z 31 grudnia 2021 r. w sprawie zmiany regulaminu organizacyjnego PGW WP Prezes Wód Polskich m.in. doprecyzował zakres zadań Wydziału Taryf wchodzącego w skład Departamentu KW. Jednym z zadań był monitoring terminowości załatwiania spraw w zakresie zatwierdzania taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków. Dyrektor Departamentu KK wyjaśniła, że monitoring terminowości zatwierdzania taryf prowadzony przez Departament KW, stanowił podstawę do sprawozdawczości kwartalnej w ramach planów działalności. Oświadczenia cząstkowe o stanie kontroli zarządczej sporządzane były przez dyrektorów departamentów w KZGW z uwzględnieniem informacji z komórek merytorycznych z jednostek terenowych¹⁷.

(akta kontroli str. 311-313, 316)

Miernikiem stopnia realizacji ww. celów i zadań w planach działalności na lata 2021-2023 był stopień rozpatrzenia spraw (%) z planowaną do osiągnięcia wartością 100%. Według sprawozdań z realizacji planów działalności na koniec 2021 r. i 2022 r. osiągnięta wartość miernika wynosiła 100%.

(akta kontroli str. 311, 316)

2. Organizacja RZGW określona została w Regulaminie organizacyjnym PGW WP nadanym przez Prezesa Wód Polskich¹⁸. W skład RZGW wchodził Wydział Taryf¹⁹, któremu powierzono m.in. prowadzenie spraw związanych z zatwierdzaniem taryf, wymierzaniem kar w zakresie określonym ustawą z.z.w.o.ś., zbieranie i przetwarzanie informacji dotyczących przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych oraz sporządzanie i publikowanie raportów dotyczących warunków wykonywania działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Do zakresu działania Wydziału Taryf w KZGW²⁰ należało m.in. prowadzenie postępowań administracyjnych w sprawach

¹³ Dz. U. z 2022 r. poz. 2625, ze zm.; dalej Prawo wodne lub ustawa Prawo wodne.

¹⁴ Pierwszy poziom – jednostka centralna Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, dalej: KZGW oraz trzy pozostałe poziomy to jednostki terenowe (regionalne zarządy gospodarki wodnej, zarządy zlewni i nadzory wodne).

¹⁵ Dalej: Departament KZ.

¹⁶ Dalej: Departament KW.

¹⁷ Według oświadczenia cząstkowego o stanie kontroli zarządczej w Departamencie KZ za rok 2021 oraz w Departamencie KW za 2022 r. w wystarczającym stopniu funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza.

¹⁸ Zarządzeniem Nr 80/2019 r. z 31 grudnia 2019 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody Polskie, ze zmianami wprowadzonymi zarządzeniami: Nr 5/2020 z 31 stycznia 2020 r., Nr 20/2020 z 14 kwietnia 2020 r., Nr 39/2020 z 3 czerwca 2020 r., Nr 85/2020 z 17 grudnia 2020 r., Nr 92/2020 z 29 grudnia 2020 r., Nr 15/2021 z 5 marca 2021 r., Nr 21/2021 z 22 kwietnia 2021 r., Nr 39/2021 z 30 czerwca 2021 r., Nr 44/2021 z 21 lipca 2021 r., Nr 59/2021 z 28 września 2021 r., Nr 91/2021 z 31 grudnia 2021 r., Nr 2/2022 z 26 stycznia 2022 r., Nr 27/2022 z 6 maja 2022 r., Nr 61/2022 z 27 października 2022 r., Nr 80/2022 z 30 grudnia 2022 r.; dalej: Regulamin organizacyjny.

¹⁹ Dalej: Wydział Taryf lub RZT.

²⁰ Wchodzącego w skład Departamentu Zarządzania Środowiskiem Wodnym w KZGW, a następnie od 1 stycznia 2022 r. wraz z Wydziałem Orzecznictwa Prawnego, Wydziałem Analiz Ekonomicznych oraz Wydziałem Analiz Technicznych w skład Departamentu Gospodarki Wodno-Ściekowej

zatwierdzania taryf i kar pieniężnych, w których Prezes pełni funkcję organu wyższego stopnia, sporządzanie projektów odpowiedzi na skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego²¹ na decyzje lub postanowienia wydane przez Prezesa oraz przekazywanie skarg do WSA wraz z aktami, koordynacja działań Wód Polskich wynikających z zatwierdzania taryf w zakresie opracowywania zbiorczych zestawień danych i informacji, kontrola²² terminowości załatwiania spraw w zakresie zatwierdzania taryf przez dyrektorów RZGW, prowadzenie sprawozdawczości statystycznej oraz opracowywanie analiz i zestawień w zakresie zatwierdzania taryf, a także organizacja szkoleń dla pracowników Wydziału Taryf KZGW oraz pracowników wydziałów taryf RZGW²³.

(akta kontroli str.16-17, 25, 30, 33-34, 42-43, 50-51, 62-63, 67-94)

W trakcie kontroli NIK nie przedłożono procedur wewnętrznych określających zasady postępowania przy prowadzeniu w RZGW postępowań w sprawie zatwierdzania taryf oraz skrócenia okresu obowiązywania zatwierdzonych taryf. Stosowana w tym zakresie praktyka w RZT została opisana w punkcie 4 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Zastępca dyrektora i Dyrektor RZGW ustalili zakresy czynności dla osób zatrudnionych w RZGW na stanowisku kierownika RZT, a kierownicy tego Wydziału dla zatrudnionych w nim pracowników²⁴. Zakresy czynności zostały zatwierdzone przez dyrektora RZGW.

(akta kontroli str. 21, 133-147b, 878-879, 907-911g, 912-921n, 1098)

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych i Zarządzania Środowiskiem od 18 sierpnia 2020 r. posiadała pełnomocnictwo substytucyjne Dyrektora m.in. do działania w imieniu PGW WP i reprezentowania Wód Polskich na zewnątrz przy wykonywaniu zadań RZGW na obszarze jego działania określonych w art. 240 ust. 3 ustawy Prawo wodne. Ponadto otrzymała wraz z E.G. Zastępcą Dyrektora ds. Organizacyjno-Ekonomicznych 7 czerwca 2021 r. upoważnienie od ówczesnego Dyrektora do prowadzenia postępowań administracyjnych w sprawach taryf oraz wydawania decyzji administracyjnych, postanowień oraz zaświadczeń, a także do poświadczania za zgodność z oryginałem odpisów dokumentów przedstawionych przez stronę na potrzeby prowadzonych postępowań z oryginałem w zakresie ww. spraw. Upoważnienia te nie zostały zaewidencjonowane w rejestrze upoważnień prowadzonym w Wydziale Organizacyjnym RZGW, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 210-213, 218, 228, 244-266g, 337-339, 349-355)

²¹ Dalej: WSA. Od 1 stycznia 2022 r. udział w postępowaniach sądownoadministracyjnych w sprawach skarg na decyzje administracyjne Prezesa.

²² Od 1 stycznia 2022 r. monitoring.

²³ Do 31 grudnia 2021 r. Od 1 stycznia 2022 r. organizacji szkoleń nie wymieniono wśród zakresu działania Wydziału Taryf KZGW.

²⁴ Do głównych zadań powierzonych do wykonywania osobie zatrudnionej na stanowisku kierownika RZT do 30 września 2022 r. należały organizacja i koordynacja pracy podległych pracowników, nadzór nad przestrzeganiem w Wydziale realizacji wydanych wewnętrznych aktów prawnych oraz stosowaniem obowiązujących przepisów, nadzór nad prowadzeniem postępowań administracyjnych związanych z zatwierdzaniem taryf, nadzór nad prowadzeniem spraw związanych z wymierzaniem kar w zakresie określonym ustawą, z.z.w.o.ś., nadzór nad prawidłowym sporządzaniem i utrzymaniem dokumentacji, zbieranie i przetwarzanie informacji dotyczących przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, sporządzanie i publikowanie raportów dotyczących warunków wykonywania działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków oraz opracowywanie nowych rozwiązań w zakresie problematyki Wydziału. Osobie zatrudnionej na stanowisku Kierownika Wydziału taryf od 2 stycznia 2023 r. powierzono m.in. zarządzanie Wydziałem, prowadzenie postępowań administracyjnych związanych z zatwierdzaniem taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków; ocenę wniosków taryfowych pod względem formalno-prawnym oraz merytorycznym; szkolenie nowych pracowników Wydziału Taryf w zakresie prowadzenia postępowań administracyjnych związanych z zatwierdzaniem taryf oraz oceny wniosków taryfowych pod względem formalno-prawnym oraz merytorycznym, zbieranie i przetwarzanie informacji dotyczących przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, sporządzanie i publikowanie raportów dotyczących warunków wykonywania działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, a także opracowywanie nowych rozwiązań w zakresie problematyki Wydziału. Głównemu specjalistce i osobom zatrudnionym na stanowisku specjalisty powierzono m.in. prowadzenie postępowań administracyjnych związanych z zatwierdzaniem taryf, ocenę wniosków taryfowych pod względem formalno-prawnym i merytorycznym, prowadzenie spraw związanych z wymierzaniem kar pieniężnych w zakresie określonym ustawą z.z.w.o.ś., prawidłowe sporządzanie i utrzymanie dokumentacji, a także zbieranie i przetwarzanie informacji dotyczących przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych oraz sporządzanie i publikowanie raportów dotyczących warunków wykonywania działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.

Średnioroczne zatrudnienie w RZT wynosiło w 2021 r.: trzy etaty (trzy osoby), a w 2022 r. 2,625 etatu (trzy osoby)²⁵. W tych latach nastąpiły zmiany w zatrudnieniu. W 2021 r., który był okresem wzmożonej taryfikacji z uwagi na upływ ważności wydanych w 2018 r. decyzji o zatwierdzeniu taryf na trzyletni okres, pracę rozpoczęła i zakończyła jedna osoba²⁶. W 2022 r. pracę rozpoczęła jedna osoba²⁷, a zakończyły dwie (w tym Kierownik RZT²⁸). W 2023 r. (do 31 maja) w RZT zatrudnione zostały dwie osoby²⁹. Poza fluktuacją kadr w RZT występowały długotrwałe nieobecności pracowników³⁰, a specjalista w RZT od 15 maja 2022 r. do 31 lipca 2022 r. została przeniesiona do Działu Zgód Wodnoprawnych Zlewni Szczecin. Od 7 listopada 2022 r. długotrwałe nieobecna była D.P. Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych i Zarządzania Środowiskiem Wodnym, sprawująca nadzór nad Wydziałem Taryf. Podczas jej nieobecności sprawami zatwierdzania taryf zajmował się ówczesny Dyrektor. W latach 2021-2022 RZT zlokalizowany był poza siedzibą RZGW, ze względu na ograniczone zasoby lokalowe. W związku z tym konieczne było przewożenie do RZT korespondencji wpływającej do kancelarii w siedzibie RZGW oraz przywożenie do siedziby RZGW dokumentów do podpisu oraz wysyłki. W grudniu 2022 r. ówczesny Dyrektor podjął planowaną od początku 2022 r. decyzję o przeniesieniu RZT. W związku ze zmianą siedziby Zarządu Zlewni w Szczecinie, w której zlokalizowany był RZT, najpierw Wydział ten został przeniesiony do nowej siedziby Zarządu Zlewni w Szczecinie, a następnie po około dwóch tygodniach do siedziby RZGW.

(akta kontroli str. 269-275, 1168, 1131-1132, 1196-1204, 1244-1245)

R.N. Kierownik RZT (do 30 września 2022 r.) zeznał, że sygnalizował ówczesnemu Dyrektorowi potrzebę wzmocnienia kadrowego Wydziału o osoby zajmujące się wnioskami o zatwierdzenie taryf i jego przeorganizowania tak, aby wszystkie osoby zatrudnione w nim mogły zajmować się taryfikacją. W szczególności w sytuacji, gdy w 2022 r. poza wnioskami o zatwierdzenie taryf zaczęły wpływać także wnioski o skrócenie okresu obowiązywania taryf. D.P. Zastępca Dyrektora nadzorująca pracę RZT zeznała, że po zakończeniu w 2021 r. pracy przez jednego z pracowników Wydziału, nie uzyskała zgody na zatrudnienie nowego pracownika, pomimo trwającego nowego okresu zatwierdzania taryf. Ówczesny Dyrektor zeznał, że potrzeby kadrowe były mu sygnalizowane przez ww. osoby, ale nie szły za tym formalne wnioski o zatrudnienie. Podał, że w RZGW były i są prowadzone analizy dotyczące wielkości zatrudnienia. Wynikały one z okresowego zwiększenia prac prowadzonych przez RZT. Na początku 2021 r. w Wydziale tym zatrudniona została czwarta osoba. Stan zatrudnienia powrócił do trzyosobowego na koniec 2021 r. Wyjątkowo dynamiczny wzrost cen, zwłaszcza nośników energii i następująca po nim zwiększona presja na wzrost wynagrodzeń, spowodowały wzrost liczby wniosków o skrócenie okresu obowiązywania taryf składanych w trybie art. 24j ustawy z.z.w.o.ś. Skład zespołu został zwiększony do czteroosobowego. W sprawie podejmowanych działań dla zapewnienia zatrudnienia zgodnego ze zidentyfikowanymi potrzebami ówczesny Dyrektor wyjaśnił, że: *na wniosek Kierownika Wydziału, który bezpośrednio nadzoruje zakres pracy i obciążenie, została, (...), podjęta decyzja o rekrutacji (lipiec 2022 r.)*.

(akta kontroli str. 293-294, 1131-1132)

W sprawie nierozpoczęcia niezwłocznie procesu rekrutacyjnego na stanowisko Kierownika RZT po nieprzyjęciu 28 września 2022 r. przez pracownika tego Wydziału zmiany warunków pracy, polegających na zatrudnieniu na stanowisku p.o. Kierownika, Dyrektor wyjaśniła, że jedną z głównych przyczyn był utrudniony proces komunikacji z Dyrektorem Pionu Usług Wodnych, której podlegał RZT i jej długotrwała nieobecność od 7 listopada 2022 r., a także nieobecności i podróże służbowe ówczesnego Dyrektora w październiku 2022 r.

(akta kontroli str. 927-928)

²⁵ Przy czym postępowania o zatwierdzenie taryf prowadziło do 1 września 2022 r. dwóch pracowników (główny specjalista i kierownik RZT). Plan etatów dla RZGW był ustalany przez KZGW na dany rok kalendarzowy, bez wskazania planowanego zatrudnienia w poszczególnych komórkach organizacyjnych.

²⁶ Zatrudnienie w okresie od 8 marca do 30 września 2021 r. Pracownik zaprzestał świadczenia pracy.

²⁷ Od 1 września 2022 r. na stanowisku specjalisty.

²⁸ 30 września 2022 r. W IV kw. 2022 r. wykonywał pracę zdalnie na stanowisku specjalisty w wymiarze 0,5 etatu.

²⁹ W tym Kierownik RZT, która wykonywała pracę od 2 stycznia do 31 maja 2023 r.

³⁰ Zatrudniona na stanowisku specjalisty w tym Wydziale od 8 marca 2021 r. do 30 września 2021 r. była nieobecna przez ogółem 65 dni.

Na jednego pracownika RZT przypadało średnio 61 wniosków taryfowych w 2021 r. oraz 47 w 2022 r.³¹ W okresie objętym kontrolą RZT nie dysponował specjalistycznymi programami informatycznymi wspierającymi analizę danych zawartych we wnioskach o zatwierdzenie taryf i ich uzasadnieniach. Główny specjalista w RZT wyjaśnił: *Do analizy wniosków używane były powszechnie stosowane narzędzia informatyczne w postaci arkusza kalkulacyjnego Excel.*

RZGW nie udostępniało formularzy wniosków taryfowych do wypełnienia w formie elektronicznej z walidacją pól. Na stronie internetowej RZGW³² udostępnione były edytowalne wzory tabel, które stanowią załączniki do wniosku taryfowego w formie arkuszy Excel oraz instrukcja dotycząca wypełnienia Tabeli I. Na stronie tej znajdowały się nieaktualne informacje o terminie przesłania przez przedsiębiorstwa wniosków o zatwierdzenie taryf oraz nieaktualny wniosek o zatwierdzenie taryf, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości.*

(akta kontroli str. 283, 772-773, 1151-1155)

Pracownicy zatrudnieni w RZT w latach 2021-2023 mieli wykształcenie wyższe z zakresu: administracji (dwie osoby), ekonomii (dwie osoby), prawa, budownictwa i chemii (po jednej osobie). Główny specjalista prowadzący postępowania administracyjne dotyczące taryf ukończył szkolenie pn. „Kodeks postępowania administracyjnego z uwzględnieniem zapisów ustawy Prawo wodne oraz ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków”. W RZGW nie organizowano w latach 2021-2022 szkoleń dla pracowników RZT dotyczących zatwierdzania taryf.

(akta kontroli str. 269-270, 365, 1132-1133)

D.P. Zastępca Dyrektora zeznała, że z inicjatywy zastępów dyrektorów nadzorujących w pionach wydziały taryf, odbywały się spotkania na platformie Teams, poświęcone wymianie doświadczeń i ujednoczeniu podejścia wszystkich RZGW, w związku z otrzymywanymi od przedsiębiorstw sygnałami o różnym zakresie zapytań kierowanych podczas analizy wniosków taryfowych przez różne RZGW.

(akta kontroli str. 1197)

Prezes Wód Polskich wyjaśnił, że w I półroczu 2022 r. na platformie Microsoft Teams organizowane były cyklicznie (w środy) około jednogodzinne spotkania, które prowadziła Dyrektorka Departamentu KW. Uczestniczyli w nich kierownicy wydziałów taryf z RZGW. Ich celem było podniesienie kwalifikacji księgowych i finansowych uczestników. Omawiane były tabele stanowiące załącznik do rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryfy oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków³³ i ich potencjalne powiązanie z planem kont przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, możliwe sposoby rozliczania kosztów w przedsiębiorstwach; konstrukcja sprawozdań finansowych; bilans wody i ścieków, sprawozdania GUS mogące zawierać dane służące weryfikacji informacji we wnioskach taryfowych; monitoringi wykonania taryf zatwierdzonych w 2018 r., a także analiza wpływów wysokości niezbędnych przychodów oraz ilości sprzedaży wody i odebranych ścieków.

(akta kontroli str. 1104-1106, 1112-11-13)

Zastępca Prezesa Wód Polskich Beata Orlik zatwierdziła 21 lipca 2021 r. „Zasady i wytyczne w procesie rekrutacyjnym opisy, podział ról i zadań oraz załączniki³⁴”, określające proces rekrutacyjny w PGW WP³⁵. Wskazano w nich, że każdy uczestnik procesu rekrutacyjnego

³¹ W latach 2021-2022 w realizację zadań dotyczących zatwierdzania taryf nie byli włączani pracownicy innych wydziałów RZGW.

³² <https://szczecin.wody.gov.pl/nasze-dzialania/taryfy-wzor-wniosku-i-instrukcja>. Na stronie internetowej zamieszczona była także publikacja Wód Polskich „Taryfy wodno-ściekowe co wpływa na ceny”.

³³ Dz. U. z 2022 r. poz. 1074, dalej: rozporządzenie w sprawie taryf.

³⁴ Dalej: Zasady w procesie rekrutacyjnym.

³⁵ Celem tego dokumentu, było wsparcie dyrektorów i kierowników w KZGW/RZGW oraz pracowników Wydziału Strategii Zarządzania Zasobami Ludzkimi/Zespołów Personalnych w Szkoleniach w RZGW w planowaniu i realizacji procesu zatrudnienia pracowników. W Zasadach tych wskazano, że celem rekrutacji jest wyłonienie najlepszego kandydata spośród osób, które aplikowały na to stanowisko. Wybrana osoba powinna posiadać oczekiwane kompetencje, wymagane umiejętności, wiedzę oraz doświadczenie. Ujęto w nich zasady ogólne, kolejne etapy i czynności, które powinny być podejmowane w procesie rekrutacji oraz osoby za nie odpowiedzialne, a także wzory dokumentów (wniosek rekrutacyjny, zasady tworzenia i publikacji ogłoszeń, podsumowanie rozmowy rekrutacyjnej, wzory informacji kierowanych do kandydatów, oświadczenie o zapoznaniu się z ww. Zasadami i zobowiązaniu do ich stosowania, protokół zniszczenia dokumentacji z procesu rekrutacyjnego, protokół z zakończonego procesu rekrutacyjnego).

w PGW WP powinien zapoznać się z nimi oraz stosować się do nich, a także potwierdzić to złożeniem oświadczenia według ustalonego wzoru. Osoby zajmujące kolejno stanowisko kierownika RZT złożyły takie oświadczenia odpowiednio: 7 kwietnia 2022 r. oraz 16 stycznia 2023 r., a uczestnicząca w naborach pracowników do RZT Kierownik Zespołu Personalnego i Szkoleń 11 sierpnia 2022 r.

7 kwietnia 2022 r. ówczesny Kierownik RZT złożył wniosek rekrutacyjny o rozpoczęcie rekrutacji na stanowisko młodszego specjalisty w Wydziale Taryf³⁶, w którym określił wymagania formalne niezbędne oraz inne wymagane na tym stanowisku, a także wymagania dodatkowe i ogólny zakres obowiązków do umieszczenia w ogłoszeniu wraz z opisem stanowiska pracy. W naborze tym ówczesny Dyrektor podjął (dopuszczoną w Zasadach w procesie rekrutacyjnym) decyzję o pominięciu procesu rekrutacji wewnętrznej, aby szybko uzupełnić wakat i nie osłabiać wydziałów RZGW zatrudniających osoby z wykształceniem ekonomicznym. Ogłoszenie o naborze na stanowisko młodszego specjalisty w RZT opublikowano m.in. na stronie internetowej <https://www.wody.gov.pl/owodach-polskich/praca> i portalu pracuj.pl. 9 sierpnia 2022 r. Ówczesny Dyrektor zatwierdził wniosek kierownika RZT, o zatrudnienie pracownika na stanowisku specjalisty w tym Wydziale od 1 września 2022 r.

Jako przyczyny zatrudnienia pracownika na stanowisku specjalisty, pomimo prowadzonego procesu rekrutacyjnego na stanowisko młodszego specjalisty ówczesny Dyrektor i R.N. Kierownik RZT (do 30 września 2022 r.) wskazali, że wiedza i doświadczenie zawodowe kandydatki wykraczały poza ustalone oczekiwania. Wiązało się to również z wyższym wynagrodzeniem wynikającym z kategorii zaszeregowania, które mogło być zaproponowane na stanowisku specjalisty.

Nie zapewniono udokumentowania przebiegu procesu rekrutacji na stanowisko młodszego specjalisty i kierownika RZT zgodnie z Zasadami w procesie rekrutacyjnym. Nie zostały także wypełnione wnioski o zatrudnienie pracowników na stanowiskach specjalisty i kierownika RZT w części³⁷ dotyczącej zgodności kwalifikacji kandydata z pożądanym profilem kompetencyjnym, zgodności z Regulaminem organizacyjnym PGW WP, proponowanych warunków wynagradzania – z zasadami wynagradzania stosowanym w PGW WP i zgodności rodzaju i czasu zatrudnienia z § 1 Zasad zatrudniania w PGW WP³⁸. Powyższe opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 148-164, 165-185, 186-187, 188-195, 320-332, 334, 870-877, 925-973, 979-983, 1134, 1200)

3. W RZT nie był prowadzony rejestr ponagleń, o których mowa w art. 37 Kpa. Ówczesny Dyrektor wyjaśnił, że w latach 2021-2022 do Wydziału Taryf nie wpłynęło żadne ponaglenie. Nie zostały również wniesione do sądu skargi na bezczynność organu regulacyjnego lub przewlekłe prowadzenie postępowania. Wyjaśnił także, że w 2021 r. prokuratorzy nie uczestniczyli w postępowaniach taryfowych. W 2022 r. w jedno postępowanie dotyczące skrócenia okresu obowiązywania zatwierdzonej taryfy włączył się prokurator. W latach 2021-2022 nie toczyły się postępowania prokuratorskie ani sprawy sądowe dotyczące zaniechań pracowników RZGW w postępowaniach taryfowych. Nie toczyły się także w sądach postępowania o przyznanie odszkodowania w związku z działaniami lub zaniechaniami organu regulacyjnego.

(akta kontroli str. 282, 284, 763-765)

4. Według art. 24b ustawy z.z.w.o.ś., taryfa określona przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne podlega zatwierdzeniu przez organ regulacyjny. W RZGW nie ustanowiono wewnętrznych regulacji dotyczących postępowania przy rozpatrywaniu wniosków o zatwierdzenie taryf (w trybie art. 24b ustawy z.z.w.o.ś.) oraz skrócenie okresu obowiązywania taryf (w trybie art. 24j tej ustawy)³⁹. Według wyjaśnień pracowników RZT

³⁶ Rekrutacja na stanowisko specjalisty w RZT przeprowadzona została przed zatwierdzeniem Zasad i wytycznych w procesie rekrutacyjnym. Według przedłożonej dokumentacji w rozmowie rekrutacyjnej uczestniczyła jedna osoba, które według osób przeprowadzających rekrutację miała doświadczenie w prowadzeniu postępowań administracyjnych oraz jako księgowa i posiadała oczekiwane kompetencje we wszystkich trzech oczekiwanych zakresach (ekonomicznym, administracyjnym i prawnym).

³⁷ Zespół Personalny i Szkoleń wypełnił wniosek w zakresie punktów 5-8 z części II załącznika.

³⁸ Wprowadzonych zarządzeniem Nr 27/2019 Prezesa PGW WP z 1 lipca 2019 r. w sprawie zasad zatrudniania w Państwowym Gospodarstwie Wodnym Wody Polskie, dalej: Zasady zatrudniania.

³⁹ Zawierających w szczególności wytyczne dla pracowników jakie zagadnienia powinny być sprawdzone oraz na jakiej podstawie w ramach działań podejmowanych na podstawie art. 24c, ustawy z.z.w.o.ś., co należy wyjaśnić, jeżeli

oraz ówczesnego Dyrektora w latach 2021-2022 stosowano w tym zakresie przepisy ustawy z.z.w.o.ś. oraz rozporządzenia w sprawie taryf. D.P. Zastępca Dyrektora nadzorująca RZT w kontrolowanym okresie zeznała: *Bazowaliśmy na doświadczeniach z poprzedniego okresu taryfikacji, wówczas nie było takich procedur. Dopiero podczas spotkań z zastępcami dyrektorów w pionach i kierownikami wydziałów uzyskałam informację o stosowanych w tym zakresie różnych podejściach w poszczególnych RZGW. Ponadto ze względu na organizację Wód Polskich wszystkie procedury stosowane (...) wprowadzane są zarządzeniami Prezesa Wód Polskich, nie były ustalane procedury na poziomie RZGW.*

(akta kontroli str. 360-361, 483-484, 1198)

W 2021 r. do RZGW wpłynęło 179 wniosków o zatwierdzenie taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, a w 2022 r. 88⁴⁰. W wyniku rozpatrzenia tych wniosków organ regulacyjny wydał w latach 2021-2022 odpowiednio: 76 (42,5%) i 28 (31,8%) decyzji zatwierdzających taryfy, 89 (49,7%) i 37 (42,1%) decyzji odmawiających zatwierdzenia taryf, a w 14 (7,8%) i 12 (13,6%) sprawach odmówiono wszczęcia postępowania, umorzono postępowania lub pozostawiono sprawy bez rozpoznania z powodu niespełnienia wymogów formalnych wniosków. 11 wniosków złożonych w 2022 r. (12,5%) nie zostało rozpatrzonych do 28 lutego 2023 r.

Od decyzji odmawiających zatwierdzenia taryf wydanych (w trybie art. 24b ustawy z.z.w.o.ś.) przedsiębiorstwa złożyły w 2021 r. 21 odwołań oraz w 2022 r. sześć. Cztery decyzje z 2021 r. (19%) zostały uchylone przez Prezesa Wód Polskich i sprawy zostały przekazane organowi regulacyjnemu do ponownego rozpatrzenia, dziewięć (42,9%) zostało utrzymanych, w siedmiu przypadkach (33,3%) postępowania zostały umorzone i jedno odwołanie (4,8%) nie zostało rozpatrzone do 28 lutego 2023 r. Rozpatrując odwołania od decyzji odmawiających zatwierdzenia taryf wydanych przez organ regulacyjny w 2022 r. Prezes Wód Polskich uchylił w całości jedną decyzję (16,7%) i jednocześnie zatwierdził taryfę, trzy decyzje (50%) zostały uchylone i sprawy przekazano do ponownego rozpatrzenia, jedna decyzja (16,7%) została utrzymana w mocy i w jednym przypadku postępowanie zostało umorzone (16,7%).

(akta kontroli str. 209, 281-284, 763-765, 1099-1113, 1121-1124)

a. W wyniku analizy 12 postępowań administracyjnych⁴¹ prowadzonych w związku z otrzymanymi przez organ regulacyjny wnioskami o zatwierdzenie taryf (w trybie art. 24b ustawa z.z.w.o.ś.) stwierdzono, że pracownicy RZT weryfikowali kompletność i zgodność wniosków z wymaganiami określonymi w art. 24b ust. 3-6 ustawa z.z.w.o.ś. oraz zgodność ze wzorem, określonym w załączniku do rozporządzenia w sprawie taryf. Na ich prowadzenie wskazują wezwania kierowane do stron postępowania, treść zawiadomień o zakończeniu gromadzonego materiału dowodowego oraz uzasadnienia wydanych decyzji. Analizy oraz ich wyniki nie były jednak dokumentowane w aktach postępowań. Powyższe nie umożliwiała w trakcie kontroli NIK zweryfikowania w pełni zakresu i wyników przeprowadzonych analiz⁴².

(akta kontroli str. 360-361, 483-484, 485-486, 771, 894-895, 1250-1369, 1394-1862)

Główny specjalista w RZT wyjaśnił: *Wyniki analizy były przedstawiane ustnie dyrektorowi lub zastępcy dyrektora wraz z projektem decyzji. Zdarzało mi się zestawiać takie wyniki, ze wzrostami kosztów w poszczególnych kategoriach i wzrostami cen oraz opłat. Nie dołączałem wyników analiz do akt postępowania, ponieważ nie było to ode mnie wymagane przez przełożonych. R.N. Kierownik RZT (do 30 września 2022 r.) zeznał: Analizy były przeprowadzane przez osobę prowadzącą postępowanie. Ich poziom szczegółowości był różny w zależności od sprawy. W przypadku znacznej ilości spraw były tworzone pliki Excel wspomagające analizę i kalkulacje kosztowe na lata obowiązywania nowej taryfy. Pliki te*

przedsiębiorstwo nie przekazało tych informacji oraz dokumentów wraz z uzasadnieniem projektu taryfy, nie ustanowiono list sprawdzających kompletność wniosku i jego uzasadnienia.

⁴⁰ Na jednego pracownika RZT w przeliczeniu na pełnozatrudnionych przypadkało ok. 60 wniosków o zatwierdzenie taryf w 2021 r. i ok. 34 w 2022 r.

⁴¹ SZ.RZT.70.164.2021.RaN, SZ.RZT.70.143.2021.AB, SZ.RZT.70.124.2021.AB, SZ.RZT.70.87.2021.RaN, SZ.RZT.70.137.2021.AB, SZ.RZT.70.141.2021.RaN, SZ.RZT.70.049.2022.AB, SZ.RZT.70.098.2022.AB, SZ.RZT.70.172.2021.RaN, SZ.RZT.70.023.2022.RaN, SZ.RZT.70.058.2022.AB, SZ.RZT.70.076.2022.RaN.

⁴² W szczególności w przypadkach, gdy do przedsiębiorstw nie były kierowane wezwania o przedłożenie dodatkowych wyjaśnień, informacji i dokumentów, w zawiadomieniach o zakończeniu gromadzenia materiałów w postępowaniu nie były wskazywane przesłanki mogące skutkować wydaniem decyzji niezgodnej z wnioskiem strony oraz gdy odstępowano od uzasadnienia decyzji zgodnej z wnioskiem strony.

były przechowywane w wersji elektronicznej w folderach poszczególnych spraw. Nie było takiej praktyki, by wyniki analiz włączać do akt postępowania i ich włączenie do akt postępowań nie było oczekiwane przez dyrekcję RZGW oraz organ II instancji w przypadku postępowań odwoławczych. (...).

(akta kontroli str. 771, 896-897, 905, 1135)

D.P. Zastępca Dyrektora, nadzorująca w kontrolowanym okresie RZT zeznała: (...) Część analiz było przygotowywanych i przedkładanych lub wysyłanych mi e-mailem. Jedyne drobniejsze sprawy niebudzące kontrowersji były omawiane ustnie. Nie wiem dlaczego opracowane analizy nie zostały włączone do akt postępowań. Nie miałam również sygnałów od stron postępowania zapoznających się z aktami, że brak jest w nich dokumentów, na podstawie których sformułowane zostały przesłanki mogące skutkować wydaniem decyzji o odmowie zatwierdzenia taryfy. Ówczesny Dyrektor zeznał: W tych przypadkach, którymi się zajmowałem prosiłem pracowników o zestawienia ekonomiczne. Zawierały one analizę kosztów na podstawie dokumentów przedstawionych przez przedsiębiorstwo oraz prognozowaną sprzedaż. Były udzielane także przez pracowników dodatkowe wyjaśnienia i przedkładane dokumenty. (...) Potraktowałem te zestawienia jako techniczne wyliczenia, bez nagłówków, z komórkami pomocniczymi. Nie wiedziałem czy są one włączane, czy też nie do akt postępowań. K.B. Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że notatki tworzone dla potrzeb oceny złożonego wniosku nie miały charakteru formalnego i dlatego nie były dołączane do dokumentacji.

(akta kontroli str. 1203, 1222, 1248-1249)

W siedmiu skontrolowanych postępowaniach, po stwierdzeniu przez pracowników RZT braków formalnych, zgodnie z art. 64 § 2 Kpa do stron postępowania skierowane zostały wezwania do ich uzupełnienia w terminie nie krótszym niż 7 dni (od 10 do 14 dni) oraz z pouczeniem, że nieusunięcie braków spowoduje pozostawienie wniosków bez rozpoznania⁴³.

(akta kontroli str. 485-486, 1250-1369, 1430-1430a, 1559, 1831-1832)

We wszystkich objętych badaniem postępowaniach, zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 61 § 4 Kpa, organ zawiadomił wszystkie strony postępowania o jego wszczęciu⁴⁴. Wszczęcie postępowania nastąpiło na żądanie wnioskodawcy.

(akta kontroli str. 485-489, 562-567, 1250, 1265, 1280, 1295, 1310, 1325, 1340, 1355, 1394-1839)

W dziewięciu z 12 objętych badaniem spraw, organ skierował do przedsiębiorstw wezwania o przedłożenie informacji, wyjaśnień i dokumentów na podstawie art. 27b ustawy z.z.w.o.ś.⁴⁵ W wezwaniach tych każdorazowo wskazywano cel wezwania, zakres niezbędnych informacji lub wyjaśnień oraz dokumentów, termin ich przekazania, który wynosił w badanych sprawach od 10 do 28 dni, a także pouczenie o sankcjach za ich nieprzekazanie oraz za przekazanie informacji wyjaśnień lub dokumentów nieprawdziwych lub wprowadzających w błąd⁴⁶. Najczęściej organ występował o: przekazanie informacji o zatrudnieniu i wynagrodzeniach oraz obowiązywaniu zakładowego układu zbiorowego pracy, przedłożenie zestawienia kosztów (w układzie rodzajowym) w okresie obrachunkowym oraz planowanych na lata obowiązywania nowej taryfy wraz z informacją w jakiej części są alokowane do taryfy, podanie wartości przychodów oraz wielkości sprzedaży wody i ścieków w poszczególnych latach, przedłożenie planu amortyzacji na lata obowiązywania nowej taryfy oraz informacji o stosowaniu obniżonych stawek amortyzacji w okresie obrachunkowym, przedłożenie zestawienia poniesionych w okresie

⁴³ W jednym wezwaniu skierowano po upływie trzech dni od wpływu wniosku, w pozostałych sześciu od 15 do 36 dni od wpływu wniosku. Wezwania dotyczyły w szczególności: przedłożenia projektu taryfy i uzasadnienia (przedsiębiorstwo przesłało tylko wniosek), uzupełnienia strony tytułowej wniosku zgodnej z obowiązującym wzorem, przedłożenia oryginałów sprawozdań finansowych lub potwierdzenia za zgodność z oryginałem ich kopii, przedłożenia kompletnych sprawozdań finansowych, przedłożenia dokumentu potwierdzającego reprezentację przedsiębiorstwa oraz przesłania tabeli I z nazwą zlewni.

⁴⁴ W 11 postępowaniach z 30 (36,7%, jedno zostało umorzone) zawiadomienia przesłano do 14 dni od otrzymania kompletnych wniosków o zatwierdzenie taryf.

⁴⁵ Czas oczekiwania na uzupełniające informacje, wyjaśnienia i dokumenty zgodnie z art. 35 § 5 Kpa nie był wliczany do 45 dniowego terminu rozpatrzenia wniosku o zatwierdzenie taryf oraz skrócenie okresu obowiązywania taryf.

⁴⁶ W wezwaniach kierowanych do przedsiębiorstw organ występował nie tylko o udzielenie informacji i wyjaśnień, sporządzenie wykazów i zestawień, ale także o przedłożenie dokumentów potwierdzających wielkości zaplanowanych kosztów w okresie nowej taryfy (m.in. kopie umów, plany amortyzacji, zbiorowy układ pracy).

obrachunkowym oraz planowanych w nowej taryfie nakładów na remonty i naprawy urządzeń wodociagowych i kanalizacyjnych, przedstawienie analizy realizacji wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i kanalizacyjnych, zestawienia poniesionych w okresie obrachunkowym oraz planowanych opłat za usługi wodne oraz opłat za korzystanie ze środowiska, kosztów związanych z odbiorem osadów ściekowych, wyjaśnienie kwestii budowy i utrzymania kanalizacji deszczowej oraz opłat i kosztów związanych z odprowadzaniem wód opadowych i roztopowych, informacji o wielkości zrzutów poprzez przelewy burzowe, wyjaśnienie czy przedsiębiorstwo kalkuluje wody przypadkowe (opadowe, roztopowe) przedostające się do kanalizacji, które oczyszczane są wraz ze ściekami bytowymi, w związku z istotnymi różnicami pomiędzy ilością ścieków zafakturowanych, a odprowadzanych do oczyszczalni, przekazania informacji o prowadzonej działalności w zakresie hurtowej sprzedaży wody, hurtowego odbioru ścieków, usług asenizacyjnych, odbioru ścieków dowożonych na oczyszczalnię i wyłączenia z kalkulacji taryfy kosztów tej działalności, przedstawienie wielkości sprzedaży we wskazanych latach, przedłożenie szczegółowych danych dotyczących kosztów energii elektrycznej⁴⁷, podanie wielkości strat wody i działań na rzecz ich ograniczenia, a także podejmowanych działań w celu optymalizacji i ograniczania kosztów. Ponadto występowano o przedłożenie kopii aktualnych zezwoleń na wykonywanie działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, przekazanie informacji o posiadanych pozwoleniach wodnoprawnych, długości sieci wodociagowej i kanalizacyjnej oraz podanie jej właściciela, kosztów z tytułu podatku od nieruchomości, umieszczenia urządzeń w pasie drogowym, czynszów dzierżawnych, przedstawienia kalkulacji stawek abonamentowych z uwzględnieniem wysokości kosztu gotowości, opłaty za usługę odczytu i usługę rozliczenia. Główny specjalista w RZT wyjaśnił: *Część z tych zagadnień wynikała z braku danych i informacji w treści wniosku niezbędnych do analizy jego treści (brak danych we wzorach tabel i elementach uzasadnienia określonych w ustawie i rozporządzeniu). (...) W szczególności wezwania dotyczyły uszczegółowienia kosztów z okresu obrachunkowego oraz wielkości sprzedaży w tym okresie, ponieważ konstrukcja wniosku taryfowego nie przewiduje zawarcia tych informacji, które są niezbędne do przeprowadzenia analizy. (...) Część pytań wynikała z potrzeb zidentyfikowanych podczas procesu analizy wniosków (...).*

(akta kontroli str. 483-484, 771, 1402-1404, 1424-1426, 1514-1517, 1663-1667, 1694-1696, 1759-1762, 1797-1802, 1824-1827-1852-1858, 1151-1155, 1225)

W dwóch objętych badaniem postępowaniach⁴⁸ organ wezwał gminy do przedłożenia informacji, czy w związku z planowanymi przez przedsiębiorstwa prowadzące na ich terenie działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków znacznymi wzrostami cen, planują lub podjęły kroki w celu wprowadzenia dopłat. W wezwaniach tych organ regulacyjny poinformował, że możliwa odmowa zatwierdzenia taryfy z uwagi na brak ochrony odbiorców usług przed nieuzasadnionym wzrostem cen i stawek opłat, w dalszej konsekwencji może doprowadzić do konieczności przejęcia przez gminy zadań z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z.z.w.o.ś.

K.B. Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że zapisy dotyczące możliwości przejęcia zadań przez samorząd w sprawie SZ.RZT.70.076.2022.RaN miały charakter informacyjny, przypominający o konieczności zapewnienia sprawnego przejęcia zadań w przypadku rozwiązania umowy z przedsiębiorstwem.

(akta kontroli str. 1221-1222, 1799-1800, 1852-1853)

W 22 z 30 sprawdzonych postępowania w zakresie terminów kierowania wezwań do stron oraz zawiadomień o wszczęciu postępowania (73,3%) stwierdzono przewlekłość postępowania, polegającą na zwłoce w podjęciu przez pracowników RZT czynności weryfikacji formalnej otrzymanych wniosków o zatwierdzenie taryf i skierowaniu wezwania o ich uzupełnienie w przypadku braków lub na zwłoce w zawiadomieniu stron o wszczęciu postępowania i wzywaniu o przedłożenie dodatkowych informacji, wyjaśnień i dokumentów. W sześciu postępowaniach prowadzonych w trybie art. 24b ustawy z.z.w.o.ś. nie zweryfikowano rzetelnie otrzymanych wniosków, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. (akta kontroli str. 485-729, 1394-1862)

⁴⁷ Umowy, cena za 1 MWh, zużycie, koszty opłaty przesyłowej, kogeneracyjnej oraz innych opłat związanych z nabywaniem energii elektrycznej.

⁴⁸ SZ.RZT.023.2022.2022.RaN oraz SZ.RZT.70.076.2022.RaN.

b. Obowiązujące przepisy nie określają maksymalnej wielkości marży zysku, jaką mogą stosować przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne. W myśl przepisów z § 6 ust. 1 pkt 7 rozporządzenia w sprawie taryf, przedsiębiorstwo może ustalając niezbędne przychody na potrzeby obliczenia cen i stawek opłat uwzględnić marżę zysku zapewniającą ochronę interesów odbiorców usług przed nieuzasadnionym wzrostem cen. W sprawie zakresu analizy marży zysku K.B. Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że w przypadku, gdy wnioskodawcy kalkulują marżę jako element niezbędnych przychodów, analizowana jest jej wysokość i oceniana pod względem realizowanych zadań. Oceniane było uzasadnienie przedsiębiorstwa o skalkulowaniu marży w prezentowanej wysokości i potencjalnym wykorzystaniu marży do finansowego wspierania bieżących, nieprzewidzianych we wniosku zadań lub zadań zaplanowanych, ale mogących mieć wyższe od zaplanowanych koszty. Przedstawione do kalkulacji marże nie przekraczały poziomu 3-4%. Organ regulacyjny nie prowadził szczegółowej statystyki, dotyczącej odmowy zatwierdzenia taryfy z powodu zbyt wysokiej marży, ale jeżeli był taki przypadek, to nie był to wyłączny powód odmowy zatwierdzenia taryfy.

W siedmiu z 12 objętych kontrolą postępowań przedsiębiorstwa nie kalkulowały marży zysku. W pozostałych postępowaniach⁴⁹ marże stanowiły od 0,10% do 4,8% niezbędnych przychodów. W objętych badaniem postępowaniach przedsiębiorstwa nie wykazały niepodzielonego zysku z lat ubiegłych. K.B. Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że nie analizowano wysokości dywidend przekazywanych właścicielom, gdyż ich przekazanie nie ma w ocenie organu bezpośredniego wpływu na kalkulację taryfy.

(akta kontroli str. 12221394, 1407, 1432, 1453, 1565, 1590, 1648, 1680, 1704, 1789, 1811, 1835, 2051-2053)

Według art. 20 ust. 1 ustawy z.z.w.o.s. przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne określa taryfę na okres trzech lat. Analiza danych ujętych w 12 wnioskach o zatwierdzenie taryf w zakresie niezbędnych przychodów zaplanowanych na podstawie przewidywanych kosztów w okresie obowiązywania taryf, zatwierdzonych przez organ regulacyjny w latach 2018-2019, z danymi o kosztach poniesionych w okresie obrachunkowym 36 miesięcy, ujętych w objętych kontrolą wnioskach o zatwierdzenie taryf na kolejny trzyletni okres, złożonych w latach 2021-2022 wykazała, że dwa przedsiębiorstwa w całym okresie obrachunkowym poniosły wyższe koszty, niż zaplanowały kalkulując projekt poprzedniej taryfy. Koszty przyjęte do kalkulacji stanowiły od 48,52% do 96,76% kosztów faktycznie poniesionych w okresie obrachunkowym. Pięć przedsiębiorstw poniosło niższe koszty w jednym roku obowiązywania taryfy od przyjętych przy kalkulacji, trzy przedsiębiorstwa w dwóch latach obowiązywania taryfy, a dwa we wszystkich trzech latach. W ww. przypadkach zaplanowane przy zatwierdzeniu taryfy koszty były wyższe od poniesionych w okresie obrachunkowym od 0,97% do 20,14%.

Występowały także przypadki istotnych różnic w poszczególnych kategoriach zaplanowanych kosztów oraz różnice w kategoriach kosztów planowanych i poniesionych oraz wielkości kosztów w poszczególnych kategoriach. W szczególności pięć przedsiębiorstw nie wykazało w planowanych kosztach opłat za usługi wodne, jedno kosztów zakupionej wody, trzy podatków i opłat niezależnych od przedsiębiorstwa, które to koszty zostały poniesione w okresie obrachunkowym. Jedno zaplanowało odsetki od zaciągniętych kredytów oraz raty kapitałowe ponad wartość amortyzacji lub umorzenia, które nie zostały poniesione w okresie obrachunkowym oraz jedno zaplanowało podatki i opłaty niezależne od przedsiębiorstwa w trzyletnim okresie obowiązywania taryfy wyższe o 2 441 778,46 zł od poniesionych w tym okresie.

(akta kontroli str. 1156-1167)

W sprawie weryfikacji kosztów poniesionych w okresie obrachunkowym w odniesieniu do planowanych w zatwierdzonej taryfie K.B. Zastępca Dyrektora wyjaśniła: (...) organ wzywał do przedstawienia zestawień wydatków poniesionych w okresie obrachunkowym czyli z okresu obowiązywania taryf 2018-2020. Porównanie tych wydatków z zaplanowanymi w taryfie w roku 2018 stanowiło ocenę, czy i w jakim stopniu przedsiębiorstwa prowadziły kontrolę wydatków i w jakim stopniu. Jednocześnie oceniano jak przedstawiała się rzeczywista sprzedaż wody i rzeczywiste odprowadzanie ścieków, co miało bezpośredni wpływ na osiągnięte wyniki finansowe przedsiębiorstwa. W przypadku osiągnięcia wyższego

⁴⁹ SZ.RZT.124.2021.AB, SZ.RZT.143.2021.RaN, SZ.RZT.70.172.2021.RaN w których zatwierdzono taryfy oraz SZ.RZT.70.141.2021.RaN i Sz.RZT.70.076.2022.RaN, w których taryfa nie została zatwierdzona, ale przyczyną nie była wielkość marży zysku.

wolumenu sprzedaży od zaplanowanych przy kalkulowaniu taryfy w 2018 roku przedsiębiorstwo osiągało znacznie lepsze wyniki finansowe. (...) do organu regulacyjnego nie wpływały wnioski o skrócenie okresu obowiązywania taryfy w związku z wyższymi niż zaplanowane, wynikami finansowymi, bowiem nie ma mechanizmów nakazujących wprost przedsiębiorstwom weryfikację taryfy. Przy analizie wniosku taryfowego oceniano również stan realizacji inwestycji wynikających z wieloletniego planu modernizacji i rozwoju z okresu obrachunkowego. Wynikało to z konieczności oceny czy zaplanowane i wpisane w koszty kwoty amortyzacji nowych środków trwałych były rzeczywiście uzasadnione. Brak realizacji zadań inwestycyjnych wpisanych w plan rozwoju, opisywane były często jako „brak dofinansowania z UE”, „brak środków własnych”, lub przy przesunięciu zadania w harmonogramie realizacji, powstawały znaczne zmiany w ponoszonych wydatkach, nie skutkowało to jednak po stronie przedsiębiorstw zastosowaniem wniosku w trybie art. 24j ustawy.

(akta kontroli str. 2056-2057)

Ze skierowanych do przedsiębiorstw wezwań dotyczących m.in. przedłożenia wyjaśnień dotyczących stosowanych zasad amortyzacji oraz przedłożenia planów amortyzacji w okresie obowiązywania nowej taryfy wynikało, że zagadnienia związane z tym rodzajem kosztów były przedmiotem analizy prowadzonej przez pracowników RZT. K.B. Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że zdecydowana większość przedsiębiorstw przy ustalaniu niezbędnych przychodów uwzględnia koszty amortyzacji środków trwałych finansowanych z subwencji lub dotacji. Jednocześnie przy kalkulacji taryfy często obniżano poziom stawek amortyzacyjnych, rozkładając czas zużycia na dłuższy okres i obciążając w mniejszym stopniu koszty przypisane do taryfy. W 11 z 12 objętych badaniem postępowań przedsiębiorstwa wykazały koszty amortyzacji. Średni udział amortyzacji i odpisów umorzeniowych (dla 12 miesięcy), stanowił dla zaopatrzenia w wodę od 0,19% do 22,35% niezbędnych przychodów, a dla odprowadzania ścieków od 0% do 29,44%.

W objętych badaniem postępowaniach przedsiębiorstwa nie wykazały w tabeli I wód opadowych i roztopowych odprowadzanych do systemu kanalizacji zbiorczej.

(akta kontroli str. 1394-1862, 2051-2053)

Organ regulacyjny wzywał przedsiębiorców do wyjaśnienia wielkości strat wody oraz wskazania działań na rzecz optymalizacji kosztów. K.B. Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że kierowano je w przypadku znacznej różnicy wykazanej przez wnioskodawców w tabeli I wniosku taryfowego, pomiędzy wodą pobraną surową oraz wielkością wody dostarczonej do odbiorców (sprzedawanej). Ponadto pytania takie były kierowane do wnioskodawców, którzy kalkulowali cenę jednostkową na wysokim poziomie. W sprawie analizy, czy wykazane przez przedsiębiorstwa koszty są niezbędne i ekonomicznie uzasadnione wyjaśniła, że analiza wniosku weryfikowała koszty na poziomie ich wysokości i ewentualnego wzrostu wysokości. Nie podlegała weryfikacji analiza szczegółowa, bowiem przedstawione koszty miały charakter syntetycznych zestawień sald na poszczególnych kosztach rodzajowych.

(akta kontroli str. 1394-1862, 2052-2053)

W pięciu postępowaniach (z 12 objętych badaniem), w uzasadnieniu do projektu taryfy przedsiębiorstwa podały sposób rozliczenia z gminą wody pobieranej m.in. na cele przeciwpożarowe. W pozostałych postępowaniach organ nie występował o przekazanie informacji na temat rozliczenia kosztów wody pobranej na ten cel. W uzasadnieniach wniosków taryfowych brak było informacji o kosztach promocji i sponsoringu i organ nie wzywał o udzielenie wyjaśnień, czy zostały uwzględnione w kosztach przy kalkulacji taryfy. K.B. Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że nie analizowano w sposób szczególny rozliczania wody na cele p.poż. Woda taka była objęta taryfą i ze względu na specyfikę zużycia, przyjmowana przez przedsiębiorstwa w ilościach wynikających z wartości uśrednionych z kilku lat. Ze względu na specyficzny charakter usług wodociągowo-kanalizacyjnych, wynikający z powszechności korzystania i niezbędności tego rodzaju usług, organ regulacyjny nie analizował kosztów promocji i sponsoringu. Ta kategoria kosztów nie była wydzielona w zestawieniu kosztów rodzajowych (tabela D). W sprawie dokonywania analiz w zakresie obciążenia jednej grupy taryfowej odbiorców kosztami innej grupy (subsydiowanie skrośne), K.B. Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że była ona przeprowadzana za każdym razem i na kilku etapach. Analizowano koszty pośrednie i ich alokację, hurtową

sprzedaż wody oraz hurtowy odbiór ścieków. Możliwość subsydiowania skrośnego była także analizowana w zakresie oczyszczania ścieków dowożonych wozami asenizacyjnymi. (akta kontroli str. 1395, 1408, 1433, 1454, 1566, 1591, 1649, 1681, 1705, 1790, 1812, 1825, 1836-1837, 1855, 2051-2053)

W kwestii analizy stosowania w projekcie taryfy obowiązujących wskaźników makroekonomicznych K.B. Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że do oceny wzrostu kosztów rodzajowych mają zastosowanie wskaźniki makroekonomiczne, zgodnie z zapisami § 8 ust. 1 rozporządzenia w sprawie taryf. Przy analizie kalkulacji taryfy przedstawionej przez przedsiębiorstwa porównywano wzrosty kosztów w poszczególnych kategoriach kosztowych. W sprawie analizy niezbędnych przychodów, w szczególności w pierwszym roku obowiązywania taryfy w sytuacji, gdy tabela D według wzoru z rozporządzenia w sprawie taryf, nie zawiera danych umożliwiających ustalenie zmiany niezbędnych przychodów w nowej taryfie w odniesieniu do okresu obrachunkowego oraz weryfikacji poziomu kosztów gotowości do świadczenia usług, określonego w § 2 pkt 3 tego rozporządzenia Główny specjalista w RZT wyjaśnił: *w wezwaniach (...) żądałem zestawienia kosztów rodzajowych w układzie tabeli D za okres obrachunkowy. Układ tabel w załączniku do rozporządzenia taryfowego nie zawierał takich kosztów. W przepisach nie został zdefiniowany koszt gotowości, a jedynie ustalona została procentowa wielkość kosztów eksploatacji i utrzymania urządzeń wodociągowych lub kanalizacyjnych, która nie może być przekroczona (15%). Weryfikując dane w tabeli F porównywałem jaki udział w niezbędnych przychodach stanowi przychód rozliczany stawką opłaty abonamentowej. Jeżeli nie przekraczał 15% przyjmowałem, że koszty gotowości nie są przekroczone. Gdy udział ogółem był wyższy niż 15%, na podstawie zestawień przekazywanych przez przedsiębiorstwa (...) sprawdzałem podział na odczyt, rozliczenie i koszt utrzymania gotowości do świadczenia usług i czy koszt gotowości nie przekracza 15% całości kosztów.* (akta kontroli str. 483-484, 770-771, 2053)

Jedno spośród 12 objętych badaniem postępowań prowadzone było w czasie, gdy weszła w życie ustawa z dnia 27 października 2022 r. o środkach nadzwyczajnych mających na celu ograniczenie wysokości cen energii elektrycznej oraz wsparciu niektórych odbiorców w 2023 roku⁵⁰. W tym przypadku nie wystąpiono do przedsiębiorstwa o rekalkulację ceny energii, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1396, 1409, 1435, 1456, 1567, 1590-1593, 1650, 1662, 1707, 1792, 1813, 1838)

c. Spośród 13 postępowań objętych kontrolą w tym zakresie, w 11 (84,6%) organ regulacyjny, realizując określony w art. 10 § 1 Kpa obowiązek zapewnienia stronom czynnego udziału w postępowaniu oraz umożliwienia wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań przed wydaniem decyzji, zawiadomił wszystkie strony postępowań o zakończeniu gromadzenia materiału. W zawiadomieniach organ poinformował strony również o wynikającym z art. 73 § 1 Kpa prawie wglądu w akta sprawy, sporządzania z nich notatek, kopii lub odpisów, także po zakończeniu postępowania oraz o prawie do złożenia wniosków i uwag w terminie od trzech do siedmiu dni od otrzymania zawiadomienia. We wszystkich sześciu objętych badaniem postępowaniach zakończonych odmową zatwierdzenia taryf, realizując obowiązek określony w art. 79 § 1 Kpa, organ wskazał jednocześnie przesłanki zależne od strony, które nie zostały na dzień wysłania informacji spełnione lub wykazane, co mogło skutkować wydaniem decyzji o odmowie zatwierdzenia taryfy, przy czym w dwóch postępowaniach⁵¹ zawiadomienia o zakończeniu gromadzenia materiału dowodowego nie zostały sporządzone rzetelnie. W dwóch postępowaniach⁵² nie zawiadomiono stron o zakończeniu gromadzenia materiału dowodowego oraz możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów. Nie zapewniono przechowywania kompletu dokumentów w aktach trzech postępowań⁵³, w tym w jednym brak było zawiadomienia stron o jego zakończeniu. Powyższe opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 99-100, 1257-1259, 1272-1274, 1287-1289, 1302-1304)

⁵⁰ Dz. U. poz. 2243, ze zm., dalej: ustawa o środkach mających na celu ograniczenie wysokości cen energii elektrycznej.

⁵¹ SZ.RZT.137.2021.AB oraz SZ.RZT.70.076.2022.RaN.

⁵² SZ.RZT.70.023.2022.RaN oraz SZ.RZT.70.173.2021.AB.

⁵³ SZ.RZT.70.141.2021.RaN, SZ.RZT.70.143.2021.AB i SZ.RZT.70.076.2022.RaN.

W objętych badaniem zawiadomieniach organ określił stronom termin od trzech do 21 dni od ich otrzymania na złożenie wniosków i uwag, w tym przedłożenia dodatkowych dowodów celem wykazania spełnienia przesłanek zawartych w tych zawiadomieniach. Prowadzący postępowanie SZ.RZT.70.137.2021.AB Główny specjalista w RZT wyjaśnił, że wskazanie w zawiadomieniu z 16 grudnia 2021 r. trzydniowego terminu wynikało z polecenia Kierownika Wydziału i braku ówczesnie jednoznacznej interpretacji dotyczącej wyłączenia okresu oczekiwania na ewentualne przedłożenie dodatkowych dowodów i uzupełnień z 45-dniowego terminu na ocenę i wydanie decyzji administracyjnej dotyczącej zatwierdzenia taryfy. R.N. Kierownik RZT (do 30 września 2022 r.) zeznał: *Na początku okresu taryfikacji stosowano rekomendację wskazaną na szkoleniach organizowanych przez KZGW (...) oraz stosowano rekomendowany najczęściej trzydniowy termin na wypowiedzenie się stron co do zgromadzonych materiałów oraz zgłoszonych żądań.*

(akta kontroli str. 562, 905-906, 1140, 1394-1862)

d. W objętej badaniem terminowości próbie 30 postępowań administracyjnych prowadzonych w RZT w latach 2021-2022, w związku z otrzymanymi przez organ regulacyjny wnioskami przedsiębiorstw o zatwierdzenie taryf w trybie art. 24b ustawy z.z.w.o.ś., od wpływu wniosku do wydania decyzji upłynęło od 25 do 168 dni⁵⁴. Okresy, o których mowa w art. 35 § 5 Kpa⁵⁵, niewliczane do terminu rozpatrzenia wniosków wynosiły od siedmiu do 123 dni. Uwzględniając terminy niewliczane do 45 dniowego terminu, o którym mowa w art. 24c ust. 1 ustawy z.z.w.o.ś., 24 spośród 30 sprawdzonych wniosków (80%) rozpatrzono z zachowaniem terminu 45 dni (od czterech do 45 dni). Sześć wniosków (20%) rozpatrzono z przekroczeniem tego terminu, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 471-473, 562-729)

e. Wszystkie objęte kontrolą postępowania zakończyły się wydaniem przez organ regulacyjny decyzji o zatwierdzeniu taryfy lub o odmowie zatwierdzenia taryfy. Decyzje wydawał ówczesny Dyrektor lub upoważnieni Zastępcy Dyrektora. Najczęstszymi przyczynami odmowy zatwierdzenia taryfy, wskazanymi w skontrolowanych decyzjach były: przedstawienie przez wnioskodawcę we wniosku taryfowym cen i stawek opłat taryfowych z naruszeniem zapisów § 3 pkt 1 lit b. rozporządzenia w sprawie taryf i brak uzasadnienia dla przyjętego wzrostu ceny wody i/lub ścieków wynikające m.in. z niedokonania niezbędnej rekalkulacji zaplanowanych w taryfie kosztów energii elektrycznej, z nieuzasadnionego wzrostu kosztów we wskazanych kategoriach lub niewyjaśnienia przyczyn wykazania niektórych kosztów. Innymi przyczynami było przedłożenie wniosku o zatwierdzenie taryfy niezgodnego z obowiązującymi przepisami i niedokonanie jego uzupełnienia w terminie określonym w wezwaniu, występowanie nieuzasadnionych kosztowo różnic pomiędzy poszczególnymi grupami odbiorców lub zniżenie wielkości sprzedaży w okresie objętym planowaną taryfą.

(akta kontroli str. 218, 828-866, 1398-1400, 1411-1413, 1436-1443, 1457-1458, 1568-1570, 1594-1602, 1652-1656, 1684-1689, 1708-1711, 1793-1796, 1815-1819)

Pomimo udzielenia Zastępcy Dyrektora ds. Usług Wodnych i Zarządzania Środowiskiem Wodnym 18 sierpnia 2020 r. pełnomocnictwa substytucyjnego i upoważnienia do wydawania decyzji w postępowaniach o zatwierdzeniu taryf oraz w dniach jej pracy w RZGW, ówczesny Dyrektor wydawał decyzje⁵⁶ w postępowaniach, w których wcześniejszą korespondencję w całości lub w większości prowadziła ww. Zastępca Dyrektora, sprawująca nadzór nad RZT. D.P. Zastępca Dyrektora zeznała, że w tych sprawach ówczesny Dyrektor musiał rozmawiać z przedsiębiorstwami i nie знаła ustaleń z tych rozmów. W kilku przypadkach prosiła, aby decyzje w tych sprawach przekazać do podpisu Dyrektorowi. Dyrektor zastrzegł sobie także decyzje, które chce podpisać.

(akta kontroli str. 260, 264, 1197, 1201-1202, 1250-1369, 1708-1788, 1891-2011)

⁵⁴ W tym do 50 dni dokonano analizy i decyzje wydano w dwóch postępowaniach, od 51 do 100 dni w 19 oraz powyżej 100 dni w dziewięciu.

⁵⁵ Uzupełnienie braków formalnych wniosku (art. 64 Kpa), udzielenie wyjaśnień, informacji oraz przedłożenie dokumentów na wezwanie organu skierowane na podstawie art. 27b ustawy z.z.w.o.ś., złożenie wniosków i uwag, w tym przedłożenie dodatkowych dowodów po otrzymaniu zawiadomienia o zakończeniu postępowania.

⁵⁶ 7 września 2021 r. decyzje od nr SZ.RZT.70.104.2021.RaN do nr SZ.RZT.70.111.2021.AB i 27 stycznia 2022 r. decyzję nr SZ.RZT.70.141.2021.RaN o odmowie zatwierdzenia taryfy za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie i nakładającej obowiązek przedłożenia poprawionego projektu taryfy i jej uzasadnienia oraz z 30 sierpnia 2022 r. decyzję nr SZ.RZT.70.061.2022.RaN, zatwierdzającą taryfę za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków.

Ówczesny Dyrektor zeznał, że w RZGW odbywały się spotkania z inicjatywy samorządów i przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, które zgłaszały oczekiwania dotyczące zatwierdzenia taryf. Podczas tych spotkań pracownicy RZT przedstawiali uwagi organu regulacyjnego wynikające z przeprowadzonych analiz oraz wyjaśniano zagadnienia zawarte głównie w wezwaniach o uzupełnienie dokumentów, przedłożenie dodatkowych wyjaśnień i informacji. Omawiano także kwestie stosowania prawidłowych wskaźników makroekonomicznych. Ustalenia dotyczyły tego, w jakiej formie i w jakiej szczegółowości mają zostać złożone wyjaśnienia i dodatkowe dokumenty. W zeznaniach podał, że wydanie przez niego części decyzji wynikało z monitorowania prowadzonych postępowań po odbytych spotkaniach oraz mogło wynikać z upływu terminu na rozpatrzenie spraw lub wyjazdu służbowego Zastępcy Dyrektora nadzorującej RZT.

(akta kontroli str. 1246-1249)

Wszystkie objęte badaniem decyzje posiadały elementy składowe wymagane przepisami art. 107 § 1 Kpa⁵⁷. We wszystkich sześciu skontrolowanych decyzjach o odmowie zatwierdzenia taryf, organ regulacyjny zgodnie z art. 24c ust. 3 ustawy z.z.w.o.ś. nałożył w nich na przedsiębiorstwa obowiązek przedłożenia poprawionego projektu taryfy i poprawionego uzasadnienia, wskazując elementy projektu taryfy i uzasadnienia wymagające poprawienia. Określony w tych decyzjach termin przedłożenia poprawionych dokumentów wynosił w dwóch decyzjach 30 dni, w jednej 45 dni i w trzech 60 dni od otrzymania decyzji. W trzech z 12 decyzji, które dotyczyły zatwierdzenia taryf powołano niewłaściwą podstawę prawną odnoszącą się do decyzji o odmowie zatwierdzenia taryfy (art. 24c ust. 3 ustawy z.z.w.o.ś.). W siedmiu z 11 decyzji ich uzasadnienia prawne nie zawierały podstawy prawnej decyzji z przytoczeniem przepisów prawa. Powyższe opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1398-1400, 1411-1413, 1436-1438, 1457-1458, 1568-1570, 1594-1596, 1652-1656, 1684-1689, 1708-1711, 1793-1796, 1815-1819, 1840-1844, 1887-1890)

Według informacji i dokumentów otrzymanych na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit f ustawy o NIK od trzech przedsiębiorstw, które otrzymały decyzje o odmowie zatwierdzenia taryf i zobligowane zostały do przedłożenia skorygowanych projektów taryf i ich uzasadnienia, otrzymywały one informacje, wytyczne i sugestie od pracowników RZT dotyczące sposobu kalkulacji kosztów i wielkości niezbędnych przychodów. Jedno otrzymywało informacje telefoniczne od ówczesnego Kierownika RZT, które dotyczyły obniżenia poziomu kosztów działalności w taki sposób, aby nie zwiększać ceny za dostawę wody i odprowadzanie ścieków. Drugie poinformowało, że informacje i sugestie sprowadzały się do wskazania akceptowalnego przez organ poziomu wzrostu taryf niż konkretnej metodologii kalkulowania określonych pozycji kosztów i niezbędnych przychodów. Jego przedstawiciele uczestniczyli także w spotkaniach, podczas których byli informowani przez ówczesnego Dyrektora i pracowników RZT o warunkach pozytywnej oceny projektu taryfy przez organ. Trzecie przedsiębiorstwo poinformowało NIK, że otrzymało informacje od ówczesnego kierownika RZT, co do sposobu kalkulacji kosztowej i wielkości niezbędnych przychodów w poszczególnych latach w projekcie taryfy, które zostaną pozytywnie ocenione przez organ regulacyjny, w szczególności, że wzrosty cen i opłat za wodę i ścieki mogą być zwiększone do 12% w okresie trzech lat.

(akta kontroli str. 757-762, 1149-1150)

R.N. Kierownik RZT (do 30 września 2022 r.) zeznał: *Analizy kosztowe były robione, stąd wyniki procentowych wzrostów były ujmowane w uzasadnieniach decyzji. Decyzja negatywna nie bazowała tylko na procentowych wzrostach, a w uzasadnieniu decyzji wskazywano poza procentowymi wzrostami koszty ocenione przez organ jako nieuzasadnione w danej sprawie. (...) Nie było takiej sytuacji, gdy przekazywałem generalną informację, że wzrost cen i opłat nie może przekraczać 12%. Jeżeli w rozmowach pojawiały się jakieś wielkości procentowe (przykładowo, w którejś ze spraw mogło się pojawić 12%), to mogły się one odnosić do wzrostu kosztów z zastosowaniem obowiązujących wskaźników makroekonomicznych. (...) Wynikało to z wyników analizy kosztów i ich kalkulacji oraz dodatkowo ich przełożenia na procentowy wzrost kosztów. (...) W odpowiedzi na pytanie, czy w latach 2021-2022 w ramach prowadzonych postępowań odbywały się negocjacje z przedsiębiorstwami (podczas spotkań, telefonicznie, mailowo lub w inny sposób,)*

⁵⁷ Przy czym w jednej z sześciu objętych badaniem decyzji zatwierdzających taryfy, na podstawie art. 107 § 4 Kpa odstąpiono od uzasadnienia decyzji.

dotyczące obniżenia we wnioskach o zatwierdzenie taryf niezbędnych przychodów oraz cen i stawek opłat za dostawę wody lub odprowadzanie ścieków zeznał: *Nie odbywały się negocjacje, odbywały się rozmowy. Zazwyczaj przy okazji wglądu do akt postępowań. Najczęściej rozmowy prowadzone były z prezesami, kierownikami jednostek budżetowych, księgowymi, po skierowaniu do stron zawiadomienia o zakończeniu gromadzenia materiału w postępowaniu i wskazaniu przesłanek zależnych od strony, których niespełnienie może skutkować wydaniem decyzji niezgodnej z wnioskiem strony. Podczas tych spotkań wyjaśnianie były wskazane przesłanki i jakie korekty powinny być dokonane, w jakim zakresie oraz dlaczego. Były to rozmowy merytoryczne dotyczące kosztów oraz ewentualnych dodatkowych dokumentów i wyjaśnień. Czasem rozmowy te kończyły się dokonaniem kalkulacji w danej kategorii kosztów i ich wpływem na wysokość cen i stawek opłat.*

(akta kontroli str. 1135-1137, 1187)

W latach 2021-2022 organ regulacyjny nie wydał żadnej decyzji określającej taryfę tymczasową. W co najmniej jednej sprawie nie podjęto działań w celu określenia dla przedsiębiorstwa taryfy tymczasowej, pomimo niezłożenia przez nie poprawionego projektu taryfy i uzasadnienia w terminie określonym w decyzji o odmowie zatwierdzenia taryfy, wydanej w związku z negatywną oceną projektu taryfy z powodu warunków ekonomicznych wykonywania przez przedsiębiorstwo działalności gospodarczej, wskazujących na konieczność obniżenia cen i stawek opłat poniżej cen i stawek opłat zawartych w projekcie taryfy, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 487-489, 763-765, 1840-1844, 1886-1890)

Decyzją SZ.RZT.70.098.2022.AB z 13 grudnia 2022 r. zatwierdzono taryfę dla przedsiębiorstwa za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, na terenie trzech gmin, które nie posiadało zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie dwóch z nich oraz na terenie dwóch gmin nie prowadziło działalności w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków. W jednym postępowaniu nie zapewniono obiegu dokumentów umożliwiającego analizę złożonych przez przedsiębiorstwo wyjaśnień, poprawionego projektu taryfy i poprawionego uzasadnienia przed wydaniem decyzji o odmowie zatwierdzenia taryfy. W aktach postępowań pracownicy RZT nie prowadzili metryk spraw oraz nie były umieszczane na projektach decyzji, wezwań i zawiadomień parafy osób opracowujących oraz weryfikujących i akceptujących treść tych dokumentów przed przekazaniem ich do podpisu. Na korespondencji dotyczącej uzupełnienia formalnego wniosku o zatwierdzenie taryfy nie umieszczono pieczęci z datą wpływu. Powyższe zagadnienia opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 99-100, 466-470, 1594-1602, 1840-1851)

f. Na pytanie czy w RZGW stosowane były w latach 2021-2022 przy dokonywanej ocenie, weryfikacji lub analizie projektów taryf i ich uzasadnienia, o których mowa w art. 24c ust. 1 ustawy z.z.w.o.ś., maksymalne dopuszczalne procentowe lub kwotowe wielkości wzrostu cen za dostawę wody i/lub odprowadzanie ścieków oraz stawek opłat abonamentowych (w trzyletnim okresie projektowanej taryfy), których przekroczenie w projekcie taryfy skutkowało negatywnym wynikiem oceny, weryfikacji lub analizy projektu taryfy i wydaniem przez organ regulacyjny decyzji o odmowie jej zatwierdzenia, pracownicy RZT, R.N. Kierownik RZT (do 30 września 2022 r.), a także ówczesny Dyrektor i Zastępcy Dyrektora wydający decyzje w sprawie zatwierdzenia taryf wyjaśnili oraz zeznali, że takie wielkości nie były ustalone i stosowane. Każda sprawa była indywidualnie analizowana w zakresie kosztów i ich wzrostu oraz cen i stawek opłat. Podawane w uzasadnieniach części decyzji procentowe wielkości wzrostów cen, miały podkreślić i uwypuklić znaczne, nieuzasadnione przekroczenie wskaźników wzrostu kosztów w poszczególnych kategoriach rodzajowych.

(akta kontroli str. 198-200, 775, 1135-1136, 1180, 1187, 1202, 1248)

5. Na podstawie art. 24j ustawy z.z.w.o.ś. w 2021 r. do RZGW wpłynęły trzy, a w 2022 r. 54 wnioski o skrócenie okresu obowiązywania taryfy i zatwierdzenie nowej taryfy. Dyrektor RZGW w 2021 r. nie wydał żadnej decyzji orzekającej o skróceniu okresu obowiązywania dotychczasowej taryfy, a w 2022 r. wydał 16 takich decyzji. Odmówił skrócenia okresu obowiązywania dotychczasowej taryfy w dwóch przypadkach w 2021 r. oraz w 10 przypadkach w 2022 r. W 2021 r. złożone zostało jedno odwołanie od decyzji, w 2022 r. – trzy. W 2021 r. organ II instancji nie uchylił żadnej decyzji RZGW, w 2022 r. uchylił jedną.

(akta kontroli str. 1121-1123, 2060)

Analiza 11 postępowań administracyjnych⁵⁸ zakończonych wydaniem decyzji w trybie art. 24j ustawy z.z.w.o.ś.⁵⁹ wykazała, że:

- organ prawidłowo zawiadomił wszystkie strony postępowania administracyjnego o jego wszczęciu;
- prowadzenie postępowań trwało od 38 do 144 dni⁶⁰ (liczba dni od daty wpływu wniosku do RZGW do daty wydania decyzji wyniosła od 54 do 200);
- w dziewięciu postępowaniach⁶¹ przekroczono 45-dniowy termin, o którym mowa w art. 24c ust. 1 ustawy z.z.w.o.ś na wydanie decyzji, liczony od daty wpływu wniosku (przekroczenie wyniosło od siedmiu do 99 dni); w siedmiu z tych spraw⁶² organ prowadził postępowanie przewlekłe, gdyż nie dokonał bezzwłocznej weryfikacji zasadności wniosku o skrócenie okresu obowiązywania taryfy oraz kompletności nowej przedłożonej taryfy i jej uzasadnienia - od dnia wpływu wniosku o skrócenie okresu obowiązywania taryfy do dnia wysłania zawiadomienia o wszczęciu postępowania z jednoczesnym wezwaniem strony do przekazania informacji lub dokumentów niezbędnych do wykonywania zadań przez organ regulacyjny, w trybie art. 27b ustawy z.z.w.o.ś. upłynęło od 16 do 53 dni; nieprawidłowości te zostały opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- w jednym postępowaniu⁶³, pomimo braku udzielenia przez stronę odpowiedzi na większość pytań zawartych w wezwaniu organu regulacyjnego, wydana została decyzja zgodna z wnioskiem strony, a organ tym samym nie dokonał analizy, czy zaproponowany w taryfie wzrost cen wynikał z przedłożonych w ramach postępowania dokumentów, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- wskazywany przez wnioskodawców powód uzasadniający konieczność skrócenia okresu obowiązywania taryfy to głównie: zmiana wskaźników makroekonomicznych, wzrost cen energii, zakupu materiałów i usług, inflacja;
- w dwóch⁶⁴ z 11 wniosków o skrócenie okresu obowiązywania taryfy oraz zatwierdzenie nowej taryfy ujęto marżę zysku⁶⁵;
- w aktach postępowań brak było dowodu, że organ dokonywał analizy sposobu rozliczenia wody pobranej na cele przeciwpożarowe, kosztów promocji i sponsoringu, kosztów gotowości do świadczenia usług, subsydiowania skrośnego; K.B. Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że *organ dokonał analizy wszystkich kosztów: za rozliczenie kosztów wody pobranej na cele przeciwpożarowe przedsiębiorstwo obciąża gminę na podstawie cen i stawek opłat ustalonych w taryfie za wodę zużytą między innymi na cele przeciwpożarowe; koszty promocji i sponsoringu ze względu na specyfikę działalności (pewnego rodzaju monopol) nie są ponoszone; koszty gotowości do świadczenia usług zawarte są w kosztach abonamentów; dzięki podziałowi kosztów na konkretne rodzaje działalności już w chwili ich księgowania, kalkulowanie niezbędnych przychodów w wysokości kosztów, których przedsiębiorstwo nie może już zmniejszyć, zapewnia brak subsydiowania skrośnego.*
- w dziewięciu postępowaniach organ dokonał analizy przekazania przedsiębiorstwu środków na inwestycje z zakresu wodociągów i kanalizacji lub wsparcia przez gminę działalności przedsiębiorstwa w innej formie (poprzez wezwanie o udzielenie wyjaśnień czy gmina stosowała dopłaty do cen wody i ścieków), w dwóch sprawach⁶⁶ takiego pytania nie sformułowano;

⁵⁸ Decyzje zgodne z wnioskiem strony: SZ.RZT.70.082.2022.RaN, SZ.RZT.70.084.2022.ER, SZ.RZT.70.085.2022.ER, SZ.RZT.70.087.2022.AB, SZ.RZT.70.091.2022.ER, SZ.RZT.70.0113.2022.RaN; decyzje niezgodne z wnioskiem strony: SZ.RZT.70.034.2022.AB, SZ.RZT.70.039.2022.RaN, SZ.RZT.70.014.2022.RaN, SZ.RZT.70.099.2022.ER, SZ.RZT.70.057.2022.ER.

⁵⁹ Decyzja o skróceniu okresu obowiązywania dotychczasowej taryfy i zatwierdzeniu nowej taryfy.

⁶⁰ Liczba dni prowadzenia postępowania z wyłączeniem dni na podstawie art. 35 § 5 Kpa.

⁶¹ SZ.RZT.70.082.2022.RaN, SZ.RZT.70.084.2022.ER, SZ.RZT.70.085.2022.ER, SZ.RZT.70.087.2022.AB, SZ.RZT.70.034.2022.AB, SZ.RZT.70.039.2022.RaN, SZ.RZT.70.014.2022.RaN, SZ.RZT.70.099.2022.ER, SZ.RZT.70.057.2022.ER.

⁶² SZ.RZT.70.082.2022.RaN, SZ.RZT.70.087.2022.AB, SZ.RZT.70.034.2022.AB, SZ.RZT.70.039.2022.RaN, SZ.RZT.70.014.2022.RaN, SZ.RZT.70.099.2022.ER, SZ.RZT.70.057.2022.ER.

⁶³ SZ.RZT.70.087.2022.AB

⁶⁴ SZ.RZT.70.087.2022.AB, SZ.RZT.70.113.2022.ER.

⁶⁵ Poniżej 5 %.

⁶⁶ SZ.RZT.70.087.2022.AB, SZ.RZT.70.034.2022.AB

- organ dokonywał (poza jednym postępowaniem⁶⁷) analizy dotyczącej przestrzegania stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych, weryfikował czy zaproponowany w taryfie wzrost cen wynikał z przedłożonych w ramach postępowania dokumentów, czy zaproponowany przez przedsiębiorstwo wzrost cen i opłat znajdował uzasadnienie w złożonych dokumentach oraz czy przygotowując nowy projekt taryfy przedsiębiorstwo zapewniło ochronę interesów odbiorców usług przed nieuzasadnionym wzrostem cen;
- w odniesieniu do ilości wód opadowych i roztopowych odprowadzanych do systemu kanalizacji zbiorczej przedsiębiorstwa wskazały⁶⁸ w sześciu postępowaniach dotyczących zatwierdzenia taryf dla wody i ścieków - nie dotyczy;
- zakładana we wnioskach taryfowych dynamika wzrostu płac wynikała z dołączonego do wniosku porozumienia płacowego (w czterech wnioskach), w dwóch wnioskach wzrost wynagrodzeń zaplanowano o wskaźnik wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych, w dwóch wnioskach brak było informacji w tym zakresie, w jednym wniosku organ w uzasadnieniu decyzji wskazał, że wynagrodzenia mogą wzrosnąć jedynie o średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług, nie zaś, jak wskazało przedsiębiorstwo, o większe wartości, w dwóch wnioskach nie wykazano wzrostu płac;
- w czterech postępowaniach⁶⁹ organ w trakcie prowadzonego postępowania wskazywał elementy taryfy i uzasadnienia wymagające zmian, a przedsiębiorstwo złożyło korektę wniosku taryfowego;
- we wszystkich postępowaniach organ zawiadomił strony o zakończeniu gromadzenia materiału w postępowaniu administracyjnym i możliwości wypowiedzenia się co do zebranych w sprawie dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań (w jednym przypadku wskazując termin trzydniowy, w sześciu siedmiodniowy, w trzech 14-dniowy, w jednym 21-dniowy);
- we wszystkich postępowaniach zakończonych wydaniem decyzji niezgodnej z wnioskiem strony organ w zawiadomieniu wskazał przesłanki zależne od strony, których brak spełnienia skutkować mógł wydaniem decyzji niezgodnej z wnioskiem;
- decyzje o skróceniu okresu obowiązywania taryfy i zatwierdzeniu nowej taryfy oraz decyzje o odmowie skrócenia okresu obowiązywania taryfy wydane zostały przez osoby uprawnione oraz zawierały wszystkie elementy wymagane przez art. 107 Kpa.
- w dwóch postępowaniach⁷⁰ wniosek złożono na nieaktualnym wzorze; pomimo tego organ nie wezwał stron w trybie art. 64 § 2 Kpa do uzupełnienia wniosku, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- w dwóch postępowaniach⁷¹ organ w uzasadnieniu decyzji uznał, że nie doszło do zmiany warunków ekonomicznych; z materiału dowodowego wynikał istotny wzrost kosztów działalności przedsiębiorstwa spowodowany wzrostem cen; pomimo wzrostu cen energii nie uzasadniono w decyzji, dlaczego nie uwzględniono tego wzrostu i wydano decyzję negatywną;
E.G Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że *w sprawie SZ.RZT.70.034.2022.AB poza wartością kosztów dla energii jednocześnie wnioskodawca zmienił wartości w innych, niezwiązanych z energią elektryczną pozycjach rodzajowych, co uniemożliwiło zatwierdzenie taryfy, w sprawie Sz.RZT.70.039.2022.RaN uznając wzrost cen energii za uzasadniony, organ nie uznał wzrostów w przedstawionej wysokości dla innych pozycji kosztów rodzajowych.*
- w jednej sprawie⁷² uzasadnienie decyzji było lakoniczne, nie wskazujące w wyczerpujący sposób przyczyn odmowy skrócenia obowiązywania taryf; organ nie wskazał jednoznacznie, które z przedłożonych dokumentów i wyjaśnień wnioskodawcy uznał za wystarczające, którym odmówił mocy dowodowej i dlaczego, co zostało opisane w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- w jednej sprawie⁷³ w uzasadnieniu do wniosku taryfowego przedsiębiorstwo nie załączyło informacji, o których mowa w art. 24b ust. 5 pkt 2, 3, 5; pomimo tego nie

⁶⁷ SZ.RZT.70.087.2022.AB , strona pomimo wezwania nie przedłożyła w ramach tego postępowania wymaganych dokumentów, a organ pomimo tego wydał decyzję zgodną z jej wnioskiem.

⁶⁸ W tabeli I załączonej do wniosku taryfowego w wierszu 8.

⁶⁹ SZ.RZT.70.057.2022.ER, SZ.RZT.70.082.2022.RaN, SZ.RZT.70.084.2022.ER, SZ.RZT.70.085.2022.ER.

⁷⁰ SZ.RZT.70.039.2022.RaN, SZ.RZT.70.099.2022.ER.

⁷¹ SZ.RZT.70.034.2022.AB, SZ.RZT.70.039.2022.RaN.

⁷² SZ.RZT.70.034.2022.AB

⁷³ SZ.RZT.70.014.2022.RaN.

wezvano strony w trybie art. 64 § 2 Kpa do usunięcia braków formalnych i procedowano wnioski, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;

- w jednej sprawie⁷⁴ pomimo niezłożenia wniosku o skrócenie okresu obowiązywania taryfy i zatwierdzenie nowej taryfy na wymaganym formularzu (przedsiębiorstwo złożyło pismo, w którym przekazano materiały, tj. dokumenty stanowiące załącznik do uzasadnienia wniosku i spis treści) procedowano sprawę, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 2072–2142, 2145-2152, 2156–2212, 2216–2224, 2226-2234)

6. W objętych badaniem 12 decyzjach⁷⁵ zatwierdzających taryfy na podstawie art. 24b ustawy z.z.w.o.ś. oraz decyzjach orzekających o skróceniu okresu obowiązywania taryf i zatwierdzających nowe taryfy na podstawie 24j ww. ustawy, organ regulacyjny podał, że podlegają one opłacie, o której mowa w art. 24d ust. 1 tej ustawy. Wskazał jednocześnie jej wysokość zgodną z obowiązującą w roku wydania decyzji⁷⁶, numer konta, na który powinna zostać wpłacona oraz termin zapłaty. W przypadku 10 decyzji (83,3%) opłaty zostały wniesione przez przedsiębiorstwa z zachowaniem terminu 14 dni od dnia ich uprawomocnienia, zgodnie z art. 24d ust. 2 ustawy z.z.w.o.ś.⁷⁷, a w dwóch przypadkach (16,7%) opłaty wpłynęły na konto z opóźnieniem 229 dni i 266 dni.

Należności z tytułu opłat za wydanie objętych badaniem decyzji ujęto w księgach rachunkowych PGW WP dopiero wraz z zaksięgowaniem wniesionej opłaty, nie podjęto działań windykacyjnych wobec przedsiębiorstwa, które nie wniosło opłat w wymaganym terminie, a po wniesieniu przez przedsiębiorstwo opłat naliczono odsetki podatkowe, a nie ustawowe za zwłokę w jej wpłacie. Nieprawidłowości te opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 385-452, 782-813)

Dyrektor RZGW w latach 2021-2022 wyjaśnił, że nie nałożył w tym okresie żadnej kary na podstawie art. 29 ustawy z.z.w.o.ś., ponieważ nie wpłynęła do niego żadna informacja dotycząca „naruszenia tego artykułu” i w związku z tym nie miał podstaw do ukarania. K.B. Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że : *organ regulacyjny nie powziął informacji, czy przedsiębiorstwa, odbiorcy usług, czy gmina przekazywała nieprawdziwe albo wprowadzające w błąd informacje lub dokumenty. (...) organ (...) nie powziął informacji (...), aby przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne prowadziły działalność bez przedstawienia i zatwierdzenia taryfy. Jednakże gdyby organ regulacyjny powziął wiedzę o takim procederze, natychmiast podjąłby działania w tej sprawie.*

(akta kontroli str. 97-98, 769)

7. W wyniku badania ogłaszania zatwierdzonych 12 taryf⁷⁸ stwierdzono, że zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 24e ust. 1 ustawy z.z.w.o.ś., wszystkie objęte badaniem decyzje zatwierdzające taryfy⁷⁹, zostały opublikowane na stronie podmiotowej BIP PGW WP (<https://wodypolskie.bip.gov.pl/rzgw-w-szczecinie-taryfy/>). 10 taryf opublikowanych zostało z zachowaniem terminu siedmiu dni od dnia, w którym decyzje stały się ostateczne (83,3%) Dwie decyzje opublikowano po upływie ośmiu i 11 dni, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 465)

⁷⁴ SZ.RZT.70.099.2022.ER.

⁷⁵ SZ.RZT.70.164.2021.RaN, SZ.RZT.70.143.2021.AB, SZ.RZT.70.124.2021.AB, SZ.RZT.70.049.2022.AB, SZ.RZT.70.098.2022.AB, SZ.RZT.70.172.2021.RaN, SZ.RZT.70.061.2022.RaN, SZ.RZT.70.091.2022.ER, SZ.RZT.70.082.2022.RaN, SZ.RZT.70.084.2022.ER, SZ.RZT.70.085.2022.ER, SZ.RZT.70.087.2022.AB.

⁷⁶ 530,07 zł w 2021 r. (ogłoszonej obwieszczeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 28 maja 2020 r. w sprawie wysokości stawki opłaty na rok 2021 za wydanie decyzji zatwierdzającej taryfę M. P. poz. 479); 548,09 zł w 2022 r. (ogłoszonej obwieszczeniem Ministra Infrastruktury z dnia 10 czerwca 2021 r. w sprawie wysokości stawki opłaty na rok 2022 za wydanie decyzji zatwierdzającej taryfę M. P. poz. 555) oraz 576,04 zł w 2023 r. (ogłoszonej obwieszczeniem Ministra Infrastruktury z dnia 25 maja 2022 r. w sprawie wysokości stawki opłaty na rok 2023 za wydanie decyzji zatwierdzającej taryfę (M. P. z 2022 r. poz. 558).

⁷⁷ Terminowo i w należytym kwocie wniesiona została także opłata za wydanie przez Prezesa PGW WP decyzji zatwierdzającej taryfę za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków nr KWO.70.13.2022 z 1 września 2022 r., która jednocześnie uchylała w całości zaskarżoną decyzję Dyrektora o odmowie zatwierdzenia taryfy.

⁷⁸ SZ.RZT.70.164.2021.RaN, SZ.RZT.70.143.2021.AB, SZ.RZT.70.124.2021.AB, SZ.RZT.70.049.2022.AB, SZ.RZT.70.098.2022.AB, SZ.RZT.70.172.2021.RaN, SZ.RZT.70.061.2022.RaN, SZ.RZT.70.091.2022.ER, SZ.RZT.70.082.2022.RaN, SZ.RZT.70.084.2022.ER, SZ.RZT.70.085.2022.ER, SZ.RZT.70.087.2022.AB.

⁷⁹ Do których załącznik stanowiły zatwierdzone taryfy.

8. RZGW zbierał i przetwarzał informacje dotyczące przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych. Według wyjaśnień Dyrektora RZGW, w toku postępowań administracyjnych o zatwierdzenie taryf. Z wniosków taryfowych pozyskiwana była średnia cena dostaw wody i odbioru ścieków. Obliczenia dokonywane były raz w roku na koniec roku kalendarzowego jako średnia arytmetyczna poszczególnych cen z taryf. Średnia cena netto na dzień 31 grudnia 2021 r. oraz 31 grudnia 2022 r. wyniosła odpowiednio za wodę: 4,50 zł i 4,78 zł, natomiast za ścieki 8,61 zł i 9,30 zł. Kalkulacja zmiany cen jednostkowych w stosunku do roku 2020 przedstawiała się następująco: w 2021 r. woda 97,61%, ścieki 102,01%, w 2022 r. woda 103,68%, ścieki 110,18%. Informacje o średnich cenach netto za dostawę wody i odprowadzanie ścieków publikowane przez RZGW na stronie internetowej www.wodopolskie.bip.gov.pl.

(akta kontroli str. 766, 1114-1115, 2061)

Organ regulacyjny nie sporządzał i nie publikował raportów dotyczących warunków wykonywania działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, o których mowa w art. 27a ust. 3 pkt 6 ustawy z.z.w.o.ś., co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. W latach 2021-2022 RZGW nie otrzymywał wytycznych z KZGW dotyczących sposobu realizacji zadań określonych dla organu regulacyjnego w art. 27a ust. 3 pkt 5 i 6 ustawy z.z.w.o.ś.

(akta kontroli str. 2063)

9. Według wyjaśnień Dyrektora Departamentu KK, w latach 2021-2022 w RZGW w Szczecinie nie były prowadzone kontrole wewnętrzne ani audyty dotyczące zagadnień zatwierdzania taryf. Nie przekazywano także zaleceń pokontrolnych lub rekomendacji w tym zakresie. Prezes PGW WP 27 lutego 2023 r. skierował do wszystkich dyrektorów RZGW pismo przypominające o konieczności przestrzegania przepisów i wewnętrznych regulacji m.in. w obszarze zatwierdzania taryf (na podstawie zadania zapewniającego w tym obszarze)⁸⁰ z zobowiązaniem przekazania informacji w nim zawartych podległym pracownikom. W ocenie audytujących system kontroli zarządczej w odniesieniu do obszaru zatwierdzania taryf funkcjonował w stopniu ograniczonym⁸¹.

(akta kontroli str. 309-316, 1370-1393)

W sprawie monitorowania zgodności realizacji z przepisami oraz wewnętrznymi zasadami przez pracowników RZT zadań związanych z zatwierdzaniem taryf w latach 2021-2022 ówczesny Dyrektor wyjaśnił, że zajmowała się tym właściwa Zastępca Dyrektora, której podlegał RZT m.in. poprzez codzienne spotkania z Kierownikiem tego Wydziału. Nigdy sprawy taryf nie były mu sygnalizowane z jej strony jako problemowe. W części spraw, bardziej złożonych, spornych, czy też dotyczących dużych miast Kierownik RZT kontaktował się bezpośrednio z ówczesnym Dyrektorem. Przygotowywane raporty roczne i bieżące dotyczące procedowanych wniosków od drugiego kwartału 2022 r. były przekazywane zgodnie z dyspozycją ówczesnego Dyrektora także na jego skrzynkę e-mailową. W wyjaśnieniach podał, że dokonywał analizy przede wszystkim terminowości, czasu analizy wniosków, merytorycznego przygotowania dokumentów, ale też głównych wskaźników ekonomicznych przedsiębiorstw. Wyjaśniane były błędy w raportach przez Kierownika i pracowników RZT. Wszystkie błędy stwierdzone na etapie weryfikacji przygotowanej decyzji były korygowane.

W latach 2021-2022 nie były przeprowadzane kontrole wewnętrzne zagadnień dotyczących zatwierdzania taryf na wniosek ówczesnego Dyrektora. Ponieważ, jak wyjaśnił, kontrola prowadzona była na bieżąco.

(akta kontroli str. 209, 288-289, 772, 975-978|1196-1198, 1132)

⁸⁰ Przestrzegania ustawy z.z.w.o.ś., zasad ochrony danych, w tym danych osobowych przetwarzanych w PGW WP oraz Kpa, w szczególności: terminowego załatwiania spraw dotyczących zatwierdzania taryf, rzetelnego prowadzenia metryk spraw, zawiadomiania stron o wszczęciu i zakończeniu postępowania, publikacji ostatecznych decyzji w BIP.

⁸¹ W sprawozdaniu z audytu wewnętrznego z 31 stycznia 2023 r. sformułowane zostały zalecenia dotyczące m.in.: wzmocnienia nadzoru nad realizacją zadań z zakresu zatwierdzania taryf w celu eliminacji słabości dotyczących braku terminowego załatwiania spraw, braku rzetelności prowadzenia metryk spraw, braku zawiadomienia stron o wszczęciu lub zakończeniu postępowania, braku publikacji ostatecznych decyzji o zatwierdzeniu taryf w BIP, rozważenia stworzenia efektywnego sposobu przepływu informacji i komunikacji pomiędzy komórkami organizacyjnymi, rozważenia w sporządzanej analizie ryzyka uwzględnienia obszaru konfliktu interesów, nadużyć i korupcji, rozważenia opracowania regulacji wewnętrznych dotyczących procesu zatwierdzania taryf oraz wzorów pism, celem jednolitego, prawidłowego i skutecznego realizowania obowiązków wynikających z przepisów prawa, a także rozważenia opracowania systemu monitoringu kompletności i terminowości wykonywania określonych czynności w procesie zatwierdzania taryf.

10. W sprawie problemów związanych z realizacją w latach 2021-2022 przez organ regulacyjny zadań dotyczących zatwierdzenia taryf ówczesny Dyrektor wyjaśnił, że ograniczone były możliwości uzupełnienia składu osobowego RZT o pracowników merytorycznych, ze względu na brak kandydatów z praktyczną wiedzą w tym zakresie na rynku pracy. W wyjaśnieniach podał, że nie zgłaszał w okresie objętym kontrolą Prezesowi PGW WP propozycji zmian legislacyjnych, organizacyjnych lub innych w tym zakresie.

(akta kontroli str. 288-289, 364-365, 1131-1132, 1199)

D.P. Zastępca Dyrektora nadzorująca RZT w okresie objętym kontrolą w złożonych zeznaniach wskazała na problemy organizacyjne i kadrowe, polegające przede wszystkim na lokalizacji RZT poza siedzibą RZGW, co wiązało się z czasochłonnym przemieszczaniem się pracowników z dokumentacją oraz na spotkania i konsultacje, koniecznością przewożenia obszernych wniosków i ich uzasadnień wpływających do kancelarii zlokalizowanej w siedzibie RZGW, a także organizację pracy kancelarii, zajmującej się rejestracją i wysyłką korespondencji związanej z postępowaniami taryfikacyjnymi. Wskazała również na niewystarczającą liczbę pracowników RZT i konieczność prowadzenia postępowań taryfowych przez ówczesnego Kierownika Wydziału, co ograniczało możliwość sprawowania przez niego skutecznego nadzoru nad pracą RZT. Niedobory kadrowe pogłębiały nieobecności pracowników prowadzących postępowania taryfowe związane z pandemią. Konieczność udziału w spotkaniach z ówczesnym Dyrektorem i przemieszczania się pomiędzy różnymi obiektami, udzielanie konsultacji przedsiębiorstwom opracowującym projekty taryf, przy prowadzeniu postępowań taryfowych przez dwóch pracowników, skracало czas na przeprowadzenie analiz otrzymanych wniosków taryfowych.

(akta kontroli str. 1196-1204)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W 22⁸² z 30 sprawdzonych postępowań⁸³ (73,3%) stwierdzono przewlekłość, polegającą na zwłoce w podjęciu przez pracowników czynności weryfikacji formalnej otrzymanych wniosków i wezwania o ich uzupełnienie lub zawiadomienia stron o wszczęciu postępowania i wezwania o przedłożenie dodatkowych informacji, wyjaśnień i dokumentów. W powyższych postępowaniach od wpływu wniosków do wydania decyzji upłynęło od 55 do 168 dni, w tym w pięciu z nich przekroczony został 45 dniowy termin na ich rozpatrzenie, co opisano w dalszej części wystąpienia.

Zgodnie z zasadą szybkości postępowania określoną w art. 12 § 1 Kpa, organy administracji publicznej powinny działać w sprawie wnikliwie i szybko. W myśl art. 37 § 1 pkt 2 Kpa przewlekłe prowadzenie postępowania ma miejsce, gdy jest ono prowadzone dłużej niż jest to niezbędne do załatwienia sprawy.

a) w dziewięciu⁸⁴ postępowaniach przewlekłość polegała na niepodjęciu czynności od 15 do 36 dni (w tym w trzech powyżej 30 dni) pomiędzy wpływem wniosku, a weryfikacją jego kompletności i wysłaniem wezwania o uzupełnienie braków formalnych, o którym mowa w art. 64 § 2 Kpa⁸⁵.

Powyższe skutkowało wydłużeniem czasu prowadzenia postępowań. Okres od wpływu wniosku do uzupełnienia jego braków formalnych nie jest wliczany do 45 dniowego terminu rozpatrzenia wniosków o zatwierdzenie taryf, niemniej jednak organ powinien niezwłocznie podejmować wymagane czynności w postępowaniu administracyjnym.

(akta kontroli str. 471-473, 485-486, 490-492, 562-567, 616-617, 652, 1429-1430a, 1559-1563-1564, 1668-1669, 1699-1700, 1763-1764, 1831-1833)

⁸² SZ.RZT.70.164.2021.RaN, SZ.RZT.70.143.2021.AB, SZ.RZT.70.87.2021.RaN, SZ.RZT.70.137.2021.AB,
SZ.RZT.70.141.2021.AB, SZ.RZT.70.098.2022.AB, SZ.RZT.70.172.2021.RaN, SZ.RZT.70.023.2022.RaN,
SZ.RZT.70.058.2022.AB, SZ.RZT.076.2022.RaN, SZ.RZT.70.148.2021.AB, SZ.RZT.70.162.2021.RaN,
SZ.RZT.70.061.2022.AB, SZ.RZT.70.10.121.RaN, SZ.RZT.70.16.2021.AB, SZ.RZT.70.85.2021.AB,
SZ.RZT.70.022.2022.AB, SZ.RZT.70.86.2021.RaN, SZ.RZT.70.025.2022.AB, SZ.RZT.70.170.2021.AB,
SZ.RZT.70.066.2022.AB, SZ.RZT.040.2022.AB.

⁸³ Prowadzonych w trybie art. 24b ustawy z.z.w.o.ś.

⁸⁴ SZ.RZT.70.143.2021.AB, SZ.RZT.70.87.2021.RaN, SZ.RZT.70.137.2021.AB, SZ.RZT.70.141.2021.AB,
SZ.RZT.70.172.2021.RaN, SZ.RZT.70.058.2022.AB, SZ.RZT.70.16.2021.AB, SZ.RZT.70.85.2021.AB,
SZ.RZT.70.86.2021.RaN.

⁸⁵ W postępowaniach SZ.RZT.70.87.2021.RaN, SZ.RZT.70.137.2021.AB, SZ.RZT.70.85.2021.AB, SZ.RZT.86.2021.RaN uzupełnienie braków dotyczyło tylko zmiany strony tytułowej wniosku.

b) w¹⁹⁸⁶ postępowaniach przewlekłość polegała na niepoinformowaniu stron postępowania o jego wszczęciu od 19 do 39 dni (w tym w ośmiu powyżej 30 dni) od otrzymania kompletnego pod względem formalnym wniosku i zwłocę w skierowaniu wezwań do przedsiębiorstw do przedłożenia dodatkowych informacji, wyjaśnień i dokumentów na podstawie art. 27b ustawa z.z.w.o.ś.

(akta kontroli str. 471-473, 485-486, 490-712, 1447-1448, 1514-1518, 1604-1605, 1670-1672, 1701-1703, 1765-1766a, 1803-1805)

Główny specjalista w RZT wyjaśnił: *W 2021 r. było składanych bardzo dużo wniosków o zatwierdzenie taryf, ze względu na upływ terminu, na który wydane zostały decyzje zatwierdzające taryfy w 2018 r. Analizowały te wnioski dwie osoby (...). Aby zapewnić zachowanie ustawowego 45 dniowego terminu ich rozpatrzenia, w pierwszej kolejności zajmowaliśmy się sprawami najbardziej pilnymi, tj. w których zbliżał się upływ terminu na wydanie decyzji. Pozostałe sprawy, czekały na rozpatrzenie, stąd wezwania o uzupełnienie wniosków, zawiadomienia o wszczęciu postępowania oraz wezwania merytoryczne o złożenie dodatkowych wyjaśnień, przekazanie informacji oraz dokumentów nie były przesyłane niezwłocznie po otrzymaniu wniosków. (...) Przyczyną (...) było spiętrzenie liczby analizowanych spraw i dążenie do utrzymania terminowości załatwienia spraw już prowadzonych.* R.N. Kierownik RZT (do 30 września 2022 r.) zeznał, że w związku z kilkutygodniową absencją pracownika RZT zajmującego się postępowaniami taryfowymi nastąpiło nawarstwienie spraw i konsekwencje jego nieobecności odczuwalne były jeszcze przez dłuższy czas po jego powrocie⁸⁷. W tym czasie konieczna była priorytetyzacja spraw. W pierwszej kolejności załatwiane były sprawy terminowe, w drugiej kierowane były wezwania o usunięcie braków formalnych i zawiadomienia o wszczęciu postępowania. Ponadto ze względu na konieczność dostarczenia dokumentacji do podpisu do siedziby RZGW, stosowano praktykę wysyłania zawiadomień o wszczęciu postępowania wraz z wezwaniami o przedłożenie dodatkowych informacji, wyjaśnień i dokumentów.

(akta kontroli str. 478-480, 1137-1140)

Zgodnie z orzecnictwem sądów administracyjnych, przez pojęcie przewlekłego prowadzenia postępowania, należy rozumieć sytuację prowadzenia postępowania w sposób nieefektywny, poprzez wykonywanie czynności w dłuższym odstępie czasu. Stwierdzenie, iż organ działa przewlekłe nie musi być warunkowane formalnym uchybieniem terminom załatwiania spraw. Trudności organizacyjne organu administracji nie wyłączają możliwości stwierdzenia, że postępowanie administracyjne prowadzone jest przewlekłe⁸⁸.

2. Nie przeprowadzono rzetelnej weryfikacji kompletności i prawidłowości dziewięciu⁸⁹ objętych badaniem wniosków o zatwierdzenie taryf i ich uzasadnienia lub nie wezwano przedsiębiorstw przed wydaniem decyzji do usunięcia braków formalnych wniosków oraz uzasadnień albo do skorygowania błędów lub wyjaśnień.

a) w czterech postępowaniach⁹⁰ wniosek był niezgodny ze wzorem określonym w załączniku do rozporządzenia w sprawie taryf, obowiązującym w czasie ich złożenia i w jednym⁹¹ nie złożono wniosku o skrócenie okresu obowiązywania taryfy i zatwierdzenie nowej taryfy na wymaganym formularzu (przedsiębiorstwo złożyło pismo, w którym przekazano materiały, tj. dokumenty stanowiące załącznik do uzasadnienia wniosku i spis treści). Pomimo tego nie wezwano przedsiębiorstw do uzupełnienia wniosków. Stanowiło to naruszenie art. 64 § 2 Kpa, zgodnie z którym jeżeli podanie nie spełnia innych wymagań ustalonych w przepisach prawa, należy wezwać wnoszącego do usunięcia braków w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż siedem dni, z pouczeniem, że nieusunięcie tych braków spowoduje pozostawienie podania bez rozpoznania.

⁸⁶ SZ.RZT.70.164.2021.RaN, SZ.RZT.70.87.2021.RaN, SZ.RZT.70.137.2021.AB, SZ.RZT.70.141.2021.AB, SZ.RZT.70.098.2022.AB, SZ.RZT.70.172.2021.RaN, SZ.RZT.70.023.2022.RaN, SZ.RZT.076.2022.RaN, SZ.RZT.70.148.2021.AB, SZ.RZT.70.162.2021.RaN, SZ.RZT.70.061.2022.AB, SZ.RZT.70.10.121.RaN, SZ.RZT.70.16.2021.AB, SZ.RZT.70.022.2022.AB, SZ.RZT.70.86.2021.RaN, SZ.RZT.70.025.2022.AB, SZ.RZT.70.170.2021.AB, SZ.RZT.70.066.2022.AB, SZ.RZT.040.2022.AB.

⁸⁷ Według ewidencji nieobecności pracownik ten był nieobecny od 31 marca do 16 kwietnia 2021 r.

⁸⁸ Wyrok WSA w Poznaniu z 20 października 2020 r., II SAB/Po 80/20, SIP Legalis, wyrok NSA z 23 czerwca 2020 r. o sygn. akt I OSK 208/20 (orzeczenia.nsa.gov.pl).

⁸⁹ SZ.RZT.098.2022.AB, SZ.RZT.124.2021.AB, SZ.RZT.70.164.2021RaN, SZ.RZT.70.039.2022.RaN, SZ.RZT.70.099.2022.ER, SZ.RZT.70.014.2022.RaN, SZ.RZT.70.049.2022.AB, SZ.RZT.70.172.2021.RaN, SZ.RZT.70.023.2022.RaN.

⁹⁰ SZ.RZT.098.2022.AB, SZ.RZT.124.2021.AB, SZ.RZT.70.164.2021RaN, SZ.RZT.70.039.2022.RaN, .

⁹¹ SZ.RZT.70.099.2022.ER.

Przyczynami niewzwania o uzupełnienie wniosku zgodnego ze wzorem było przeoczenie pracownika związane z dużą liczbą procedowanych wniosków oraz małe doświadczenie nowego pracownika.

(akta kontroli str. 478-480, 888-890, 1640-1647, 2219, 2222, 2228, 2226)

b) do wniosku w postępowaniu SZ.RZT.098.2022.AB nie został dołączony wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i urządzeń kanalizacyjnych, który w myśl przepisów art. 24b ust. 6 pkt 2 ustawy z.z.w.o.ś. oraz według wzoru wniosku określonego w załączniku do rozporządzenia w sprawie taryf powinien stanowić do niego załącznik, ani nie zostało wskazane, że przedsiębiorstwo nie planuje budowy urządzeń wodociagowych lub urządzeń kanalizacyjnych, przedłożone sprawozdania finansowe nie były podpisane, ani potwierdzone za zgodność z oryginałem, nie został także podpisany przez składającego wniosek projekt taryfy i jej uzasadnienia oraz tabele stanowiące szczegółową kalkulację cen i stawek opłat, o których mowa w art. 24b ust. 6 pkt 4 ustawy z.z.w.o.ś. Ponadto pomiędzy ww. tabelami występowały niewyjaśnione w trakcie postępowania różnice w przyjętej wartości niezbędnych przychodów w taryfowej grupie 1 (wartości niezbędnych przychodów w tabelach D, które wynosiły dla kolejnych lat obowiązywania taryfy odpowiednio: dla zaopatrzenia w wodę 55 743 zł, 49 596 zł oraz 51 979 zł i dla odprowadzania ścieków 46 618 zł, 50 255 zł oraz 52 668,998 zł wynikające z tabeli C oraz zastosowanych współczynników alokacji, były niższe niż wartość niezbędnych przychodów, która została przez przedsiębiorstwo przyjęta do kalkulacji cen i stawek opłat w tabelach F. Dla zaopatrzenia w wodę odpowiednio: 200 932 zł; 216 664 zł, oraz 226 754 zł i dla odprowadzania ścieków: 89 980 zł, 97 020 zł oraz 101 640 zł.

(akta kontroli str. 487-489, 1590-1639)

Główny specjalista w RZT wyjaśnił, że wniosek w postępowaniu SZ.RZT.098.2022.AB wynikał z realizacji nałożonego na przedsiębiorstwo decyzją SZ.RZT.70.050.2022.RaN obowiązku opracowania poprawionego projektu taryfy i uzasadnienia. Zasadą w RZT było ponowne rozpatrzenie wniosku po odmowie zatwierdzenia taryfy przez tego samego pracownika. Pracownik merytoryczny prowadzący poprzednie postępowanie pracował w niepełnym wymiarze czasu pracy i przez dłuższy czas nie procedował nowego wniosku, a zbliżał się koniec 45 dniowego terminu na jego rozpatrzenie. W tym czasie w RZT nie było osoby sprawującej funkcję kierownika, dlatego pomimo, że wniosek nie był mu formalnie przydzielony podjął jego procedowanie. Ze względu na krótki czas do zakończenia terminu rozpatrzenia wniosku oraz fakt, że był to kolejny wniosek w tej sprawie, założył jego kompletność i nie analizował szczegółowo. Jako powody przeoczenia braków i różnic podał także presję czasu, zmiany w organizacji RZT (brak przez trzy miesiące kierownika) i zmiany miejsca pracy Wydziału.

(akta kontroli str. 478-480, 888-890, 1640-1647)

c) w postępowaniu SZ.RZT.70.014.2022.RaN w uzasadnieniu do wniosku taryfowego przedsiębiorstwo nie załączyło informacji, o których mowa w art. 24b ust. 5 pkt 2, 3, 5 ustawy z.z.w.o.ś; pomimo tego nie wezwano strony w trybie art. 64 § 2 Kpa do usunięcia braków formalnych i procedowano wniosek.

E.G. Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że wynikało to z przeoczenia pracownika.

(akta kontroli str. 2220, 2226)

d) nie wyjaśniono i nie usunięto w ramach prowadzonego postępowania SZ.RZT.70.164.2021.RaN rozbieżności dotyczących wyliczenia cen za dostawę wody. Ceny wody netto (zł/m³) w projekcie taryfy, która została zatwierdzona dla taryfowej grupy 1 odbiorców wyniosły w kolejnych latach jej obowiązywania odpowiednio: 4,43 zł; 4,65 zł; 4,73 zł, a dla grupy 2 odpowiednio: 4,43 zł; 4,65 zł i 4,73 zł, pomimo iż według wyliczenia na podstawie danych zawartych w tabelach F1, F2, i F3 „Kalkulacja cen i stawek opłat za wodę i odprowadzanie ścieków metodą alokacji prostej” dotyczących wartości niezbędnych przychodów i prognozowanego zużycia wody w tych latach wyniosły odpowiednio: 1 rok Grupa G1 525 808,99 zł /119 176 m³, tj. 4,41 zł, Grupa G2 88 560,07 zł /19 664 m³, tj. 4,50 zł; 2 rok Grupa G1 552 791,49 zł /119 176 m³, tj. 4,64 zł, Grupa G2 93 055,07 zł /19 664 m³, tj. 4,73 zł; 3 rok Grupa G1 561 253,91 zł /119 176 m³, tj. 4,71 zł, Grupa G2 94 785,99 zł /19 664 m³, tj. 4,82 zł.

(akta kontroli str. 1432-1446)

R.N. Kierownik RZT (do 30 września 2022 r.), prowadzący postępowanie zeznał: *Z mojej strony doszło najwidoczniej do ludzkiej omyłki przy weryfikacji wyliczenia cen za dostawę m³ wody na podstawie wartości niezbędnych przychodów oraz prognozowanej sprzedaży wody.*

(akta kontroli str. 1138-1139)

e) w postępowaniu SZ.RZT.70.049.2022.AB w projekcie taryfy przedsiębiorstwo nie określiło elementów wymaganych przepisami § 4 ust. 1 pkt 2 i 6 oraz ust. 2 rozporządzenia w sprawie taryf, tj. rodzaju i struktury taryfy oraz warunków stosowania cen i stawek opłat określających zakres świadczonych usług dla poszczególnych taryfowych grup odbiorców usług oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców usług, w uzasadnieniu do taryfy nie zamieszczono informacji wymaganych przepisami art. 24b ust. 5 pkt 3 i 5 ustawy z.z.w.o.ś. tj. spodziewanej poprawy jakości usług przy wprowadzeniu nowych metod alokacji kosztów oraz bilansowania ilościowego i jakościowego wód powierzchniowych i wód podziemnych, a w tabeli A Porównanie cen i stawek opłat taryfy obowiązującej w dniu złożenia wniosku z cenami i stawkami opłat nowej taryfy dotyczącej zaopatrzenia w wodę nie zostały podane ceny wskaźnikowe. Pomimo powyższych braków organ regulacyjny nie wystąpił o ich uzupełnienie i taryfa została zatwierdzona decyzją z 13 lipca 2022 r.

(akta kontroli str. 487-489, 1568-1589)

Główny specjalista w RZT wyjaśnił, że przeoczenie przez niego powyższych braków, wynikało z bardzo dużej liczby procedowanych w tym okresie wniosków przez dwuosobowy zespół analizujący wnioski taryfowe oraz realizujący pozostałe zadania RZT, a także z presji czasu wynikającej z konieczności dochowania terminu wynikającego z art. 24c ust. 1 ustawy z.z.w.o.ś.

(akta kontroli str. 890, 896)

f) do wniosku o zatwierdzenie taryfy w postępowaniu SZ.RZT.70.172.2021.RaN nie załączono wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i urządzeń kanalizacyjnych, wymaganego przepisami art. 24b ust. 6 pkt 2 ustawy z.z.w.o.ś. W informacji z 4 kwietnia 2022 r., przekazanej przez stronę na wezwanie organu z 2 marca 2022 r., wskazano m.in. o planowanej budowie sieci kanalizacyjnej oraz rozbudowie sieci wodociagowej i kanalizacyjnej. Ponadto w postępowaniu tym nie zostały wyjaśnione różnice dotyczące kwoty amortyzacji ujętej w przedłożonych przez przedsiębiorstwo planach amortyzacji na trzy lata obowiązywania taryfy oraz przyjętej w złożonym wniosku i jego uzasadnieniu do ustalenia kwoty niezbędnych przychodów⁹². Pomimo tego organ nie wystąpił o przekazanie wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i urządzeń kanalizacyjnych oraz wyjaśnienie różnic w kwotach amortyzacji i taryfa została zatwierdzona decyzją z 17 maja 2022 r.

(akta kontroli str. 487-489, 1453-1564)

R.N. Kierownik RZT (do 30 września 2022 r.) prowadzący postępowanie jako przyczynę niewzewania strony o uzupełnienie wniosku o wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i urządzeń kanalizacyjnych wskazał przeoczenie. W zeznaniach podał: *Uwzględnione w kalkulacji do taryfy koszty amortyzacji zarówno dla wody jak i dla ścieków sumarycznie były niższe, w przypadku ścieków znacząco niższe i przekładały się na korzyść w postaci niższych cen dla odbiorców usług. Wziąłem pod uwagę wartości średnioroczne dla okresu trzyletniego, zostały one skalkulowane na poziomie o ok. 10 tys. niższym niż wartości średnioroczne wynikające z planów amortyzacji.*

(akta kontroli str. 1138-1139)

NIK nie może uwzględnić stanowiska przedstawionego w powyższych zeznaniach, ponieważ ceny i stawki opłat określone są odrębnie dla każdego roku obowiązywania taryfy na podstawie planowanych do poniesienia w tym roku kosztów i niezbędne było wyjaśnienie przyjęcia do kalkulacji w drugim i trzecim roku obowiązywania taryfy za wodę wyższych kwot amortyzacji, niż wynikające dla tych lat z przedłożonych planów amortyzacji.

g) w ramach prowadzonego postępowania SZ.RZT.70.023.2022.RaN nie podjęto działań w celu wyjaśnienia istotnej zdaniem organu dynamiki wzrostu kosztów w okresie obrachunkowym, poprzedzającym wprowadzenie taryfy, co spowodowało w ocenie organu

⁹² Woda wg. tabeli C :1 rok 18 781,30 zł, 2 rok 69 526,61 zł, 3 rok 69 405,63 zł, a według planów amortyzacji odpowiednio: 63 750,14 zł, 62 495,45 zł, 62 375,47 zł. Ścieki wg. tabeli C: 1 rok 72 473,97 zł, 2 rok 120 014,25 zł, 3 rok 170 269,27 zł, a według planów amortyzacji odpowiednio: 399 505,13 zł, 399 045,41 zł i 398 924,43 zł.

podwyższoną bazę dla planowanych kosztów we wnioskowanej taryfie i nieuzasadnione wzrosty planowanych kosztów⁹³. Powyższe zaniechanie naruszało określoną w art. 7 Kpa zasadę prawdy obiektywnej, zgodnie z którą w toku postępowania organy administracji publicznej stoją na straży praworządności, z urzędu lub na wniosek stron podejmują wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, a także art. 80 Kpa, w myśl którego organ administracji publicznej ocenia na podstawie całokształtu materiału dowodowego, czy dana okoliczność została udowodniona.

(akta kontroli str. 1789-1810)

Prowadzący postępowanie R.N. Kierownik RZT (do 30 września 2022 r.) zeznał: *Kiedy przesłanki przemawiające za wydaniem decyzji odmawiającej zatwierdzenia taryfy ujawnione zostały na ostatnim etapie postępowania, gdy zbliżał się upływ 45 dniowego terminu na rozpatrzenie wniosku, nie było już czasu na skierowanie ponownego wezwania o wyjaśnienia. Wówczas argumenty dotyczące odmowy zatwierdzenia taryfy przedstawiane były w sentencji i uzasadnieniu decyzji. Gdy pewne elementy umknęły przy wysyłaniu wezwania o przedłożenie dodatkowych informacji, wyjaśnień i dokumentów, były standardowo ujmowane w zawiadomieniu o zakończeniu gromadzenia materiału dowodowego w postępowaniu i uwzględnianie w uzasadnieniu decyzji. W tej sprawie zawiadomienie nie zostało wystosowane, dlatego przesłanki te pojawiły się dopiero w projekcie decyzji. Według tego co pamiętam, zawiązywanie stwierdziłem na podstawie analizy przedłożonych dokumentów, porównując koszty zaplanowane w poprzedniej taryfie oraz wskaźniki inflacyjne za lata ubiegłe w zestawieniu z kosztami wykazanymi jako poniesione w okresie obrachunkowym poprzedzającym złożenie wniosku o zatwierdzenie nowej taryfy.*

(akta kontroli str. 1184)

h) w ramach prowadzonego od 19 października do 13 grudnia 2022 r. postępowania SZ.RZT.70.098.2022.AB, nie wezwano przedsiębiorstwa do dokonania rekalkulacji kosztów energii elektrycznej zaplanowanych w taryfie, w związku z wejściem w życie w trakcie prowadzonego postępowania ustawy o środkach mających na celu ograniczenie wysokości cen energii elektrycznej.

(akta kontroli str. 1590-1593)

Główny specjalista w RZT wyjaśnił m.in., że: *Presja czasu oraz zmiany w organizacji (brak przez 3 miesiące kierownika wydziału) i miejsca pracy wydziału (zakończenie pracy w siedzibie przy ul. Firlika, przeprowadzka do siedziby przy ul. Mieszka I, ponowna przeprowadzka do siedziby przy ul. Tama Pomorzańska 13a w okresie 1 miesiąca) spowodowały, że przeoczyłem konieczność przygotowania wezwania w sprawie rekalkulacji cen energii we wniosku. Zwróciłem tylko uwagę, że w stosunku do poprzedniego wniosku dokonano korekty kosztów i obniżono ceny jednostkowe.*

(akta kontroli str. 892-893)

3. Decyzją SZ.RZT.70.098.2022.AB z 13 grudnia 2022 r. zatwierdzona została przez E.G. Zastępcę Dyrektora ds. Organizacyjno-Ekonomicznych taryfa za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków na okres trzech lat, pomimo że według informacji zawartych w projekcie tej taryfy przedsiębiorstwo, któremu zatwierdzono taryfę nie posiadało zezwolenia na zbiorowe zaopatrzenie w wodę na terenie dwóch gmin⁹⁴. Według art. 16 ust. 1 ustawy z.z.w.o.ś. na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków jest wymagane uzyskanie zezwolenia wydawanego przez wójta w drodze decyzji. Ponadto zatwierdzona taryfa obejmowała zbiorowe odprowadzanie ścieków na terenie gmin Dolice i Warnice, pomimo że przedsiębiorca we wniosku o zatwierdzenie taryfy podał, że na terenie tych gmin dostarcza wyłącznie wodę w siedmiu miejscowościach.

(akta kontroli str. 1594-1602)

⁹³ W postępowaniu tym nie zawiadomiono także stron o zakończeniu gromadzenia materiału w postępowaniu i nie poinformowano o przesłankach zależnych od strony, które mogły skutkować wydaniem decyzji niezgodnej z wnioskiem strony, co opisano w dalszej części wystąpienia.

⁹⁴ Dolice i Warnice.

E.G. Zastępca Dyrektora oraz ówczesny Dyrektor wyjaśnili: wniosek taryfowy SZ.RZT.70.098.2022.AB jest konsekwencją realizacji nakazu określonego w decyzji taryfowej SZ.RZT.70.050.2022.RaN, odmawiającej zatwierdzenia taryfy na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzenie ścieków (...). Informacja o braku pozwolenia na prowadzenie działalności zawarta była w treści taryfy przedstawionej przez wnioskodawcę. Zarówno pracownik analizujący wniosek taryfowy zakończony decyzją SZ.RZT.70.050.2022.RaN, jak również pracownik analizujący wniosek SZ.RZT.70.098.2022.AB, zapis o braku pozwolenia na działalność na terenie gminy Warnice i Dolice (...) przeoczył, skupiając się na właściwych cenach i stawkach zgodnych z kalkulacjami zawartymi w tabelach, grupach taryfowych, opisie dotyczącym rozliczania. Jest to błąd czynnika ludzkiego komórki RZT. Pracownik opracowujący wniosek i pozostali pracownicy zostali poinformowani o konieczności weryfikacji również posiadania zezwolenia na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków.

(akta kontroli str. 341, 357, 888-890)

4. W postępowaniach administracyjnych SZ.RZT.70.023.2022.RaN oraz SZ.RZT.70.173.2021.AB dotyczących zatwierdzenia taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków nie zawiadomiono stron o zakończeniu gromadzenia materiału dowodowego oraz możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów, a także o niespełnionych przesłankach zależnych od strony, które mogą skutkować wydaniem decyzji o odmowie zatwierdzenia taryfy.

W aktach ww. postępowania nie znajdowały się zawiadomienia o zakończeniu gromadzenia materiału. Informacja o wydaniu takich zawiadomień nie została podana w uzasadnieniu decyzji odmawiającej zatwierdzenia taryfy z 20 maja 2022 r. (SZ.RZT.70.023.2022.RaN) oraz z 21 lutego 2022 r. (SZ.RZT.70.173.2021.AB). Przedsiębiorstwa w informacjach przekazanych NIK, na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit f ustawy o NIK, potwierdziły, że nie otrzymały zawiadomień o zakończeniu gromadzenia materiału dowodowego w ww. postępowaniach.

Niepowiadomienie stron o zakończeniu postępowania stanowiło naruszenie art. 10 § 1 Kpa, zgodnie z którym organy administracji publicznej obowiązane są zapewnić stronom czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwić im wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań, a także art. 79a § 1 ww. ustawy, który stanowi, że w postępowaniu wszczętym na żądanie strony, informując o możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań, organ administracji publicznej jest obowiązany do wskazania przesłanek zależnych od strony, które nie zostały na dzień wysłania informacji spełnione lub wykazane, co może skutkować wydaniem decyzji niezgodnej z żądaniem strony. Ograniczyło to możliwość stron do wypowiedzenia się i przedłożenia ewentualnych dodatkowych informacji i dokumentów lub skorygowanych wniosków przed wydaniem decyzji, gdyż o przesłankach, które zadecydowały o decyzji odmawiającej zatwierdzenia taryfy dowiedziały się dopiero z jej uzasadnienia.

Powyższe zaniechanie stanowiło także naruszenie określonej w art. 9 Kpa zasady informowania stron, zgodnie z którą organy administracji publicznej są obowiązane do należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego.

(akta kontroli str. 99-100, 1172, 1231-1242, 1793-1796, 2007-2011)

Główny specjalista w RZT prowadzący postępowanie SZ.RZT.70.173.2021.AB wyjaśnił, że nie pamięta dlaczego w aktach postępowania brak jest zawiadomienia o zakończeniu postępowania i czy je sporządził. R.N. Kierownik RZT (do 30 września 2022 r.) prowadzący postępowanie SZ.RZT.070.023.2022.RaN zeznał: *Mogło się zdarzyć, że zawiadomienie nie zostało sporządzone, co wynikać mogło ze zbliżającego się 45 dniowego terminu na rozpatrzenie wniosku.*

(akta kontroli str. 368, 773-774, 1185)

5. Nierzetelnie sporządzono zawiadomienia o zakończeniu gromadzenia materiału dowodowego w postępowaniach SZ.RZT.70.137.2021.AB oraz SZ.RZT.70.076.2022.RaN w zakresie przesłanek, o których mowa w art. 79a § 1 Kpa.

a) w zawiadomieniu z 16 grudnia 2021 r. o zakończeniu gromadzenia materiału w postępowaniu administracyjnym SZ.RZT.70.137.2021.AB, wśród niespełnionych przesłanek zależnych od strony, które mogą skutkować wydaniem decyzji niezgodnej

z żądaniem strony, nie wskazano zdaniem organu regulacyjnego zaniżonej ilości dostarczanej przez przedsiębiorstwo wody i odbieranych ścieków, przyjętej do kalkulacji cen za dostawę wody i odprowadzenie ścieków. Przesłanka ta została natomiast ujęta w uzasadnieniu decyzji o odmowie zatwierdzenia taryfy z 29 grudnia 2021 r., jako stanowiąca naruszenie § 3 pkt 1 lit. b rozporządzenia w sprawie określania taryf i w nałożonym na przedsiębiorstwo obowiązku opracowania poprawionego projektu taryfy i uzasadnienia wskazano na konieczność przedstawienia urealnionych ilości dostarczanej wody i odprowadzanych ścieków, poprzez dokonanie ponownej analizy i kalkulacji wynikającej z dotychczasowej dynamiki zużycia w okresie obrachunkowym. Powyższe skutkowało ograniczeniem wynikającego z art. 79a § 2 Kpa uprawnienia do wypowiedzenia się w tej sprawie przez strony postępowania oraz przedłożenia dodatkowych dowodów celem wykazania spełnienia przesłanek przed wydaniem decyzji.

(akta kontroli str. 99-100, 1652-1658)

Główny specjalista w RZT prowadzący postępowanie wyjaśnił: *W trakcie opracowywania treści decyzji administracyjnej, w celu szczegółowego uzasadnienia sentencji decyzji, dokonuję ponownego przeglądu dokumentów, zestawień. W przypadku przedmiotowej decyzji uzupełniłem uzasadnienie o spostrzeżone w trakcie tego przeglądu dodatkowe argumenty uzasadniające wydanie decyzji odmownej. Dlatego, mimo braku ujęcia tych elementów, zgodnie z art. 79a § 1 Kpa w zawiadomieniu o zakończeniu postępowania, zostały wskazane w decyzji.*

(akta kontroli str. 904-905)

b) w zawiadomieniu o zakończeniu gromadzenia materiału w postępowaniu administracyjnym SZ.RZT.70.076.2022RaN (brak daty dziennej) wśród niespełnionych przesłanek zależnych od strony, co może skutkować wydaniem decyzji o odmowie zatwierdzenia taryfy wskazano, że uwzględniono w pełnej wysokości znaczący wzrost kosztów amortyzacji dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę, niezgodnie z § 7 ust. 6 rozporządzenia w sprawie taryf, który stanowi, że uwzględnienie w niezbędnych przychodach oraz cenach i stawkach opłat kosztów, o których mowa w ust. 1 pkt 2, powinno być dokonywane stopniowo i rozłożone w czasie, pomimo że według akt tego postępowania amortyzacja lub odpisy umorzeniowe zaplanowane przez przedsiębiorstwo w okresie obowiązywania nowej taryfy (19 082 zł w 1 roku nowej taryfy, 17 263 zł w drugim i 16 572 w trzecim, średnia 17 639 zł), były niższe niż wykonanie w okresie obrachunkowym (odpowiednio: 22 515 zł, 20 098 zł, 15 506 zł, średnia 19 373 zł). Amortyzacja stanowiła w kosztach nowej taryfy od 2,35% do 1,9%, a różnice pomiędzy poszczególnymi latami nowej taryfy wynosiły odpowiednio 1 819 zł i 691 zł, a pomiędzy ostatnim rokiem w okresie obrachunkowym i pierwszym rokiem nowej taryfy 3 576 zł. Przesłanka ta nie została ujęta w uzasadnieniu decyzji odmawiającej zatwierdzenia taryfy. Organ nie wzywał przedsiębiorstwa o wyjaśnienie powyższej kwestii podczas prowadzonego postępowania.

(akta kontroli str. 1846-1847, 1854-1860)

Prowadzący postępowanie R.N. Kierownik RZT (do 30 września 2022 r.) zeznał: *Przesłanka dotycząca amortyzacji została prawdopodobnie wskazana w zawiadomieniu błędnie, natomiast na etapie wydawania decyzji, przesłanka ta nie została uwzględniona przy wydawaniu decyzji negatywnej.*

(akta kontroli str. 1185-1186)

6. Nie zapewniono kompletności prowadzonych akt trzech postępowań administracyjnych, spośród 12 skontrolowanych w tym zakresie (25%).

W aktach postępowania SZ.RZT.70.076.2022.RaN brak było zawiadomienia stron o zakończeniu gromadzenia materiału w postępowaniu. Na wydanie takiego zawiadomienia wskazywały zapisy uzasadnienia decyzji z 20 grudnia 2022 r., według których zawiadomienie zostało wydane 25 listopada 2022 r. W aktach postępowania SZ.RZT.70.143.2021.AB brak było odpowiedzi przedsiębiorstwa na wezwanie organu z 27 października 2021 r. do przedłożenia informacji, wyjaśnień i dokumentów. W aktach postępowania SZ.RZT.70.141.2021.RaN brak było wyjaśnień oraz tabel przedłożonych 12 stycznia 2022 r. przez przedsiębiorstwo w związku z otrzymanym zawiadomieniem o zakończeniu postępowania z 5 stycznia 2022 r. Według informacji i dokumentów przekazanych przez przedsiębiorstwo na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK,

dotatkowe wyjaśnienia i tabele zostały przesłane do ówczesnego Kierownika RZT 12 stycznia 2022 r.

(akta kontroli str. 99-100, 370-384, 757-761, 1424-1426, 1704-1788, 1840-1848)

R.N. Kierownik RZT (do 30 września 2022 r.) prowadzący postępowanie SZ.RZT.70.076.2022.RaN zeznał: *Nie jestem w stanie precyzyjnie wyjaśnić braku włączenia zawiadomienia do akt postępowania. Mogło być ono omyłkowo umieszczone w aktach innego postępowania prowadzonego na wniosek tego samego przedsiębiorstwa (...). Na pewno nie było to działanie celowe. Zdarzały się sytuacje, że opracowując analizy statystyczne na potrzeby KZGW, konieczne było kopiowanie danych z akt kontroli i mogło się zdarzyć, że dokumenty nie zostały odłożone do akt postępowania. Ponadto na przełomie 2022 r. i 2023 r. miały miejsce dwie zmiany lokalizacji Wydziału Taryf i w związku z tym przenoszone były także akta postępowań, co również mogło wpłynąć na braki w dokumentacji postępowań.* Ówczesny Dyrektor wyjaśnił, że w związku z brakiem zawiadomienia w aktach sprawy SZ.RZT.70.076.2022.RaN w trakcie kontroli wystąpiono do strony postępowania o przesłanie kopii zawiadomienia potwierdzonego za zgodność z oryginałem. 13 kwietnia 2023 r. otrzymano kopię zawiadomienia o zakończeniu postępowania i dołączono ją do akt postępowania.

Odpowiedź wnioskodawcy w sprawie SZ.RZT.70.143.2021.AB na wezwanie z 27 października 2021 r. została omyłkowo załączona do akt sprawy SZ.RZT.70.144.2021.AB, w której wnioskodawcą było to samo przedsiębiorstwo. W sprawie braku dodatkowych wyjaśnień i dokumentów w sprawie SZ.RZT.70.141.2021.RaN prowadzący postępowanie R.N. ówczesny Kierownik RZT zeznał, że nie pamięta dlaczego nie włączył korespondencji do akt postępowania. Nastąpiło to przez niedopatrzenie, albo dlatego, że była to korespondencja prowadzona przez osobę nieuprawnioną ze strony przedsiębiorstwa.

(akta kontroli str. 368-369, 372-384, 1136, 1186)

7. Organ regulacyjny nie przestrzegał 45 dniowego terminu na rozpatrzenie wniosków o zatwierdzenie taryf oraz skrócenie okresu obowiązywania taryf.

a) spośród objętych badaniem terminowości 30 postępowań o zatwierdzenie taryfy w trybie art. 24b ustawy z.z.w.o.ś. w sześciu (20%) organ nie dokonał oceny projektu taryfy, analizy zmiany warunków ekonomicznych wykonywania przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne działalności gospodarczej i decyzje o zatwierdzeniu taryf lub o odmowie ich zatwierdzenia wydano po upływie 45 dni, o których mowa w art. 24c ust. 1 tej ustawy.

Decyzje o zatwierdzeniu taryf: z 28 grudnia 2021 r. SZ.RZT.164.2021.RaN, SZ.RZT.70.143.2021.AB oraz SZ.RZT.70.162.2021RaN wydane zostały po upływie odpowiednio: 54, 49 i 54 dni oraz z 13 grudnia 2022 r. SZ.RZT.098.2022.AB po upływie 46 dni. Decyzje o odmowie zatwierdzenia taryf: z 29 grudnia 2021 r. SZ.RZT.70.137.2021.AB po upływie 49 dni⁹⁵ oraz z 13 grudnia 2022 r. Sz.RZT.70.080.2022.AB po upływie 50 dni⁹⁶. Termin określony w art. 24c ust. 1 jest terminem prekluzyjnym, co oznacza, że uchybienie mu powoduje bezskuteczność podjętych po jego upływie czynności. Po jego upływie organ regulacyjny nie był uprawniony do wydania decyzji w przedmiocie wniosku taryfowego. Według art. 24f ust. 2 ustawy z.z.w.o.ś., jeżeli organ regulacyjny nie wyda decyzji, o której mowa w art. 24c ust. 2 lub 3 ww. ustawy, w terminie, o którym mowa w art. 24c ust. 1 tej ustawy, taryfa wchodzi w życie po upływie 120 dni od dnia doręczenia jej projektu organowi regulacyjnemu wraz z wnioskiem o zatwierdzenie (tzw. milcząca zgoda)⁹⁷.

(akta kontroli str. 471-473, 476-477, 490-492, 562-567, 1139-1141, 2044)

Główny specjalista w RZT prowadzący postępowania SZ.RZT.70.143.AB, SZ.RZT.70.137.2021.AB, SZ.RZT.70.098.2022.A.B, SZ.RZT.70.080.2022.AB wyjaśnił: *w odniesieniu do sprawy SZ.RZT.70.080.2022.AB, w tej chwili nie potrafię wytłumaczyć, jak doszło do przekroczenia terminu, ponieważ wydawało mi się, że zgodnie z moimi obliczeniami uwzględniającymi wyłączenia, termin został zachowany. (...)*

⁹⁵ Taryfa powinna wejść w życie 15 lutego 2022 r., tj. 120 dni po złożeniu przez przedsiębiorstwo kompletnego wniosku. Przedsiębiorstwo złożyło kolejny wniosek 4 marca 2022 r. Odmówiono zatwierdzenia taryfy decyzją SZ.RZT.70.025.2022.AB z 20 maja 2022 r. Decyzja o zatwierdzeniu taryfy SZ.RZT.70.055.2022.AB została wydana 28 lipca 2022 r., w związku z pozytywną oceną wniosku z 14 czerwca 2022 r.

⁹⁶ Przedsiębiorstwo złożyło ponownie wniosek 27 grudnia 2022 r. (postępowanie SZ.RZT.70.131.2022.AB). W tym postępowaniu wydano decyzję o odmowie zatwierdzenia taryfy 14 marca 2023 r. Została ona zaskarżona i trwa postępowanie odwoławcze. Wadliwie wydana decyzja nadal pozostaje w obrocie prawnym.

⁹⁷ Wyrok NSA z 15.12.2022 r., I GSK 1903/22, LEX nr 3479888.

Najprawdopodobniej popełniłem wówczas błąd w obliczeniach. Podobna sytuacja wystąpiła w sprawie SZ.RZT.70.137.2021.AB. W odniesieniu do pozostałych spraw zakończonych decyzją o zatwierdzeniu taryfy SZ.RZT.70.143.2021.AB i SZ.RZT.70.098.2022.AB, prowadzone postępowanie wskazywało na jego zakończenie z wydaniem decyzji zatwierdzającej. Wobec dużej liczby wniosków w pierwszej kolejności starałem się unikać sytuacji, w której nastąpiłaby milcząca zgoda w sprawie, gdzie wyniki oceny wniosku i uzasadnienia były negatywne. Dlatego decyzje zatwierdzające taryfy nie były traktowane priorytetowo. R.N. Kierownik RZT (do 30 września 2022 r.) prowadzący postępowania SZ.RZT.70.164.2021.RaN i SZ.RZT.70.162.2021.RaN zeznał: *W związku z nieobecnością pracownika RZT (...) zajmującego się postępowaniami taryfowymi, przez okres kilku tygodni konieczna była priorytetyzacja spraw. (...) W pierwszej kolejności załatwiane były sprawy terminowe. (...) wyższy priorytet miało opracowanie projektów decyzji odmawiających zatwierdzenia taryf, w których przekroczenie terminu skutkowałoby milcząca zgoda i wejściem w życie taryfy z mocy prawa. W zeznaniach podał, że w postępowaniu SZ.RZT.70.162.2021.RaN i SZ.RZT.164.2021.RaN z przeprowadzonych analiz wynikało, że decyzja będzie pozytywna.*

(akta kontroli str. 481-482, 1139-1140)

b) w dziewięciu⁹⁸ z 11 objętych badaniem postępowań o skrócenie okresu obowiązywania taryf w trybie art. 24j ustawy z.z.w.o.ś. przekroczone 45-dniowy termin, o którym mowa w art. 24c ust. 1 ustawy z.z.w.o.ś na wydanie decyzji, liczony od daty wpływu wniosku (przekroczenie wynosiło od siedmiu do 99 dni), prowadząc siedem postępowań⁹⁹ przewlekłe¹⁰⁰.

W wyjaśnieniach K.B. Zastępca Dyrektora jako przyczyny przekroczenia ww. terminu wskazała braki kadrowe, wprowadzanie do specyfiki pracy nowoprzyjętych pracowników i zmianę siedziby Wydziału Taryf.

(akta kontroli str. 2134–2142, 2145-2152, 2216–2224, 2226-2234)

8. W uzasadnieniu prawnym siedmiu¹⁰¹ z 11 skontrolowanych decyzji dotyczących zatwierdzenia i odmowy zatwierdzenia taryf¹⁰² (63,6%) nie przytoczono przepisów prawa. Według art. 107 § 3 Kpa uzasadnienie prawne decyzji powinno w szczególności zawierać - wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji, z przytoczeniem przepisów prawa.

(akta kontroli str. 1398-1400, 1411-1413, 1436-1438, 1568-1570, 1594-1596, 1652-1656, 1815-1819, 1887-1889)

W odniesieniu do decyzji SZ.RZT.70.049.2022.AB jako przyczynę wydający ją ówczesny Dyrektor w wyjaśnieniach wskazał pomyłkę pracownika. E.G. Zastępca Dyrektora, która wydała decyzję SZ.RZT.70.098.2022.AB wyjaśniła, że przepis art. 24c ust. 2, został przywołany w sentencji decyzji, jedynie w uzasadnieniu do decyzji powyższego przepisu nie zacytowano, co nie stanowi podstawy nieważności decyzji. R.N. Kierownik RZT (do 30 września 2022 r.) zeznał że: *Praktyką było wskazywanie podstawy prawnej wydania decyzji w jej sentencji. W decyzjach pozytywnych nie odnoszono się już ponownie do art. 24c ust. 2 ustawy z.z.w.o.ś., co nie było kwestionowane przez organ II instancji.* Główny specjalista w RZT w złożonych wyjaśnieniach stwierdził, że obecnie trudno jest mu wytłumaczyć powód, dlaczego w uzasadnieniu decyzji brakuje podstaw prawnych.

(akta kontroli str. 297-298, 337-338, 342-344, 899-900, 906, 1138)

9. Nie zapewniono należytej rzetelności przy wydawaniu decyzji zatwierdzających oraz odmawiających zatwierdzenia taryfy.

W podstawie prawnej trzech decyzji zatwierdzających taryfy: SZ.RZT.70.143.2021.AB z 28 grudnia 2021 r., SZ.RZT.70.124.2021.AB z 22 listopada 2021 r. oraz

⁹⁸ SZ.RZT.70.082.2022.RaN, SZ.RZT.70.084.2022.ER, SZ.RZT.70.085.2022.ER, SZ.RZT.70.087.2022.AB, SZ.RZT.70.034.2022.AB, SZ.RZT.70.039.2022.RaN, SZ.RZT.70.014.2022.RaN, SZ.RZT.70.099.2022.ER, SZ.RZT.70.057.2022.ER.

⁹⁹ SZ.RZT.70.082.2022.RaN, SZ.RZT.70.087.2022.AB, SZ.RZT.70.034.2022.AB, SZ.RZT.70.039.2022.RaN, SZ.RZT.70.014.2022.RaN, SZ.RZT.70.099.2022.ER, SZ.RZT.70.057.2022.ER.

¹⁰⁰ Przewlekłość polegała na wysyłaniu ze znacznym opóźnieniem, bez żadnej uzasadnionej przyczyny, zawiadomień o wszczęciu postępowania oraz wysyłania wraz z nimi wezwań do przedłożenia dokumentów (od 16 do 53 dni od dnia wpływu wniosku).

¹⁰¹ SZ.RZT.164.2021.RaN i SZ.RZT.70.143.2021.AB z 28 grudnia 2021 r., SZ.RZT.70.124.2021.AB z 22 listopada 2021 r., SZ.RZT.70.137.2021.AB z 29 grudnia 2021 r., SZ.RZT.70.049.2022.AB z 13 lipca 2022 r. SZ.RZT.70.098.2022.AB z 13 grudnia 2022 r. SZ.RZT.70.058.2022.AB z 23 września 2023 r.

¹⁰² W jednej z objętych badaniem decyzji odstąpiono od jej uzasadnienia.

SZ.RZT.70.049.2022.AB z 13 lipca 2022 r. przywołany został art. 24c ust. 3 ustawy z.z.w.o.ś., który stanowi, że jeżeli wynik oceny, weryfikacji lub analizy, o których mowa w ust. 1, jest negatywny, organ regulacyjny odmawia, w drodze decyzji, zatwierdzenia taryfy oraz nakłada obowiązek w tej decyzji, w terminie w niej określonym, na przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne przedłożenia poprawionego projektu taryfy, o którym mowa w art. 24b ust. 4 pkt 1, lub poprawionego uzasadnienia, o którym mowa w art. 24b ust. 4 pkt 2, wskazując elementy projektu taryfy lub uzasadnienia wymagające poprawienia.

(akta kontroli str. 1398-1400, 1411-1413, 1568-1570)

Główny specjalista w RZT, który opracował projekty decyzji SZ.RZT.70.124.2021.AB i SZ.RZT.70.143.2021.AB wyjaśnił, że jest to omyłka, która mogła wynikać z pośpiechu w ich sporządzaniu. Ówczesny Dyrektor w odniesieniu do decyzji SZ.RZT.70.049.2022.AB w wyjaśnieniach wskazał pomyłkę pracownika. 7 kwietnia 2023 r. na podstawie art. 113 § 1, w związku z art. 126 i 124 § 1 Kpa wydał postanowienie o sprostowaniu oczywistej omyłki pisarskiej w ww. decyzji.

(akta kontroli str. 297, 2035-2037)

10. W jednym postępowaniu¹⁰³, pomimo braku udzielenia przez stronę odpowiedzi na większość pytań zawartych w wezwaniu wydana została decyzja pozytywna, a organ tym samym nie dokonał analizy, czy zaproponowany w taryfie wzrost cen wynikał z przedłożonych w ramach postępowania dokumentów, co było działaniem nierzetelnym. Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że: *wynikało to z analizy wzrostu kosztów zaplanowanych w poszczególnych rodzajach kosztów ze wskaźnikami wynikającymi z wytycznych Ministerstwa Finansów z 3 października 2022 r. dotyczących stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw. Wskaźniki w poszczególnych okresach taryfowych zaplanowane przez wnioskodawcę były na poziomie wskazanych wskaźników w wytycznych MF.*

(akta kontroli str. 2134-2142, 2149)

11. W jednym postępowaniu¹⁰⁴ z pięciu objętych badaniem (zakończonych wydaniem decyzji niezgodnej z wnioskiem przedsiębiorstwa), uzasadnienie decyzji było lakoniczne, nie wskazujące w wyczerpujący sposób przyczyn odmowy skrócenia obowiązywania taryf; organ nie wskazał jednoznacznie, które z przedłożonych dokumentów i wyjaśnień wnioskodawcy uznał za wystarczające, którym odmówił mocy dowodowej i dlatego, co stanowiło naruszenie art. 107 § 3 kpa.

(akta kontroli str. 2156–2159, 2233)

W myśl art. 107 § 3 kpa uzasadnienie faktyczne decyzji powinno w szczególności zawierać wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że: *uzasadnienie do decyzji zawierało syntetyczne powody negatywnej decyzji, ponieważ wniosek w ocenie organu nie zawierał wystarczająco udokumentowanych argumentów do uznania, że należy uwzględnić żądanie wnioskodawcy. I to wskazano w treści uzasadnienia.*

(akta kontroli str. 2217-2218)

12. Organ regulacyjny nie podjął działań w celu określenia taryfy tymczasowej dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków dla przedsiębiorstwa prowadzącego działalność na terenie gminy Ińsko.

W decyzji odmawiającej zatwierdzenia taryfy SZ.RZT.70.076.2022.RaN z 20 grudnia 2022 r. wskazano, że wnioskodawca we wniosku taryfowym przedstawił ceny oraz stawki abonamentowe z naruszeniem zapisów w § 3 pkt 1 lit. b rozporządzenia w sprawie taryf oraz brak jest uzasadnienia dla przyjętego w projekcie taryfy wzrostu ceny 1 m³ o 30% w pierwszym roku obowiązywania taryfy, 32% w drugim oraz 36% w trzecim, a dla 1m³ ścieków odpowiednio o 33%, 47% i o 49% w stosunku do obecnie obowiązujących cen. Jako przesłanki do wydania decyzji odmawiającej zatwierdzenia taryfy organ wskazał: niedokonanie rekalkulacji zaplanowanych kosztów energii elektrycznej oraz zbyt wysoki prognozowany wzrost kosztów usług obcych, a także zbyt wysokie wartości kosztów pośrednich. Termin przedłożenia poprawionego projektu taryfy i uzasadnienia został ustalony na 60 dni od daty doręczenia decyzji. Termin upłynął 19 lutego 2023 r.

¹⁰³ SZ.RZT.70.087.2022.AB

¹⁰⁴ SZ.RZT.70.034.2022.AB

Przedsiębiorstwo złożyło wnioski 13 marca 2023 r., tj. 22 dni po terminie. Wszczęte w związku z ww. wnioskiem postępowanie SZ.RZT.70.022.2023.JK do dnia kontroli NIK, tj. 7 czerwca 2023 r. było nadal prowadzone.

Według art. 24c ust. 4 i 7 ustawy z.z.w.o.ś, jeżeli wynik oceny, weryfikacji lub analizy dokonanych przez organ regulacyjny, o których mowa w art. 24c ust. 1 tej ustawy, jest negatywny z powodu warunków ekonomicznych wykonywania przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne działalności gospodarczej, wskazujących na konieczność obniżenia cen i stawek opłat poniżej cen i stawek opłat zawartych w projekcie taryfy, a przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne nie przedłożyło w terminie określonym w decyzji poprawionego projektu taryfy, o którym mowa w art. 24b ust. 4 pkt 1 tej ustawy, lub poprawionego uzasadnienia, o którym mowa w art. 24b ust. 4 pkt 2, organ regulacyjny określa, w drodze decyzji, tymczasową taryfę, biorąc pod uwagę warunki ekonomiczne wykonywania działalności gospodarczej przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne oraz zapewniając pokrycie uzasadnionych kosztów tego przedsiębiorstwa. Tymczasową taryfę stosuje się do czasu wejścia w życie taryfy zatwierdzonej.

(akta kontroli str. 487-489, 763-765, 1840-1844, 1886-1890)

Dyrektor RZGW (do 25 kwietnia 2023 r.) wyjaśnił: *Zgodnie z aktualną tezą, postępowanie w sprawie ustalenia taryfy tymczasowej jest wszczynane z urzędu; potrzeba wszczęcia postępowania z urzędu podlega ocenie organu, który na skutek okoliczności sprawy podejmuje decyzję, czy z tego uprawnienia skorzystać. Wynika to z konieczności oceny, czy w każdym z analizowanych przypadków zostały spełnione opisane w art. 24c ust. 4 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków przesłanki umożliwiające wszczęcie postępowania w sprawie wydania decyzji ustalającej taryfę tymczasową. Aby wydać taką decyzję, organ regulacyjny musi mieć pełną i rzetelną wiedzę na temat warunków ekonomicznych wykonywania przez przedsiębiorstwo działalności gospodarczej, pod względem celowości ich ponoszenia do zapewnienia ochrony interesów odbiorców usług przed nieuzasadnionym wzrostem cen. Takiej pełnej wiedzy, umożliwiającej wydanie taryfy tymczasowej, organ nie posiadał, w związku z powyższym niemożliwe było wszczęcie postępowania w sprawie wydania decyzji tymczasowej. Taki tok postępowania został przyjęty przez organ w latach 2021-2022. Powyższe postępowanie zostało potwierdzone wydanym w dniu 1 grudnia 2022 r. wyrokiem WSA we Wrocławiu II SAB/Wr 1361/22. Podjęcie decyzji w trybie art. 24c ust. 4 u.z.z.w. wiąże się ze spełnieniem dwóch warunków, które muszą wystąpić łącznie, tj. wynik oceny, weryfikacji lub analizy wniosku przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego o zatwierdzenie taryfy musi być negatywny z powodu warunków ekonomicznych wykonywania przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne działalności gospodarczej, wskazujących na konieczność obniżenia cen i stawek opłat poniżej cen i stawek opłat zawartych w projekcie taryfy (pierwszy warunek), i przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne nie przedłożyło w terminie określonym w decyzji o odmowie zatwierdzenia taryfy poprawionego projektu taryfy lub poprawionego uzasadnienia (warunek drugi). W latach 2021-2022 przyczyny wydania decyzji negatywnych dotyczyły także zawartych w uzasadnieniu i przesłanych wyjaśnieniach informacji przedstawionych w sposób niewystarczający, niepełny, zbyt ogólny, co w konsekwencji nie pozwalało organowi wyciągnąć jednoznacznych wniosków potwierdzających zaproponowane w projekcie taryfy ceny wody i ścieków. Ponadto, organ wskazywał również w uzasadnieniach do decyzji niecelowość ponoszonych kosztów oraz konieczność skorygowania kalkulacji, wartości i danych przedstawionych w Tabelach A do H.*

(akta kontroli str. 372-373)

Najwyższa Izba Kontroli nie może uwzględnić argumentów wskazanych w wyjaśnieniach, bowiem w sprawie SZ.RZT.70.076,2022.RaN wynik oceny, weryfikacji i analizy wniosku o zatwierdzenie taryf był negatywny z powodu warunków ekonomicznych wykonywania przez przedsiębiorstwo działalności gospodarczej. Treść decyzji wskazuje bowiem na konieczność obniżenia cen i stawek opłat poniżej zawartych w projekcie taryfy i nałożony w decyzji na przedsiębiorstwo obowiązek poprawienia projektu taryfy oraz jej uzasadnienia, sprowadza się de facto do konieczności obniżenia wnioskowanych cen i stawek opłat poprzez przyjęcie do ich kalkulacji niższych kosztów energii elektrycznej, usług obcych i kosztów pośrednich. Bezsprzecznym jest także, że przedsiębiorstwo nie przedłożyło poprawionego projektu taryfy i poprawionego uzasadnienia w terminie określonym w decyzji o odmowie zatwierdzenia taryfy. Zatem spełnione zostały obie przesłanki do podjęcia przez

organ regulacyjny działań w celu określenia taryfy tymczasowej, zawarte w art. 24c ust. 4 ustawy z.z.w.o.ś. Nie można podzielić również przedstawionego w wyjaśnieniach stanowiska, że potrzeba wszczęcia postępowania z urzędu podlega ocenie organu, który podejmuje decyzję, czy z tego uprawnienia skorzystać. Jeżeli bowiem zaistnieją przesłanki do określenia przez organ regulacyjny taryfy tymczasowej, organ jest zobowiązany do wszczęcia postępowania z urzędu.

13. W sprawie SZ.RZT.70.076.2022.RaN nie zapewniono w RZGW obiegu dokumentów umożliwiającego dokonanie analizy wyjaśnień przedsiębiorstwa oraz poprawionego projektu taryfy i poprawionego uzasadnienia przed wydaniem decyzji o odmowie zatwierdzenia taryfy, a także zajęcie wobec nich stanowiska w uzasadnieniu decyzji.

W odpowiedzi na zawiadomienie o zakończeniu postępowania (z listopada 2022 r. brak daty dziennej) przedsiębiorstwo przedstawiło w piśmie, które zostało złożone w RZGW 19 grudnia 2022 r., dodatkowe wyjaśnienia i informacje oraz poprawiony projekt taryfy i poprawione uzasadnienie. W uzasadnieniu wydanej przez organ regulacyjny decyzji odmawiającej zatwierdzenia taryfy oraz nakładającej obowiązek przedłożenia poprawionego projektu taryfy i poprawionego uzasadnienia z 20 grudnia 2022 r. podano, że 25 listopada 2022 r. organ zawiadomił przedsiębiorstwo o zakończeniu gromadzenia materiału oraz wskazał niespełnione przesłanki zależne od strony uzasadniające wydanie decyzji niezgodnie z wnioskiem, wyznaczając jednocześnie 21-dniowy termin na wypowiedzenie się co do zebranych materiałów oraz zgłoszonych żądań oraz przedłożenia dodatkowych dowodów, z którego strony nie skorzystały, pomimo złożenia przez przedsiębiorstwo organowi regulacyjnemu 19 grudnia 2022 r. dodatkowych informacji, wyjaśnień i dokumentów.

(akta kontroli str. 1149-1150, 1180-1182, 1840-1851)

R.N. Kierownik RZT (do 30 września 2022 r.) zeznał: *Nie jestem w stanie przypomnieć sobie ze 100% pewnością, czy dodatkowe wyjaśnienia przedsiębiorstwa mogły zostać uwzględnione. Treść decyzji i data dekretacji informacji na Wydział Taryf, tj. 21 grudnia 2022 r. wskazują, że informacja ta nie została uwzględniona. Ówczesny Dyrektor oraz E.G. Zastępca Dyrektora, która wydała ww. decyzję wyjaśnili, że w momencie przygotowania projektu decyzji pracownik merytoryczny nie dysponował w aktach sprawy wyjaśnieniami przesłanymi przez wnioskodawcę. Pismo zostało zadekretowane na RZT 21 grudnia 2022 r., czyli w dniu, w którym kancelaria RZGW wprowadziła dokument do systemu elektronicznego obiegu dokumentów. 19 grudnia 2022 r. kancelaria i sekretariat RZGW były obsługiwane jednoosobowo. Pracownik, mimo wcześniejszego zwracania mu uwagi na priorytetowość postępowań taryfowych, tego dnia nie uwzględnił tego. Została przeprowadzona rozmowa dyscyplinująca z pracownikiem i jednocześnie wszyscy pracownicy kancelarii po raz kolejny zostali poinformowani o konieczności dekretacji pism taryfowych w ciągu jednego dnia. W wyjaśnieniach podali także, iż analiza przesłanych dokumentów wskazuje, że ich uwzględnienie w decyzji nie zmieniłoby jej sentencji.*

(akta kontroli str. 468-470, 1186)

14. Pracownicy RZT nie sporządzali i nie umieszczali w aktach postępowań taryfowych metryk spraw. Według art. 66a § 1-3 Kpa, w aktach sprawy zakłada się metrykę sprawy. W treści metryki sprawy wskazuje się wszystkie osoby, które uczestniczyły w podejmowaniu czynności w postępowaniu administracyjnym oraz określa się wszystkie podejmowane przez te osoby czynności wraz z odpowiednim odesłaniem do dokumentów określających te czynności. Metryka sprawy, wraz z dokumentami do których odsyła, stanowi obowiązkową część akt sprawy i powinna być na bieżąco aktualizowana¹⁰⁵.

(akta kontroli str. 1038, 1097, 1394, 1407, 1432, 1453, 1565, 1590, 1648, 1680, 1704, 1789, 1811, 1835)

Główny specjalista w RZT wyjaśnił: *Nie pamiętałem, że jest taki wymóg, a nikt z przełożonych nie zwracał mi uwagi na konieczność sporządzenia metryczki.* R.N. Kierownik RZT (do 30 września 2022 r.) zeznał: *W 2020 r. uzupełnialiśmy metryki spraw prowadzonych od 2018 r. Wówczas zostały one do pewnego okresu uzupełnione. Priorytetem w latach 2021-2022 było merytoryczne prowadzenie spraw, a metryki*

¹⁰⁵ Wzór i sposób prowadzenia metryki sprawy określa rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 6 marca 2012 r. w sprawie wzoru i sposobu prowadzenia metryki sprawy (Dz. U. poz. 250). Ponadto wzór metryki sprawy określony został także w załączniku 11 do Instrukcji kancelaryjnej PGW WP z 22 grudnia 2020 r. oraz w załączniku 17 do Instrukcji kancelaryjnej PGW WP z 29 grudnia 2021 r.

zamierzaliśmy uzupełnić w późniejszym okresie. D.P. Zastępca Dyrektora nadzorująca pracę RZT w kontrolowanym okresie oraz K.B. Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych i Zarządzania Środowiskiem jako przyczynę nieprowadzenia metryk spraw podały występujące w RZT braki kadrowe i związane z tym znaczne obciążenie pracowników merytorycznych.

(akta kontroli str. 773, 975-976, 1134-1135, 1203)

15. Na znajdujących się w aktach postępowań decyzjach zatwierdzających oraz odmawiających zatwierdzenia taryfy, a także na innej korespondencji kierowanej do stron znajdującej się w aktach postępowań objętych badaniem NIK, poza podpisem osoby wydającej decyzję lub podpisującej zawiadomienia i wezwania, nie zostały umieszczone parafy przez osoby opracowujące projekty tych dokumentów, a w przypadku projektów dokumentów opracowywanych przez pracowników RZT, także parafy potwierdzające weryfikację ich treści i akceptację przez Kierownika RZT. Według § 19 Regulaminu organizacyjnego projekty pism kierowanych do podmiotów zewnętrznych oraz opracowań i innej korespondencji przedkładanej do podpisu, powinny być uprzednio parafowane - podpisane wyraźnie imieniem i nazwiskiem wraz z podaniem daty - przez pracownika sporządzającego projekt i bezpośredniego przełożonego. Przepisy § 27 Instrukcji kancelaryjnej PGW WP¹⁰⁶ wskazują, że pismo poza treścią powinno zawierać parafę pracownika, który je sporządził, oraz parafy innych osób mających wpływ na treść pisma (na drugim egzemplarzu pisma załączanego do akt). Na drugim egzemplarzu pracownik powinien umieścić własny podpis i datę, a następnie przekazać to pismo kierownikowi komórki organizacyjnej, który wyraża swoją aprobatę na jego treści poprzez umieszczenie na piśmie podpisu i daty (drugi egzemplarz parafują również inne osoby, które brały udział w załatwianiu sprawy).

(akta kontroli str. 23, 1004-1005, 1056-1057, 1098, 1398-2011)

Główny specjalista w RZT prowadzący postępowania taryfowe wyjaśnił: *nie pamiętałem, że jest taki wymóg, a nikt z przełożonych nie zwracał mi uwagi, że należy umieścić parafy na kopiach sporządzanych przeze mnie projektów pism i decyzji. (...) Niekiedy kierownik RZT prosił mnie o przesłanie projektów decyzji za pośrednictwem poczty elektronicznej. R.N. Kierownik RZT (do 30 września 2022 r.) zeznał: W zdecydowanej większości weryfikowałem te dokumenty, chyba, że były to dokumenty opracowywane zgodnie z wielokrotnie stosowanymi wzorami. Pozostałe pisma i projekty decyzji weryfikowałem i korygowałem, ale nie umieszczałem na projekcie zweryfikowanego pisma lub decyzji swojej parafy, ponieważ czasami dokumenty nie wracały już do mnie po korekcie, albo praca była świadczona zdalnie. (...) Na początku mojej pracy te podpisy były. W sygnaturze sprawy były umieszczane inicjały, które wskazywały osobę przygotowującą dokument. Nie było uwag dyrekcji o barku parafek na przekazywanych pismach.*

D.P. Zastępca Dyrektora nadzorująca RZT w kontrolowanym okresie zeznała: (...) *Nie dotyczy to tylko Wydziału Taryf, ale i innych komórek organizacyjnych. W praktyce nie było przyjęte parafowanie projektów pism. Były też problemy z dostępem do obsługi prawnej. Wpłynęły na to także absencje i praca zdalna. Priorytetem była terminowość załatwiania spraw. Brak zapewnienia przez ówczesnego Dyrektora podpisu pracownika sporządzającego projekt oraz jego bezpośredniego przełożonego i akceptacji radcy prawnego wynikał (jak wyjaśnił) z niedopatrzenia.*

(akta kontroli str. 773, 870-877, 11341203-1204)

16. Na korespondencji dotyczącej uzupełnienia formalnego wniosku o zatwierdzenie taryfy nr WZ/DOO/952/4315/21/BO z 2 lipca 2021 r. w postępowaniu SZ.RZT.70.87.2021.RaN, nie umieszczono pieczęci z datą wpływu, pomimo takiego obowiązku określonego w § 14 ust. 1 ust. 1 pkt 2 Instrukcji kancelaryjnej PGW WP. Uniemożliwiało to jednoznaczne ustalenie terminu, w którym wpłynął do organu regulacyjnego kompletny wniosek i od którego liczony powinien być 45 dniowy termin na jego rozpatrzenie.

(akta kontroli str. 987-1097, 1701-1702)

K.B. Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że przy rejestracji zestawu dokumentów otrzymanych od przedsiębiorstwa, będących odpowiedzią na wezwania formalne do wniosków SZ.RZT.70.87.2021.RaN oraz Sz.RZT.70.86.2021.RaN popełniono omyłkę. Dokumenty

¹⁰⁶ Stanowiącej załącznik nr 1 do zarządzenia nr 90/2020 Prezesa PGW WP z 22 grudnia 2020 r. (§ 27 ust. 2 pkt 7 i ust. 4) oraz załącznik nr 1 do zarządzenia nr 97/2021 Prezesa PGW WP z 29 grudnia 2021 r. (§ 27 ust. 2 pkt 7 ust. 3).

dostarczono do RZGW w jednej przesyłce i zarejestrowano wyłącznie pierwszy dokument WZ/DOO/992/4315/21/BO z datą wpływu 7 lipca 2021 r.

(akta kontroli str. 2034)

17. Organ regulacyjny nie realizował zadania określonego w art. 27a ust. 3 pkt 6 ustawy z.z.w.o.ś, tj. nie sporządzał i nie publikował raportów dotyczących warunków wykonywania działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.

K.B. Zastępca Dyrektora wyjaśniła, *do ustawy z.z.w.o.ś w zakresie nałożenia przedmiotowego obowiązku nie wprowadzono żadnego aktu wykonawczego określającego zarówno sposób sporządzania raportów, jak i ich terminy, (...) sama ustawa nie wprowadza cezury czasowej, tj. terminu. (...) Zadanie jest w trakcie realizacji.*

(akta kontroli str. 2062-2063, 2225)

Ustawa z.z.w.o.ś. nie zawiera delegacji dla ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej do określenia zasad sporządzania i publikowania raportów dotyczących warunków wykonywania działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Brak określenia w ustawie terminów wykonania zadania nie stanowi usprawiedliwienia dla jego niewykonywania. W przypadku zadania dotyczącego obliczania przez organ regulacyjny średnich cen dostaw wody i odbioru ścieków i publikowania informacji o tych cenach, o którym mowa w art. 27a ust. 3 pkt 5, pomimo niewprowadzenia aktu wykonawczego i niewskazania w ustawie terminów realizacji, było ono przez organ wykonywane.

18. Ogłoszenie w BIP PGW WP dwóch z 12 objętych badaniem taryf (16,7%) nastąpiło z przekroczeniem o jeden i cztery dni terminu, wynikającego z art. 24e ust. 1 ustawy z.z.w.o.ś., tj. siedmiu dni od dnia, w którym decyzje stały się ostateczne.

Taryfa za zbiorowe zaopatrzenie w wodę zatwierdzona decyzją SZ.RZT.70.124.2021.AB z 22 listopada 2021 r., która stała się ostateczna 7 grudnia 2021 r., została opublikowana w BIP PGW WP 15 grudnia, tj. po upływie ośmiu dni od tego dnia. Taryfa za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków zatwierdzona decyzją SZ.RZT.70.172.2021.RaN z 17 maja 2022 r., która stała się ostateczna 2 czerwca 2022 r., została opublikowana 13 czerwca 2022 r., tj. po upływie 11 dni od tego dnia.

Opóźnienie w publikacji taryf skutkowało opóźnieniem ich wejścia w życie, bowiem w myśl przepisów art. 24f ust. 1 ustawy z.z.w.o.ś., zatwierdzona taryfa wchodzi w życie po upływie siedmiu dni od dnia, o którym mowa w art. 24e ust. 1 tej ustawy, tj. ogłoszenia jej przez organ regulacyjny.

Główny specjalista RZT publikujący taryfy w BIP PGW WP wyjaśnił: *Nie prowadziłem sprawy SZ.RZT.70.172.2021.RaN. Nie pamiętam dlaczego publikacji taryfy dokonałem 13 czerwca 2022 r. Publikacji taryf w BIP dokonywałem niezwłocznie po ich otrzymaniu do publikacji. Nie pamiętam dlaczego taryfę w sprawie SZ.RZT.70.124.2021.AB opublikowałem jeden dzień po terminie.*

(akta kontroli str. 465, 774-775)

19. W wyniku badania opłat za wydanie 12 decyzji zatwierdzających taryfy¹⁰⁷, o których mowa w art. 24d ust. 1 ustawy z.z.w.o.ś. stwierdzono, że w księgach rachunkowych PGW WP nie ewidencjonowano należności przedsiębiorstw z tytułu tych opłat niezwłocznie po ich powstaniu. Należności te były księgowane dopiero wraz z zapłatą opłaty. Jakkolwiek obowiązująca w kontrolowanym okresie Polityka rachunkowości PGW WP nie określała terminu w jakim powinny zostać zaewidencjonowane tego typu należności, to według art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹⁰⁸ księgi rachunkowe powinny być prowadzone rzetelnie, bezbłędnie, sprawdzalnie i bieżąco.

Nieujmowanie ww. należności w księgach rachunkowych skutkowało ograniczeniem możliwości monitorowania zaległości, w przypadkach nieuregulowania opłat w terminie i niepodejmowaniem działań windykacyjnych. W przypadku należności w kwocie 530,07 zł za wydanie decyzji SZ.RZT.70.124.2021.AB, która stała się ostateczna 7 grudnia 2021 r. (termin zapłaty opłaty upłynął 21 grudnia 2021 r.), powyższa nieprawidłowość skutkowała

¹⁰⁷ SZ.RZT.70.164.2021.RaN, SZ.RZT.70.143.2021.AB, SZ.RZT.70.124.2021.AB, SZ.RZT.70.049.2022.AB, SZ.RZT.70.098.2022.AB, SZ.RZT.70.172.2021.RaN, SZ.RZT.70.061.2022.RaN, SZ.RZT.70.091.2022.ER, SZ.RZT.70.082.2022.RaN, SZ.RZT.70.084.2022.ER, SZ.RZT.70.085.2022.ER, SZ.RZT.70.087.2022.AB.

¹⁰⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm.

także zaniżeniem o tę kwotę należności i zaległości w sprawozdaniach budżetowych i sprawozdaniu finansowym za 2021 r.

(akta kontroli str. 385-433, 782-799)

Do powstania powyższej nieprawidłowości przyczynił się brak prawidłowego obiegu dokumentów i informacji pomiędzy RZT i Wydziałem Finansowo-Księgowym w RZGW¹⁰⁹. Do RFF nie były przekazywane kopie ostatecznych decyzji o zatwierdzeniu taryf, ani informacje o należnych opłatach za wydanie takich decyzji wraz z terminami zapłaty przed wniesieniem opłat. Informacje o terminie zapłaty przekazywane były przez pracowników RZT dopiero na prośbę pracowników RFF, po wpływie opłaty na rachunek bankowy. Obowiązujące w latach 2021-2022 instrukcje obiegu dokumentów księgowych PGW WP¹¹⁰ nie regulowały zagadnień dotyczących obiegu dokumentów dotyczących opłat za wydanie decyzji o zatwierdzeniu taryf.

(akta kontroli str. 387-433, 774, 800-801)

28 września 2022 r. zostało przekazane przez Głównego specjalistę w RZT za pośrednictwem poczty e-mail do pracownika RFF zestawienie obejmujące informacje o decyzjach wydanych od 30 czerwca 2021 r. do 30 sierpnia 2022 r. dla jednego z przedsiębiorstw, zawierające m.in. informacje o terminie płatności. Także w pozostałych objętych kontrolą sprawach informacje o terminach zapłaty pracownicy RZT przekazywali drogą e-mailową do RFF na prośbę pracowników tego Wydziału.

(akta kontroli str. 389-390, 393-394, 397-398, 401, 404-405, 408-409, 412-413, 416-417, 420, 423, 426, 429, 432, 774)

Zastępca Głównego Księgowego wyjaśniła: *Wydział Taryf nie przekazywał informacji o wydanych decyzjach zatwierdzających taryfy ani kopii tych decyzji do Wydziału Finansowo-Księgowego. Udostępnione dane o wydanych decyzjach taryfowych musiałyby zawierać również informację o dacie, w której stały się one ostateczne, (...). W związku z tym Wydział Finansowo-Księgowy dowiadywał się o konieczności ewidencji należności/przychodu w momencie zapłaty przez stronę decyzji taryfowej i dopiero wtedy ewidencjonował wpłatę na podstawie wpływu środków oraz uzyskanego dokumentu z komórki merytorycznej, z którego wynikała wspomniana należność (przedmiotowa decyzja administracyjna). Obowiązek ewidencjonowania należności za wydane decyzje z dniem ich wydania został uregulowany w zarządzeniu nr 11/2023 Prezesa PGW WP 2.02.2023 r. w sprawie zmiany Zarządzenia 46/2022 z dnia 19 lipca 2022 r. w sprawie wprowadzenia „Polityki rachunkowości Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie¹¹¹”. Było to między innymi zalecenie pokontrolne NIK w związku z kontrolą P/22/040 „Gospodarowanie jeziorami stanowiącymi wody publiczne” (wystąpienie pokontrolne znak KSI.410.005.02.2022 z dnia 10.11.2022 r.).*

(akta kontroli str. 782-783, 818)

20. Nie podjęto czynności windykacyjnych wobec przedsiębiorstwa, które nie wniosło należnych opłat za wydanie decyzji zatwierdzających taryfy po upływie terminu zapłaty¹¹². Pomimo niedokonania przez przedsiębiorstwo opłaty za wydanie 22 listopada 2021 r. decyzji SZ.RZT.70.124.2021.AB (termin płatności 21 grudnia 2021 r., opłata została wniesiona 13 września 2022 r.) oraz za wydanie 28 grudnia 2021 r. decyzji SZ.RZT.70.164.2021.RaN (termin płatności 27 stycznia 2022 r., opłata została wniesiona 13 września 2022 r.), nie podjęto wymaganych czynności windykacyjnych dotyczących zaległości z tytułu ww. opłat, określonych w § 6 ust. 8-13 zarządzenia nr 37/2021 Prezesa PGW WP z 29 czerwca 2021 r. w sprawie wprowadzenia procedury dochodzenia, windykacji i egzekucji należności w PGW WP¹¹³.

(akta kontroli str. 385, 453-464, 801)

¹⁰⁹ Dalej: RFF lub Wydział Finansowo-Księgowy.

¹¹⁰ Zarządzenia Prezesa PGW WP nr 78/2019 z 30 grudnia 2019 r.; nr 51/2020 z 17 lipca 2020 r.; nr 38/2021 z 29 czerwca 2021 r.; nr 47/2022 z 19 lipca 2022 r. i nr 53/2022 z 1 września 2022 r.

¹¹¹ Zarządzeniem nr 11/2023 r. z 2 lutego 2023 r. ustalono, że w „przypadku należności będącej przychodami PGW WP wydanych przez organy Wód Polskich powstałych w drodze decyzji ustalającej, określającej, wymierzającej lub w inny sposób nakładającej obowiązek zapłaty stronom wydanych decyzji, podlegają ewidencji w księgach rachunkowych PGW WP z dniem wydania decyzji”.

¹¹² Wynikającego z art. 24d ust 2 ustawy z.z.w.o.ś.

¹¹³ Dalej: Procedura dochodzenia należności w PGW WP.

Zastępca Głównego Księgowego wyjaśniła: *Działania informacyjne, czyli tzw. wstępną windykację prowadzą co do zasady komórki merytoryczne, w których powstają należności (...) w przypadku opłat za zatwierdzanie taryf z uwagi na brak przekazywania przez komórkę merytoryczną dokumentów źródłowych będących podstawą ewidencji należności w systemie finansowo-księgowym, nie ma możliwości informowania komórki merytorycznej o przekroczeniu terminu płatności, jeśli brak jest przypisu takiej należności. Dlatego też (...) z chwilą otrzymania zapłaty od dłużnika komórka finansowo-księgowa zwróciła się do komórki merytorycznej z prośbą przekazania decyzji oraz wskazanie terminu jej płatności (...), a następnie zostały naliczone odsetki podatkowe i wystawione oraz wysłane noty odsetkowe. Z korespondencji prowadzonej w tej sprawie z komórką merytoryczną wynika, że ówczesny kierownik prowadził wstępną windykację należności z tytułu opłat za zatwierdzanie taryf.*

(akta kontroli str. 818-819)

Główny specjalista RZT wyjaśnił, że nie kontaktował się z przedsiębiorstwem w sprawie zapłaty opłaty. R.N. Kierownik RZT (do 30 września 2022 r.) zeznał: *Pamiętam, że w 2019 r. ustalałem, które przedsiębiorstwa wniosły opłaty, a które nie. Ustaliłem wówczas, że część opłat nie zostało wniesionych i dokonałem analiz oraz wysyłałem drogą mailową informację o niedokonaniu wpłaty. Niemal wszystkie przedsiębiorstwa uregulowały należności (ok. 10 tys. zł). Ze względu na dużą liczbę spraw od 2021 r. nie śledziłem tych spraw na bieżąco. Zamierzałem to zrobić w czasie, gdy będzie mniej spraw. Jak wpływały opłaty dział księgowości zwracał się do pracowników RZT o podanie terminu w jakim przedsiębiorstwo powinno dokonać wpłaty. (...). Informacja ta była przekazywana jak na konto wpływała wpłata. Nie było określonej procedury dotyczącej przekazywania informacji w tym zakresie do działu finansowego o kwocie należności i terminie zapłaty, nie było też wcześniej takiej praktyki. Wielokrotnie informowałem pracowników działu finansowego, że decyzje o zatwierdzeniu taryf zawierające informacje o opłacie są publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej Wód Polskich. Była to baza informacji w jakich sprawach powinny być wniesione opłaty. Nie przypominam sobie, żebym podejmował jakieś czynności w kierunku ustalenia przedsiębiorstw, które nie wniosły opłat w 2021 r. i 2022 r.*

(akta kontroli str. 774, 1141)

21. Po wpłacie 13 września 2022 r. przez przedsiębiorstwo zaległych opłat za wydanie decyzji SZ.RZT.70.124.2021.AB i SZ.RZT.70.164.2021.RaN po 530,07 zł, z tytułu opóźnienia w zapłacie naliczono za nieterminową zapłatę odsetki podatkowe w kwocie odpowiednio: 47 zł oraz 43 zł, a nie odsetki ustawowe odpowiednio: 38,78 zł oraz 34,72 zł.

(akta kontroli str. 385, 434-451, 816-817)

Zastępca Głównego Księgowego wyjaśniła: że przepisy art. 24d ustawy z.z.w.o.ś. nie wskazują, w jakiej wysokości naliczać odsetki oraz w jaki sposób rozliczać wpłaty wniesione po terminie tytułem wydania decyzji zatwierdzającej taryfę. Natomiast art. 9 pkt. 14 ustawy o finansach publicznych¹¹⁴ wskazuje, iż PGW WP jako państwowa osoba prawna zobligowana jest stosować przepisy ustawy o finansach publicznych odpowiednio (art. 10 ust. 2 ufp). W związku z tym do należności za wydanie decyzji zatwierdzającej taryfę należy zakwalifikować te, które wskazane są w art. 60 pkt. 7. ufp, a zatem jak wynika z art. 67 ust. 1 tej ustawy do spraw dotyczących należności, o których mowa w art. 60 ufp stosuje się przepisy Kpa i odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa¹¹⁵.

(akta kontroli str. 820)

W załączniku nr 4 określającym zasady rozliczania odsetek do Procedury dochodzenia należności, obowiązującej w czasie naliczenia odsetek (wprowadzonej zarządzeniem nr 37/2021 Prezesa PGW WP z 29 czerwca 2021 r.) dla opłat związanych z zatwierdzaniem taryf przewidziano odsetki jak dla zaległości podatkowych. Natomiast w załączniku nr 4 do Procedury dochodzenia należności wprowadzonej zarządzeniem Nr 31/2021 z 1 czerwca 2021 r., które obowiązywało do 28 czerwca 2021 r. i poprzedzającym je zarządzeniu Nr 56/2020 z 7 sierpnia 2020 r., dla opłat związanych z zatwierdzaniem taryf przewidziano odsetki ustawowe za opóźnienie w ich zapłacie.

(akta kontroli str. 453-464, 778-781, 801)

¹¹⁴ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, ze zm.), dalej: ufp.

¹¹⁵ Dz.U. z 2022 r. poz. 2651, ze zm.; dalej: Ordynacja podatkowa.

Najwyższa Izba Kontroli nie może podzielić stanowiska zawartego w powyższych wyjaśnieniach, ponieważ zgodnie z art. 2 § 2 Ordynacji podatkowej, przepisy działu III tej ustawy (w tym rozdział 6 odsetki za zwłokę) stosuje się jedynie do opłat ustalanych lub określanych przez inne organy tj. inne niż organy podatkowe (jeżeli odrębne przepisy nie stanowią inaczej, przepisy działu III stosuje się również do opłat, do których ustalenia lub określenia uprawnione są inne niż wymienione w § 1 pkt 1 organy, tj. organy podatkowe). W przedmiotowej sprawie opłaty za zatwierdzenie taryf wynikają wprost z przepisu prawa, tj. art. 24d ustawy z.z.w.o.ś., nie są ustalane ani określone w decyzji administracyjnej wydawanej przez RZGW, a w decyzjach tych organ jedynie wskazuje, że na podstawie art. 24d tej ustawy istnieje obowiązek uiszczenia takiej opłaty. Nie znajdują zatem w tych sprawach zastosowania przepisy działu III Ordynacji podatkowej, w tym dotyczące odsetek podatkowych. W odniesieniu do należności z tytułu nieterminowo uiszczonych opłat za zatwierdzenie taryf należne są odsetki ustawowe. Przywołany w wyjaśnieniach art. 60 pkt 7 ufp wskazuje, że niepodatkowymi należnościami budżetowymi są dochody pobierane przez państwowe jednostki budżetowe na podstawie odrębnych ustaw, natomiast zgodnie z art. 24d ustawy z.z.w.o.ś. opłaty za wydanie decyzji stanowią przychód, a nie dochód RZGW i ewidencjonowane były na koncie 701 Przychody z działalności statutowej. Wobec tego art. 60 pkt 7 ufp nie znajduje tu zastosowania.

(akta kontroli str. 388, 392, 396, 400, 403, 407, 411, 415, 419, 445, 449, 782-803)

22. Nie przeprowadzono i nie udokumentowano procesu rekrutacji pracowników do RZT zgodnie z Zasadami w procesie rekrutacyjnym.

a) w trakcie kontroli nie przedłożono podsumowania przeprowadzonych rozmów rekrutacyjnych, na stanowisko młodszego specjalisty w RZT, którego wzór stanowi załącznik Nr 3 do ww. Zasad oraz protokołu z zakończonego procesu rekrutacyjnego, zawierającego informacje o przeprowadzonym postępowaniu i jego wyniki, którego wzór określono w załączniku nr 7 do powyższych Zasad. Sporządzenie ww. dokumentów określono w etapie drugim postępowania rekrutacyjnego odpowiednio punkt 2.1 oraz w pkt. 6 zasad ogólnych.

(akta kontroli str. 165-185, 317-318)

Ówczesny Dyrektor wyjaśnił, że rekrutacja na stanowisko młodszego specjalisty w RZT nadzorowana była przez Zastępcę Dyrektora Pionu Usług Wodnych i Zarządzania Środowiskiem Wodnym oraz Kierownika RZT, którzy byli odpowiedzialni za dopełnienie wszelkich formalności w tym zakresie. Kierownik RZT był kilkakrotnie informowany przez Kierownika Zespołu Personalnego i Szkoleń o potrzebie przygotowania protokołu zakończenia rekrutacji. Problemem był również fakt zmian w RZT: złożenie wypowiedzenia umowy o pracę przez Kierownika RZT, dwukrotna zmiana lokalizacji Wydziału, a następnie długotrwała nieobecność Zastępcy Dyrektora. W wyjaśnieniach podał, że istnieje prawdopodobieństwo, że dokumenty związane z rekrutacją, tj. protokół z podsumowaniem rekrutacji jest w posiadaniu Zastępcy Dyrektora Pionu nieobecnej od jesieni 2022 r.

(akta kontroli str. 320)

D.P. ówczesna Zastępcza Dyrektora nadzorująca RZT zeznała, że nie posiada dokumentów z rekrutacji. Proces rekrutacji przejęli ówczesny Kierownik RZT oraz Kierownik Zespołu Personalnego i Szkoleń i nie ma wiedzy na jego temat. R.N. Kierownik RZT (do 30 września 2022 r.) zeznał, że nie pamięta czy sporządził dokumenty z rekrutacji. Wskazał również na możliwość, że miała je sporządzić uczestnicząca w rekrutacji Kierownik Zespołu Personalnego i Szkoleń, a potem on miał je podpisać, ale dokładnie tego nie pamięta. Zatrudniona w wyniku tej rekrutacji w RZT osoba uczestniczyła w rozmowach kwalifikacyjnych i miała najlepsze wyniki w przygotowanym teście matematyczno-logicznym, a także wykazywała determinację oraz chęć podjęcia pracy w RZT. Nie pamiętał czy osoba ta złożyła aplikację na stanowisko w RZT, czy na inne stanowisko w RZGW i wyraziła zgodę na jej wykorzystanie także w innych naborach.

(akta kontroli str. 1133-1134, 1199)

b) w trakcie kontroli nie przedłożono dokumentacji z procesu rekrutacji na stanowisko kierownika RZT oraz nie przeprowadzono naboru na to stanowisko zgodnie z obowiązującymi Zasadami w procesie rekrutacyjnym, tj. nie sporządzono wniosku

o rozpoczęcie rekrutacji, nie ogłoszono publicznie naboru na to stanowisko¹¹⁶, nie sporządzono podsumowania rozmowy rekrutacyjnej (pkt 1.1., 1.3, 1.4, 2.1 ww. Zasad).

(akta kontroli str. 165-185, 317-318)

Ówczesny Dyrektor wyjaśnił: (...) w związku z nieobecnością Zastępcy Dyrektora, 25 listopada 2022 r. podpisany został wniosek na rekrutację na stanowisko Głównego Specjalisty w RZT. Ogłoszenie zostało umieszczone na wewnętrznej stronie Wody Polskie i portalu pracuj.pl. Decyzja o nazwie stanowiska „Główny Specjalista” wynikała z następujących przesłanek:

- koniec roku ograniczył dostęp do płatnych ogłoszeń na portalu pracuj.pl, a w związku z faktem, iż dwie inne lokalizacje (inne RZGW) poszukiwały pracownika na ww. stanowisko, bezkosztowo można było podłączyć ogłoszenie RZGW Szczecin do danych rekrutacji;
- niższy wymóg stanowiskowy dawał większe możliwości wyboru kandydatów, nie zawężając kandydatur tylko do pracowników z doświadczeniem kierowniczym;
- dalej prowadzone były rozmowy z pracownikiem Wydziału o możliwości objęcia stanowiska kierownika.

(...) Wymagania określało ogłoszenie rekrutacyjne. Pięcioletnie doświadczenie w obszarach związanych ze zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i odprowadzaniem ścieków oraz jednoczesne minimum roczne na stanowisku kierowniczym, ogranicza praktycznie do zera możliwości pozyskania pracownika spełniającego te warunki i (...) jednocześnie zainteresowanego pracą na omawianym stanowisku w RZGW (...). Kierując się racjonalną ekonomiczną przesłanką, w celu zapewnienia obsady stanowiska, podjęta została decyzja o nieobligatoryjności ww. wymagań. (...) Aktualny Kierownik Wydziału był pozyskany z własnych zasobów (bazy kandydatów składających aplikację bez wskazania wyraźnego stanowiska czy aktualnej rekrutacji). (...) Jednocześnie, dwutorowo odbywały się spotkania z kandydatami aplikującymi na stanowisko głównego specjalisty prowadzone przez Kierownika Zespołu Personalnego i Szkoleń. (...) W odpowiedzi na pytanie czy zostały określone wymagania formalne niezbędne i wymagania dodatkowe na stanowisko kierownika RZT Dyrektor wyjaśniła, że wymagania formalne określało ogłoszenie rekrutacyjne na stanowisko głównego specjalisty. Nieformalnym ustaleniem były umiejętności lub doświadczenie kierownicze.

(akta kontroli str. 317-323, 928-929, 957-970, 1200)

Kierownik RZT zatrudniona od 2 stycznia 2023 r. zeznała, że nie pamięta od kogo w RZGW dowiedziała się o tym, że jednostka ta potrzebuje pracownika na stanowisko kierownika Wydziału Taryf, nie pamięta kiedy dokładnie złożyła CV w RZGW i komu je przekazała, a także nie pamięta, czy odbyła się z nią rozmowa kwalifikacyjna.

(akta kontroli str. 198-200)

W sprawie skierowania wniosku o zatrudnienie osoby na stanowisku Kierownika RZT pomimo nieudokumentowania procesu rekrutacji ówczesny Dyrektor wyjaśnił: Zasady i wytyczne dotyczące rekrutacji stanowią fakultatywne wsparcie i uporządkowanie procesu rekrutacji. Jednocześnie nie mają statusu wewnętrznego zarządzenia, czy też nie są przepisem prawa. (...). Jednocześnie dla regionów zachodzi potrzeba dostosowania się do wymagań czasu i rynku. W roku 2022 zostało zatrudnionych łącznie 77 osób, co stanowi około 20 procent całego personelu w jednostce. Dodatkowo końcówka pandemii, zmiany organizacyjne, panujący na rynku pracy tzw. rynek pracownika i brak możliwości spełnienia oczekiwań finansowych pracowników powodowały wakaty na wielu stanowiskach. Tak duża ilość nowozatrudnionych wymagała elastyczności wyboru między spełnieniem każdego proceduralnego działania a zapewnieniem płynności pracy instytucji. (...).

(akta kontroli str. 323)

Najwyższa Izba Kontroli nie może podzielić stanowiska przedstawionego w wyjaśnieniach, wprawdzie Zasady w procesie rekrutacyjnym nie zostały wprowadzone zarządzeniem Prezesa, ale zostały zatwierdzone do stosowania przez Zastępcę Prezesa. Na obligatoryjność ich stosowania wskazuje także treść oświadczenia składanego przez pracowników uczestniczących w procesie rekrutacji, którzy zobowiązywali się do ich stosowania.

(akta kontroli str. 165-185)

¹¹⁶ Ogłoszenia o naborze nie podano do publicznej wiadomości w Intranecie, ani na stronie <https://www.wody.gov.pl/wodach-polskich/praca>, poprzez właściwy urząd pracy, ani inne źródła.

c) nie zapewniono publikacji informacji o wolnym stanowisku młodszego specjalisty, głównego specjalisty i kierownika RZT oraz możliwości aplikowania o zatrudnienie na tych stanowiskach we właściwym urzędzie pracy (pkt 1.4 Zasad).

(akta kontroli str. 165-185, 320-332)

Ówczesny Dyrektor wyjaśnił: *ogłoszenia w urzędach pracy nie są stosowane przy stanowiskach wyższego szczebla specjalistyczności, ponieważ nie skutkują one oczekiwanymi efektami rekrutacyjnymi.* Dyrektor wyjaśniła, że doświadczenie w prowadzeniu rekrutacji Kierownika Zespołu Personalnego i Szkoleń wskazuje na niską skuteczność tej formy poszukiwania pracowników o wyższych kwalifikacjach, zasadne są przy pracownikach fizycznych i naborach w małych miejscowościach.

(akta kontroli str. 323, 922, 928)

d) wniosek rekrutacyjny na stanowisko głównego specjalisty w RZT, podpisany przez ówczesnego Dyrektora (brak daty wniosku), nie zawierał elementów niezbędnych do przygotowania ogłoszenia (wymagań formalnych niezbędnych, wymagań dodatkowych nieformalnych oraz ogólnego zakresu obowiązków do umieszczenia w ogłoszeniu), tj. elementów wymaganych we wzorze wniosku rekrutacyjnego, stanowiącego załącznik nr 1 do Zasad w procesie rekrutacji.

(akta kontroli str. 174-175, 331)

Dyrektor wyjaśniła: *W związku z końcówką roku i brakiem limitów na ogłoszenia na portalu pracuj.pl, podjęta została decyzja o przyłączeniu się do ogłoszenia innych lokalizacji na stanowisko głównego specjalisty. Kompetencją różnicującą stanowisko głównego specjalisty i kierownika wydziału jest doświadczenie w kierowaniu zespołem. Jednocześnie oprócz rekrutacji na portalu rekrutacyjnym prowadzone były poszukiwania w posiadanej bazie kandydatów.*

(akta kontroli str. 928)

23. Wnioski o zatrudnienie pracowników na stanowisku specjalisty w Wydziale Taryf oraz kierownika Wydziału Taryf nie zostały w pełnym zakresie zaopiniowane w części II przez kierownika Zespołu Personalnego i Szkoleń. Nie zostały zaznaczone odpowiedzi na punkty 1-4 obejmujące informacje, czy kwalifikacje kandydatek były zgodne, czy niezgodne z pożądanym profilem kompetencyjnym, czy zatrudnienie było zgodne, czy niezgodne z regulaminem organizacyjnym PGW Wody Polskie, czy stanowisko i wynagrodzenie zasadnicze były zgodne czy niezgodne z zasadami wynagradzania stosowanymi w PGW Wody Polskie oraz nie zawierał informacji o minimalnej i maksymalnej stawce wynagrodzenia zasadniczego na proponowanym stanowisku, a także czy rodzaj i czas trwania zatrudnienia były zgodne czy niezgodne z § 1 Zasad zatrudniania w PGW WP. Pomimo niewypełnienia wniosków w ww. zakresie, ówczesny Dyrektor zatwierdził wnioski o zatrudnienie pracowników w Wydziale Taryf.

(akta kontroli str. 192-195, 334)

Według § 4 ust. 4 pkt 1 zarządzenia Nr 27/2019 Prezesa PGW WP z 1 lipca 2019 r., w sprawie zasad zatrudniania w PGW WP, każdy wniosek o zatrudnienie na podstawie umowy o pracę w RZGW wymaga zaopiniowania przez komórkę ds. personalnych w RZGW. W myśl przepisów § 9 ww. zarządzenia dyrektor RZGW, którego wniosek dotyczy zatwierdza wnioski o zatrudnienie zaopiniowane m.in. przez komórkę ds. personalnych w zakresie i w trybie, o którym mowa w § 7, tj. pod względem zgodności: 1) kwalifikacji kandydata z pożądanym profilem kompetencyjnym; 2) zatrudnienia – z regulaminem organizacyjnym PGW WP; 3) proponowanych warunków wynagradzania – z zasadami wynagradzania stosowanym w PGW WP; 4) systemu czasu pracy – z regulaminem pracy PGW WP.

(akta kontroli str. 148-164, 333-334)

Ówczesny Dyrektor w złożonych wyjaśnieniach nie podał przyczyn niewypełnienia wniosku we wskazanym zakresie. W wyjaśnieniach podał, że w strukturach Wód Polskich nie obowiązuje regulamin wynagradzania (aktualnie trwają prace nad jego wdrożeniem), co skutkuje niemożnością wypełnienia dokumentacji związanej z wynagrodzeniem. K.B. Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że: *Z błędu czynnika ludzkiego (Kierownika ROK) wynika brak weryfikacji wniosku pod kątem zgodności z rodzajem i czasem zatrudnienia.*

(akta kontroli str. 334, 870)

Kierownik Zespołu Personalnego i Szkoleń wyjaśniła: *Wniosek o zatrudnienie – załącznik nr 1 do zasad zatrudniania wypełniany jest przez Zespół Personalny i Szkoleń w zakresie części punktów załącznika. Punkt 1 potwierdza kwalifikacje pracownika, jednak ze względu na brak opisów stanowisk, punktem odniesienia są wymagania stawiane w ogłoszeniu lub opisie stanowiska. W przypadku nieuczestniczenia w procesie rekrutacji, punkt ten nie zawsze jest wypełniany. Punkt 2 wskazuje czy (...) zatrudnienie jest zgodne z regulaminem organizacyjnym (...) W związku z brakiem konkretnych wytycznych i różną interpretacją zapisów w nowym zarządzeniu nr 21/2023, dotyczącym warunków zatrudnienia – nowy wzór dokumentu zawiera już zupełnie inne kryteria.*

(akta kontroli str. 1125-1127)

24. Nie zapewniono rzetelnego prowadzenia w Wydziale Organizacyjnym RZGW rejestru upoważnień udzielonych w 2021 r., poprzez nieujęcie w nim dwóch upoważnień: o numerze SZ.ROO.0121.49.2021.AN z 7 czerwca 2021 r. dla Zastępcy Dyrektora ds. Organizacyjno-Ekonomicznych oraz o numerze SZ.ROO.0121.50.2021.AN z 7 czerwca 2021 r. dla Zastępcy Dyrektora ds. Usług Wodnych i Zarządzania Środowiskiem Wodnym, oba do prowadzenia postępowań administracyjnych w sprawach taryf oraz wydawania decyzji administracyjnych, postanowień oraz zaświadczeń, a także do poświadczania za zgodność odpisów dokumentów przedstawionych przez stronę na potrzeby prowadzonych postępowań z oryginałem w zakresie ww. spraw. Pod numerami tymi zostały zaewidencjonowane inne upoważnienia.

(akta kontroli str. 209-213, 218, 228)

A.N. główny specjalista w Wydziale Organizacyjnym wyjaśniła, że nadała kolejne numery dla tych upoważnień, ale nie pamiętała dlaczego nie zaewidencjonowała ich w prowadzonym rejestrze upoważnień. Kierownik Wydziału Organizacyjnego wyjaśnił, że upoważnienia te omyłkowo nie zostały wpisane do rejestru. W wyjaśnieniach podał: *Po pytaniach kontroli NIK dotyczących upoważnień dla Zastępców Dyrektorów do wydawania decyzji administracyjnych sprawdziliśmy rejestr upoważnień i pełnomocnictw krzyżowo z dokumentacją upoważnień i pełnomocnictw znajdującą się w Wydziale Organizacyjnym. Po weryfikacji dokonanej 11 kwietnia 2023 r. zidentyfikowano kilka błędów, które zostały sprawdzone i skorygowane. W ich wyniku odnaleziono w zbiorach dokumentów m.in. wydane upoważnienia do prowadzenia postępowań administracyjnych w sprawach taryf oraz wydawania decyzji administracyjnych, postępowań oraz zaświadczeń, a także do poświadczania za zgodność dokumentów przedstawianych przez stronę na potrzeby prowadzonych postępowań z oryginałem w zakresie ww. spraw.*

(akta kontroli str. 230-232)

25. Nie podjęto skutecznych działań w celu aktualizacji informacji dotyczących taryf na stronie internetowej RZGW¹¹⁷. Na stronie tej w trakcie kontroli NIK (6 czerwca 2023 r.) znajdowały się nieaktualne informacje, że przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne do 12 marca powinny przesłać do odpowiednich oddziałów PGW WP wnioski o zatwierdzenie taryf oraz druk wniosku, nieuwzględniający zmiany wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 17 marca 2021 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryfy oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków¹¹⁸, które weszło w życie 6 kwietnia 2021 r. K.B. Zastępca Dyrektora jako przyczynę podała przeoczenie pracownika przy okresowej aktualizacji strony internetowej RZGW. W trakcie kontroli NIK zaktualizowana została informacja na stronie internetowej RZGW oraz zamieszczony został prawidłowy druk wniosku o zatwierdzenie taryf.

Niedokonanie aktualizacji wzoru wniosku o zatwierdzenie taryfy było działaniem nierzetelnym i mogło wprowadzać w błąd wnioskodawców, składających wnioski o zatwierdzenie taryf lub o skrócenie okresu obowiązywania okresu taryf po 6 kwietnia 2021 r. W kontrolowanych sprawach wystąpiły przypadki złożenia przez przedsiębiorstwa wniosku na nieaktualnym wzorze, co było przyczyną wzywania wnioskodawców do uzupełnień na etapie oceny formalnej.

(akta kontroli str. 1151-1155, 1188-1195, 1225-1226)

¹¹⁷ <https://szczecin.wody.gov.pl/nasze-dzialania/taryfy-wzor-wniosku-i-instrukcja>.

¹¹⁸ Dz. U. poz. 520.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami oraz uwzględniając działania podjęte w trakcie kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Zapewnienie należytego przygotowania pracowników Wydziału Taryf do prowadzenia postępowań administracyjnych dotyczących zatwierdzenia taryf i skrócenia okresu obowiązywania taryf oraz należytego nadzoru nad prawidłowym i rzetelnym prowadzeniem tych postępowań, w tym sporządzaniem projektów decyzji administracyjnych.
2. Wprowadzenie regulacji wewnętrznych obejmujących proces zatwierdzania taryf.
3. Podjęcie działań organizacyjnych zmierzających do eliminowania przewlekłości w prowadzonych postępowaniach oraz nieterminowego rozpatrywania wniosków o zatwierdzenie taryf i skrócenie okresu obowiązywania taryf.
4. Zapewnienie stronom postępowań administracyjnych prawa do czynnego w nich udziału.
5. Wprowadzenie mechanizmów monitorowania spełnienia przesłanek wskazanych w art. 24c ust. 4 ustawy z.z.w.o.ś. i w przypadku ich wystąpienia określenie taryf tymczasowych.
6. Egzekwowanie od pracowników RZT obowiązku prowadzenia metryk spraw w postępowaniach administracyjnych.
7. Monitorowanie terminowości publikowania decyzji o zatwierdzeniu taryf w BIP.
8. Podjęcie działań w celu niezwłocznego sporządzenia raportów dotyczących warunków wykonywania działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, o których mowa w art. 27a ust. 3 pkt 6 ustawy z.z.w.o.ś. i ich publikacji.
9. Przestrzeganie w RZGW obowiązujących w PGW WP zasad przeprowadzania procesu rekrutacyjnego pracowników oraz jego dokumentowania i rzetelne prowadzenie dokumentacji związanej z zatrudnieniem pracowników.
10. Rzetelne prowadzenie w RZGW rejestru upoważnień i pełnomocnictw poprzez ujmowanie w nim wszystkich wydawanych upoważnień i pełnomocnictw.
11. Zapewnienie obiegu dokumentów i informacji umożliwiającego ewidencjonowanie należności z tytułu opłat za wydanie decyzji o zatwierdzeniu taryfy niezwłocznie po ich powstaniu oraz podejmowanie wymaganych działań windykacyjnych wobec przedsiębiorstw, które nie wniosły opłat w terminie.
12. Zmianę procedury dochodzenia należności w zakresie stosowania odsetek ustawowych za opóźnienie we wniesieniu opłaty za wydanie decyzji o zatwierdzeniu taryfy.
13. Przestrzeganie ustalonych w Wodach Polskich zasad opracowywania projektów pism.
14. Wzmocnienie kontroli zarządczej w obszarze realizacji zadań przez organ regulacyjny.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, 17 lipca 2023 r.

Kontrolerzy
Marzanna Wierzbicka
doradca techniczny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

.....
podpis

.....
podpis

Mirela Zając
doradca prawny

.....
podpis